

Parlamentul Republicii Moldova

S T E N O G R A M A
ședinței extraordinare a Parlamentului Republicii Moldova
din ziua de 16 august 2019
S U M A R

1.	Dezbaterea și adoptarea proiectului de Hotărâre privind încetarea mandatului de director adjunct al Centrului Național Anticorupție (<i>Victor LAȘCOV</i>). Nr. 175 din 14.08.2019	7 – 9
2.	Dezbaterea și adoptarea în lectura a doua a proiectului de Lege pentru modificarea unor acte legislative (<i>Codul fiscal nr. 1163/1997 – art. 103, 104, 123 ș.a.; Codul vamal nr. 1149/2000 – art. 93, 94, 97²</i>). Nr. 83 din 20.06.2019	8 – 11 92 – 95
3.	Dezbaterea și adoptarea proiectului de Hotărâre cu privire la modificarea și completarea Hotărârii Parlamentului cu privire la constituirea Comisiei de anchetă pentru elucidarea tuturor circumstanțelor devalizării sistemului bancar din Republica Moldova și investigării fraudei bancare nr. 46/2019 (<i>art. 3</i>). Nr. 169 din 06.08.2019	11 – 12
4.	Dezbaterea și adoptarea proiectului de Hotărâre privind numirea unor judecători ai Curții Constituționale. Nr. 177 din 15.08.2019	13 – 42
5.	Dezbaterea, aprobarea în primă lectură și adoptarea în lectura a doua a proiectului de Lege pentru modificarea unor acte legislative (<i>Codul fiscal nr. 1163/1997 – art. 5, 24, 33, 37 ș.a.; Legea nr. 1380/1997 cu privire la tariful vamal – art. 2, 28; Legea nr. 1540/1998 privind plata pentru poluarea mediului – art. 11, anexa nr. 2, anexa</i>	42 – 92

	<i>nr. 5 ș.a.; Legea nr. 489/1999 privind sistemul public de asigurări sociale – anexa nr. 3; ș.a.).</i> Nr. 173 din 12.08.2019	
6.	DECLARAȚII Declarația doamnei deputat Monica Babuc. Declarația domnului deputat Lilian Carp. Declarația domnului deputat Octavian Țîcu. Declarația domnului deputat Ion Ceban.	95 – 98 98 – 100 100 – 102 102 – 107
7.	Încheierea lucrărilor sesiunii extraordinare a Parlamentului Republicii Moldova de legislatura a X-a. (<i>Onorarea Drapelului de Stat al Republicii Moldova.</i>)	108

Ședința începe la ora 10.48.

Lucrările sunt prezidate de doamna Zinaida Greceanîi, Președinte al Parlamentului, asistată de domnii Ion Ceban, Mihail Popșoi, Alexandru Shusari și doamna Monica Babuc, vicepreședinți ai Parlamentului.

Doamna Zinaida Greceanîi:

... scuze de întârziere a ședinței.

Așa este într-o democrație. Ce să facem?

Stimați colegi,

Pauza a fost la solicitarea unor fracțiuni din Parlamentul nostru, de aceea îmi cer scuze și vă rog să primiți scuzele mele în fața dumneavoastră.

Rog Secretariatul să anunțe prezența.

Doamna Evelina Bubuioc – șef al Direcției generale documentare parlamentară a Secretariatului Parlamentului:

Stimată doamnă Președinte al Parlamentului Republicii Moldova,

Stimate doamne deputate,

Stimați domni deputați,

Vă anunț că la începutul ședinței de astăzi, din 94 de deputați, și-au înregistrat prezența 82 de deputați. Nu și-au înregistrat prezența: Andronachi Vladimir – cerere, Guzun Ludmila – cerere, Padnevici Corneliu – cerere, Vitiuc Vladimir – cerere, Botnari Constantin, Nichiforciuc Eugeniu, Oleinic Alexandr – cerere, Alaiba Dumitru – cerere, Grosu Igor – cerere, Bolea Vladimir, Țîrdea Bogdat și Șor Ilan.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumesc.

Ședința este deliberativă.

Stimați colegi,

Pentru începutul ședinței, rog să onorăm Drapelul de Stat. (*Se onorează Drapelul de Stat al Republicii Moldova.*)

Mulțumesc.

Președinții de fracțiuni,

Vă rog să anunțați.

Văd că nu chiar toată lumea este în sală.

Stimați colegi,

Din ședința de ieri au mai rămas câteva subiecte pe ordinea de zi, mai bine-zis cinci subiecte, noi continuăm examinarea acestor subiecte rămase pe ordinea de zi.

Primul subiect este ...

Da. Bine ați revenit.

Vă rog, doamnă Ivanov,

De procedură.

Doamna Violeta Ivanov:

Stimată doamnă Președinte,

Stimați deputați,

În calitate de președinte al Comisiei mediu și dezvoltare regională, solicit respectuos, stimată doamnă Președinte, întoarcerea în comisia de profil a inițiativei legislative sub nr. 329 pentru lectură finală, din motivul că această inițiativă a fost votată ieri în două lecturi, în prima și a doua lectură, cu încălcări grave ale Regulamentului Parlamentului.

Mă refer aici, în primul rând, la faptul organizării așa-zisei ședințe a comisiei, care, în lipsa mea, a fost convocată, nu știu care era urgența, deci fără a fi măcar înștiințată eu sau invitată la această comisie și mulți alți colegi membri ai Comisiei mediu și dezvoltare regională.

Comisia a fost convocată în sesiune specială pe data de 14 august cu un singur subiect, subiectul incinerării. Și anume cine abordează, doamna vicepreședinte, care, ridicăți, vă rog, stenograma de ieri, și veți vedea că este lipsită de cunoștințe elementare în acest domeniu, cu atât mai mult de pregătirea profesională ca să înțeleagă cât de periculos este acest domeniu.

Am mai auzit ieri, domnul vicespeaker al Parlamentului care a spus că a dezbătut de câteva ori acest subiect în careva audieri parlamentare.

Stimate domnule vicepreședinte,

Vreau să vă spun, în calitate de președinte al comisiei, că organul de lucru al Parlamentului, care se numește comisie parlamentară, nu a organizat aceste dezbateri. Dezbaterile au fost ... n-au fost dezbateri, dar a fost un spectacol preelectoral, care a fost organizat de un grup parlamentar politic. Dar dezbateri pe subiectul respectiv vor fi organizate, așa cum am anunțat Biroul permanent al Parlamentului, în luna septembrie, fix așa cum au fost organizate și în anul 2012, atunci când un grup îngust de agenți economici au înaintat această inițiativă, însă, până ieri, ea nu a fost aprobată.

Am mai auzit ieri aici de la alt proaspăt deputat, vicespeaker al Parlamentului, precum că cineva a șantajat careva ambasadori.

Stimate domnule vicespeaker, proaspăt deputat al Parlamentului Republicii Moldova,

Vreau să vă spun că nu a fost șantaj. Acei cineva au avut curajul să spună ambasadorilor, care vin din țările unde este pus moratoriul pe construcția noilor uzine de incinerare, că cetățenii din Republica Moldova nu sunt mai inferiori decât cetățenii din Uniunea Europeană.

Au avut curajul cu argumente și cu referințe la Rezoluția Parlamentului European, Comisiei Europene, la directivele abordate și aprobate în ultimii ani, că cetățenii Republicii Moldova și în Republica Moldova există Constituția, articolul 37 al căreia garantează fiecărui cetățean un mediu curat. Și cetățenii Republicii Moldova nu vor ca copiii lor să moară de boli de cancer și multe alte maladii.

Mi-a fost milă și groază ieri s-o văd pe doamna care a prezentat ieri proiectul, doamna autor, care se numește doamna ministru, care ...

Doamna Zinaida Greceanii:

Vă rog, doamnă președinte, este o limită oarecare.

Vă rog, zece secunde și finalizați.

Noi v-am auzit gândul. Este decizia Parlamentului care a fost aprobată.

Da, vă rog.

Și cu atât mai mult, un lucru foarte important, v-am rugat doar să nu nominalizați persoane, acum se începe ...

Doamna Violeta Ivanov:

Pe nimeni n-am nominalizat, am spus vicepreședinți, ei sunt mulți. Pe nimeni n-am nominalizat.

Vreau ca cetățenii Republicii Moldova să cunoască ce s-a votat ieri în Parlament, voi face astăzi un briefing, unde voi veni cu argumente foarte clare. Dar la moment solicit întoarcerea proiectului în comisie, pentru ca proiectul să fie dezbătut cu implicarea mediului academic, societății civile, specialiștilor și mulți, mulți alți specialiști interesați și revoltați în domeniu.

Mulțumesc.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Și noi vă mulțumim.

Mai are cineva de procedură?

Domnul Fotescu.

Da, vă rog.

Domnul Vadim Fotescu:

Спасибо, госпожа Председатель.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Pe rând... pe rând, vă rog.

Da, domnule Fotescu,

Vă rog.

Domnul Vadim Fotescu:

Я хочу поддержать председателя комиссии. Я тоже являюсь членом этой комиссии по экологии и региональному развитию и тоже не был приглашен на это якобы заседание. У меня очень много вопросов к этому законопроекту, которые никто не пожелал выслушать.

И я поддерживаю возврат этого закона на рассмотрение комиссии и последующее его принятие в финальном чтении или отклонение.

Спасибо.

Domnul Ion Ceban:

Mulțumesc mult.

Stimați colegi,

Mai avem careva comentarii?

Poftim?

Domnule Țîcu.

Da, vă rog mult, domnule Țîcu.

Domnul Octavian Țîcu:

Doamnă Ivanov,

Vreau să vă spun că cea mai mare încălcare gravă și flagrantă este faptul cum dumneavoastră în „turma de oi” ați trecut de la Partidul Comuniștilor la Partidul Democrat, deturnând votul cetățenilor Republicii Moldova.

Domnul Ion Ceban:

Da, colegi...

Domnul deputat Vladimir Cebotari,

Vă rog mult.

Domnul Vladimir Cebotari:

Stimate drag coleg Octavian Țicu, deputat în Parlamentul Republicii Moldova, care a venit nu știu de la care formațiune politică și care nu are nici măcar în spatele lui vreo turmă, ca să fie parte a unei echipe. Om sau lup singuratic, așa cum vă și comportați în Parlament.

Eu am să vă rog să aveți un pic de respect față de toți noi care suntem aici. Noi nu mai vrem să acceptăm să vă bateți joc de oameni, așa cum o faceți de fiecare dată, sau când încercați să insinuați fel de fel de acuzații, fel de fel de declarații. Aveți puțin respect față de toți noi și de dumneavoastră inclusiv și față de acest for, dacă nu vă place o persoană sau alta.

Domnul Ion Ceban:

Colegi,

Mai sunt careva comentarii sau putem purcede la ordinea de zi?

Da, domnule Agachi.

Domnul Angel Agache:

Mulțumesc, domnule Președinte al ședinței.

Vreau și eu în contextul celor relatate să confirm, în calitate de membru al Comisiei mediu și dezvoltare regională, nu am fost invitat la această ședință. Și folosindu-mă de această ocazie, domnule Președinte al ședinței, rog să solicitați tuturor deputaților, conducătorilor de comisii ca să treacă la respectarea Regulamentului, așa cum este prevăzut.

Mulțumesc.

Domnul Ion Ceban:

Mulțumesc și eu.

Da, doamnă Ivanov.

Doamna Violeta Ivanov:

Vă mulțumesc, stimate domnule Președinte al ședinței.

Stimate domnule deputat,

Nu mă voi coborî la nivelul dumneavoastră pentru a vă da careva replică.

Dar vreau să vă spun că acea turmă, care o numiți dumneavoastră, a considerat 70% din acea fracțiune. Și, conform statutului unui partid,

deciziile se primesc cu majoritatea voturilor, dacă vă interesează acest subiect.

Dar vă invit la o cafea ca să discutăm.

Nu știu dacă o să ajungă la dumneavoastră aceste chestiuni, dar sunt gata să o fac.

Vă mulțumesc foarte mult.

Și nu sunt specialist în box, nu pot să mă cobor la nivelul dumneavoastră.

Vă mulțumesc. *(Rumoare în sală.)*

Domnul Ion Ceban:

Vă mulțumesc mult tuturor pentru comentariile respective.

Colegi,

Dacă toate replicile, toate comentariile s-au epuizat, o să rog să purcedem la examinarea ordinii de zi.

Se acceptă?

Vă mulțumim mult.

Primul proiect pe care propunem să-l examinăm în această ședință este **proiectul de Hotărâre privind încetarea mandatului de director adjunct al Centrului Național Anticorupție.**

Vă rugăm, raportorul să prezinte de la tribuna centrală.

Domnul Vasile Bolea:

Da. Vă mulțumesc.

Stimați colegi,

În adresa Parlamentului Republicii Moldova, la data de 5 august, a parvenit scrisoarea directorului Centrului Național Anticorupție, prin care a fost remisă cererea directorului adjunct Victor Lașcov,... director adjunct al Centrului Național Anticorupție, care a depus cerere de demisie.

Aceste documente au fost remise Comisiei juridice. Această cerere a fost examinată. Respectiv, a fost propus și un proiect de Hotărâre privind încetarea mandatului de director adjunct al Centrului Național Anticorupție, prin care se ia act de cererea de demisie a domnului Victor Lașcov din funcția de director adjunct al Centrului Național Anticorupție.

Raport încheiat.

Doamna Zinaida Greceanî:

Da. Mulțumesc.

Întrebări nu aveți.

Rog comisia. Din partea comisiei cine prezintă?

Domnule Litvinenco,

Vă rog.

Domnul Sergiu Litvinenco:

Doamnă Președinte,

Stimați colegi,

Comisia juridică a examinat proiectul de Hotărâre nr. 175 din 14 august 2019 privind încetarea mandatului de director adjunct al Centrului Național Anticorupție și comunică următoarele.

Prin proiectul de hotărâre, se propune Parlamentului să se ia act de cererea de demisie a domnului Victor Lașcov din funcția de director adjunct al Centrului Național Anticorupție.

În conformitate cu articolul 8 din Legea cu privire la Centrul Național Anticorupție, Legea nr. 1104/2002, activitatea directorului adjunct încetează în cazul aceluiași temeiuri stabilite pentru directorul Centrului, demisia fiind una din acestea.

În acest sens, Comisia juridică informează plenul Parlamentului despre examinarea demersului directorului Centrului Național Anticorupție Ruslan Flocea, prin care a fost remisă Parlamentului cererea de demisie a domnului Victor Lașcov.

Drept urmare, Comisia juridică a decis, cu votul unanim al membrilor prezenți, să propună Parlamentului spre examinare și adoptare proiectul de Hotărâre nr. 175 din 14 august 2019.

Mulțumesc.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumim, domnule președinte.

Întrebări nu sunt.

Stimați colegi,

Supun votării adoptarea proiectului de Hotărâre privind încetarea mandatului de director adjunct al Centrului Național Anticorupție, proiect înregistrat sub nr. 175 din 14 august 2019.

Cine este pentru, vă rog să votați.

Majoritatea celor prezenți. Proiectul este adoptat.

Următorul proiect este proiectul înregistrat sub nr. 83 din 20 iunie 2019, lectura a doua.

Rog Comisia economie, buget și finanțe.

Domnule Munteanu,

Vă rog, la tribună.

Domnul Igor Munteanu:

Stimată doamnă Președinte,

Distinși colegi,

Comisia economie, buget și finanțe, în contextul avizelor prezentate de către comisiile parlamentare, Guvernul Republicii Moldova și Direcția generală juridică a Secretariatului Parlamentului, a examinat proiectul de Lege privind modificarea unor acte legislative pentru lectura a doua și comunică următoarele.

Proiectul de lege prevede modificarea Codului fiscal și a Codului vamal și are ca scop anularea facilităților fiscale și vamale pentru magazinele, barurile și restaurantele ce activează în regim duty-free, amplasate la intrarea în țară la punctele internaționale de trecere a frontierei de stat, precum și cele aflate pe teritoriul temporar necontrolat de către organele constituționale ale Republicii Moldova.

Totodată, prin proiect, se propune anularea scutirii de TVA, fără drept de deducere și acciză la importul produselor petroliere de la pozițiile tarifare (sunt prezentate în proiectul de lege) și comercializarea ulterioară a acestora în zona de control vamal, destinate aprovizionării la ieșirea din țară, în limitele capacității rezervorului mijlocului de transport.

Avizul Guvernului Republicii Moldova este pozitiv, cu anumite obiecții și propuneri.

Amendamentele și propunerile înaintate pentru lectura a doua au fost puse în discuție în cadrul ședinței comisiei, fiind expuse în anexa la prezentul raport.

Pornind de la cele menționate și ținând cont de majoritatea avizelor pozitive ale comisiilor permanente, Guvernului Republicii Moldova și Direcției generale juridice a Secretariatului Parlamentului, comisia propune proiectul de lege Parlamentului spre examinare și adoptare în a doua lectură, ca fiind finală, luând în considerare obiecțiile și propunerile relatate în anexa la raport.

Aș dori să menționez... cu această ocazie, că vreau să-mi retrag amendamentul, pentru lectura a doua, articolul 124 alineatul (18).

De asemenea, fac referință la faptul că în proiectul pentru lectura a doua... acestui proiect de lege, la articolul 6 punctul 2), clauza propusă de Comisia economie, buget și finanțe era legată de faptul că noi am propus în acest punct 2): „Agenții economici, care dețin licență pentru activitatea magazinelor duty-free, amplasate în zona intrării pe teritoriul Republicii Moldova și a magazinului duty-free pentru deservirea Corpului diplomatic, al cărei termen de valabilitate nu expiră până la data de 1 septembrie, vor continua să beneficieze de facilitățile fiscale și vamale acordate pentru magazinele duty-free, amplasate în zona plecării de pe teritoriul Republicii

Moldova, până la expirarea termenului de valabilitate a licenței de activitate în cauză, fără drept de prelungire”. Asta a fost poziția comisiei.

Dacă există amendamente sau obiecții la această prevedere, să le discutăm și să le adoptăm, evident, într-o altă formulă pentru lectura a doua.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da.

Vă rog, domnule Litvinenco.

Domnul Sergiu Litvinenco:

Stimată doamnă Președinte,

Eu am o propunere pentru redacția alineatului (2), asta care l-a vociferat acum domnul Munteanu.

Deci noi propunem în felul următor:

„(2) Agenții economici, care dețin licență pentru activitatea magazinelor duty-free, amplasate în zona intrării pe teritoriul Republicii Moldova și a magazinului duty-free pentru deservirea Corpului diplomatic, al cărui termen de valabilitate nu expiră până la data de 1 ianuarie 2020, vor continua să beneficieze pentru mărfurile nesupuse accizelor de facilitățile fiscale și vamale, acordate pentru magazinele duty-free, amplasate în zona plecării de pe teritoriul Republicii Moldova, până la expirarea termenului de valabilitate a licenței de activitate în cauză, fără drept de prelungire.”

Ăsta este amendamentul.

Diferența este că, în raport cu mărfurile care sunt accizate, potrivit legii, aceste facilități vor înceta de la 1 ianuarie 2020.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumesc.

Stimați colegi,

Supun votului amendamentul expus de către domnul Litvinenco, care sper că stenograma l-a fixat.

Cine este pentru, vă rog să votați.

Majoritatea celor prezenți.

Alte amendamente, domnule președinte, nu au fost?

Domnul Igor Munteanu:

Nu...

Doamna Zinaida Greceanîi:

Nu au fost.

Mulțumesc.

Stimați colegi,

Supun votului adoptarea pentru lectura a doua a proiectului nr. 83 din 20 iunie 2019, cu amendamentul votat în plen în lectura a doua.

Cine este pentru, vă rog să votați.

Numărătorii,

Vă rog, rezultatele.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 1 – 27.

Doamna Zinaida Greceanîi:

– 27.

Sectorul nr. 2?

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 2 – 9.

Doamna Zinaida Greceanîi:

– 9.

Sectorul nr. 3?

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 3 – 19.

Doamna Zinaida Greceanîi:

– 19.

Cu 55 de voturi, proiectul nr. 83 este votat în lectura a doua.

Următorul proiect vine din partea președintelui Comisiei de anchetă, domnul Slusari, **proiectul înregistrat sub nr. 169 din 6 august 2019.**

Domnule Slusari,

Vă rog.

Se poate de pe loc.

Domnul Alexandru Slusari:

Stimată doamnă Președinte,

Onorat Plen,

Dat fiind faptul că avem un volum de documente enorm în cadrul comisiei, am făcut deja peste 80 de demersuri în diferite instituții, inclusiv în instituțiile de peste hotare și la serviciile speciale din Statele Unite, dat fiind faptul că avem mai multe audieri și în urma ultimelor audieri au apărut și alte circumstanțe pe care este necesar să le investigăm, solicităm

respectuos ca activitatea comisiei să fie prelungită încă cu 30 de zile. Posibil și pe data de 10 septembrie vom fi gata cu raport. Dar dat fiind faptul că, totuși, iată aceste ultime circumstanțe care au apărut, sub acest aspect, pentru a ne pregăti mai bine, totuși, vă rugăm să ne prelungiți cu 30 de zile acest termen.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumim.

Stimați colegi,

Este o procedură tehnică. Întrebări nu sunt.

Cine este pentru a fi adoptată Hotărârea nr. 169 din 6 august 2019, rog să votați.

Majoritatea celor prezenți.

Da, domnule Litvinenco,

Vă rog. Ați ridicat mâna.

De ce l-am întrebat pe domnul Litvinenco?

Că anterior mi-a scris că Comisia juridică ar solicita o pauză.

De cât timp aveți nevoie?

Domnul Sergiu Litvinenco:

Vreo jumătate de oră.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Jumătate de oră. Eu mă gândesc că noi mai avem un proiect ce ține de politica fiscală. Or, noi începem discuția asupra politicii fiscale, audiem raportul doamnei ministru și după aceea dumneavoastră interveniți, vă oferim cuvântul după pauza solicitată de dumneavoastră, examinăm procedural și pe urmă continuăm cu politica fiscală. Ca să nu pierdem mai mult timp.

Doamnă ministru?

Ori sunteți gata să așteptați jumătate de oră?

Eu încerc să economisesc timpul deputaților. Vă duceți... Noi începem...

Haideți să nu încurcăm toate lucrurile împreună. De aceea se anunță pauză pe jumătate de oră. Peste jumătate de oră revenim, Comisia juridică vine cu propunerile și purcedem la examinarea proiectului nr. 177.

Da, vă rog.

Comisia juridică, vă rog să vă convocați.

PAUZĂ

*

DUPĂ PAUZĂ

Doamna Zinaida Greceanîi:

Vă rog să luați loc.

Continuăm examinarea ordinii de zi.

Se propune pentru examinare subiectul sub nr. 177, înregistrat din 15 august 2019.

Inițiatori – 3 președinți de fracțiuni.

Din partea autorilor, vă rog, domnul Slusari, la tribună.

Domnul Batrîncea.

Voi v-ați înțelege între voi.

Da. Domnule Batrîncea,

Vă rog, la tribuna centrală.

Da. Vă rog, domnule Batrîncea.

Domnul Vlad Batrîncea:

Da. Vă mulțumesc, stimată doamnă Președinte.

Doamnelor și domnilor deputați,

Prezint atenției dumneavoastră proiectul Hotărârii Parlamentului Republicii Moldova privind numirea unor judecători ai Curții Constituționale.

„În temeiul articolului 136 alineatul (2) din Constituția Republicii Moldova, precum și al articolului 6 alineatul (2) și articolului 11 al Legii nr. 317/1994 cu privire la Curtea Constituțională,

Parlamentul adoptă prezenta hotărâre.

Articolul 1. – Domnul Vladimir Țurcan se numește în funcția de judecător al Curții Constituționale.

Articolul 2. – Doamna Domnica Manole se numește în funcția de judecător al Curții Constituționale.

Articolul 3. – Prezenta hotărâre intră în vigoare la data adoptării.

Președintele Parlamentului”

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumim.

Luați loc, vă rog.

Comisia, vă rog, la tribuna centrală.

Domnul Litvinenco sau cine?

Domnul Bolea – din partea comisiei.

Dar n-am văzut pe nimeni.

La cine aveți întrebări? La autor?

Domnule autor,

Rog să reveniți.

Domnule Batrîncea,

Rog să reveniți la tribuna centrală.

Eu am crezut că la candidați aveți întrebări. Dar dacă aveți la autori.

Da, vă rog.

Domnule Candu,

Vă rog.

Domnul Andrian Candu:

Și la candidați o să avem, probabil, întrebări.

Vroiam să vă punem o întrebare... din punct de vedere al faptului că sunteți autor al acestei inițiative legislative, vrem să vă întrebăm: cum au fost selectate candidaturile pentru funcția de judecător al Curții Constituționale?

Domnul Vlad Batrîncea:

Să răspund?

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da, vă rog, răspunsul.

Domnul Vlad Batrîncea:

Stimați colegi,

Legislația în vigoare, Regulamentul Parlamentului Republicii Moldova, Legea cu privire la Curtea Constituțională prevede expres că Parlamentul Republicii Moldova numește doi judecători ai Curții Constituționale și legislația nu prevede careva proceduri care urmează să le respecte Parlamentul. Astfel, se rezumă că Parlamentul este liber în forma de alegere a candidaților la funcția de judecător al Curții Constituționale.

De aceea Parlamentul ia decizie prin majoritatea deputaților aleși. Și de aceea 3 președinți ai fracțiunilor parlamentare, care fac parte din majoritatea parlamentară, au venit cu o propunere către plenul Parlamentului. Plenul Parlamentului urmează să decidă asupra aprobării sau, eventual, neaprobării acestei propuneri.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumim.

Mai aveți o întrebare, domnule Candu?

Domnul Andrian Candu:

Da, a doua întrebare.

Stimate domnule autor,

Spuneți-ne, vă rog frumos, dacă a fost verificat în comisie și atunci când ați inițiat proiectul de lege, dar ulterior, dacă, cumva, dacă știți, dar, bineînțeles, o să întrebăm și comisia, dacă a fost verificată afilierea politică a membrilor propuși din partea Parlamentului? Și aici mă refer dacă a fost verificată existența sau inexistența unei afilieri politice din punct de vedere al faptului dacă sunt membri de partid, sau dacă au fost cumva susținători, sau dacă au fost pe listele unui partid la alegeri candidații care vin cu propunerea din partea Parlamentului?

În acest context, vă rugăm frumos să ne răspundeți la această întrebare.

Domnul Vlad Batrîncea:

Chiar vă mulțumesc mult, domnule Candu, pentru această întrebare și că dumneavoastră, și că Partidului Democrat, și că tuturor colegilor le pasă ca judecătorii Curții Constituționale să fie cât mai independenți în activitatea lor. Este foarte bine că dumneavoastră considerați anume așa, de aceea că am avut diferită practică și pot să vă fac trimitere la componența trecută a Curții Constituționale, unde s-au aflat 3 deputați ai Partidului Democrat. Dar, mă rog, întrebarea este absolut clară, aveți tot dreptul.

Și noi considerăm că... autorii acestui proiect de hotărâre considerăm că doi candidați selectați sunt profesioniști și sunt capabili să lucreze în interesul Constituției Republicii Moldova. Vor fi independenți în luarea deciziilor și, cu certitudine, nu vor permite abordarea voluntară a Legii Supreme.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumim.

Precizare.

Domnul Andrian Candu:

Stimate domnule autor,

Eu n-am menționat faptul că e bine sau nu e bine să fie afiliați politici. Este bine sau nu bine să fie independenți politic, asta... De la mine nu ați auzit nici ca o chestiune bună și nici ca o chestiune rea. Eu v-am întrebat doar dacă ați verificat afilierea politică. Și v-am întrebat în contextul în care Partidul Democrat a fost acuzat că a numit, deși profesioniști, în funcție oameni care au avut o anumită afiliere politică.

Iar partidul din care faceți dumneavoastră parte, inclusiv alte componente ale actualei majorități parlamentare, au spus că vor acționa diferit și nu vor mai fi ca Partidul Democrat, și nu vor mai numi oameni pe

baza unei afilieri politice, ci doar în baza de transparență, meritocrație și profesionalism.

Din punct de vedere al profesionalismului, nu punem la îndoială că, într-adevăr, cel puțin pe domnul Țurcan îl cunoaștem foarte bine cu o experiență deosebită, dar din punct de vedere al transparenței și, eventual, al meritocrației pe care dumneavoastră ați menționat-o, aici aveți... ați dat-o în bară, cu alte cuvinte, deoarece ați spus că veți fi și veți acționa altfel, dar se pare că continuați aceleași proceduri care există în Republica Moldova deja de zeci de ani de zile.

Vă mulțumim frumos.

Domnul Vlad Batrîncea:

Și eu vă mulțumesc frumos.

Adică acele proceduri care au avut loc când Partidul Democrat era la guvernare, da?

OK. Este precizare.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumesc.

Următoarea întrebare – domnul Ulanov.

Domnul Denis Ulanov:

Mulțumesc mult.

Господин Батрынчя, во-первых, маленькое пятисекундное отступление. После вашего вчерашнего спича с личностными выпадами...

Domnul Vlad Batrîncea:

Пожалуйста, по вопросу проекта...

Domnul Denis Ulanov:

... оставляю за собой право дать реплику в том виде, в котором считаю нужным.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Vă rog, domnul Ulanov...

Domnule Ulanov...

Închideți, vă rog, microfonul domnului Ulanov.

Domnul Denis Ulanov:

Задаю...

Doamna Zinaida Greceanîi:

Domnule Ulanov,

Strict la subiectul discutat.

Mai mult nu vă permit nicio secundă.

Trebuia ieri să rămâneți în sală și să acordați replica dumneavoastră.

Vă rog, includeți microfonul domnului Ulanov pentru întrebare.

Domnul Denis Ulanov:

Вопрос. В продолжение коллег-демократов в отношении заявленного...meritocrația, и так далее... уже понятно, что это просто пустые слова, в отношении кандидатуры госпожи Маноле – пунктаж, который был ею набран, 36,33. Как вы определяете необходимость или возможность представления ее кандидатуры при условии, что были другие кандидаты, набравшие как минимум 56 баллов и 64 балла?

Просто объясните этот факт.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Vă rog, răspunsul.

Domnul Vlad Batrîncea:

Господин Уланов, гражданин Уланов!

В первую очередь, я вам рекомендую как человеку, который претендует на высокое звание адвоката-юриста, читать законодательство.

Второе. Наверное, немножечко лучше вникать в то, что говорится на государственном языке.

Потому что я четко ответил в предыдущем ответе, что Парламент в соответствии с Законом о Конституционном суде назначает двух судей Конституционного суда. Закон не предусматривает той или иной процедуры. Это суверенное право Парламента определить двух кандидатов и двух судей. И решение в последней инстанции принадлежит Парламенту. Если 51 депутат голосует, эти кандидаты становятся судьями. Если нет, эти кандидаты не становятся судьями.

Что же касается той работы, которую провела юридическая комиссия, я бы хотел, пользуясь вопросом и случаем, поблагодарить всех коллег.

Vreau chiar să exprimăm o mulțumire pentru acea activitate pe care au făcut-o membrii Comisiei juridice și considerăm că acel concurs nu a fost în zadar. El ne-a ajutat mult pe noi să ne determinăm cu această propunere cu care am venit astăzi.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da, vă rog, o precizare.

Domnul Denis Ulanov:

Господин Батрынча, я не буду опускаться до вашего уровня, называть вас гражданином...

Domnul Vlad Batrîncea:

Нет, вы не можете опуститься, – вы еще никуда не поднялись.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Господин Уланов...

Domnul Denis Ulanov:

Я не буду... (*Aplauze.*) ... на реплику.

Doamna Zinaida Greceanîi:

У вас есть право на precizare.

Domnul Denis Ulanov:

Я не буду опускаться до вашего уровня, называть вас гражданином...

Domnul Vlad Batrîncea:

Не можете опуститься, потому что вы...

Domnul Denis Ulanov:

Я вас прекрасно услышал.

Domnul Vlad Batrîncea:

... еще ничего собой не представляете.

Domnul Denis Ulanov:

Я вас прекрасно услышал, я вам на это отвечу.

Господин Батрынча ... (*Rumoare în sală.*)

Господин Батрынча ... (*Rumoare în sală.*)

Марина... Марина...

Doamna Zinaida Greceanîi:

Eu vă rog Secretariatul să aveți ... Vă rog Secretariatul să aveți grijă de comportarea doamnei Tauber. (*Doamna Marina Tauber vorbește în sală.*)

Doamnă Tauber ...

Doamnă Tauber,

Calmați-vă.

Calmați-vă, doamnă Tauber.

Da, o precizare, domnule Ulanov.

Vorbește colegul dumneavoastră, aveți respect față de colegul dumneavoastră, domnul Ulanov. (*Doamna Marina Tauber vorbește în sală.*)

Doamnă ...

Rog Secretariatul ...

Eu vă avertizez, doamnă Tauber, de comportamentul dumneavoastră. Este prima avertizare, cu toate că urma să fie mai multe.

De aceea ...

Vă rog, citiți Regulamentul. (*Rumoare în sală.*)

Domnul Ulanov.

Vă rog să conectați microfonul domnului Ulanov.

Domnul Denis Ulanov:

Господин Батрынча!

Я не спрашивал вас о юридической процедуре, прекратите читать мне лекции, это во-первых.

Во-вторых, указание мною баллов, которые набрала госпожа Маноли... имеет смысл показать ее уровень профессиональной подготовки и не более того. Поэтому мой вопрос к вам заключался именно в этом: почему вы выбираете кандидата, набравшего наименьшие баллы при прохождении соответствующей процедуры? Вот и все.

А по поводу уровня мы с вами поговорим отдельно. Я вам отвечу так и в том виде, который считаю нужным, господин Батрынча.

Doamna Zinaida Greceanî:

Mulțumim.

Domnule Batrîncea,

Vă rog să nu răspundeți.

Următoarea întrebare – domnul Cebotari.

Domnul Vladimir Cebotari:

Domnule Batrîncea,

Vă rog să ne spuneți și nouă, la acei de aici din sală și la acei care astăzi ne urmăresc prin Internet, din acești doi candidați, care din ei și ce partid reprezintă? Așa să înțelegem cum stă matematica, voturile viitoare în Curtea Constituțională.

Domnul Vlad Batrîncea:

Este foarte simplu, există anumite etape. La momentul când dumnealor sunt candidați, ei sunt cetățeni ai Republicii Moldova și ei urmează să aibă condiții pentru a fi înaintați într-o funcție sau alta. Din momentul în care ei vor deveni judecători ai Curții Constituționale, ei se vor subordona strict Constituției și legilor Republicii Moldova.

Astăzi, știți foarte bine, dâșii nu au intrat în conflict de interese, pot avea diferite opinii. Este, cu adevărat, important ce vor face dacă vor fi numiți în funcție.

Și încă o dată, este doar o inițiativă legislativă, nu aparține decizia unui grup de deputați, chiar și dacă sunt președinți de fracțiuni, decizia în ultima instanță aparține Parlamentului.

Doamna Zinaida Greceanî:

Da. Mulțumim.

Aveți a doua întrebare?

Da, vă rog.

Domnul Vladimir Cebotari:

În conformitate cu Legea cu privire la Curtea Constituțională, unul din criteriile de bază, care trebuie să le întrunească candidații, este să dețină o reputație ireproșabilă. Cel puțin unul din candidații pe care dumneavoastră îi propuneți, pentru că sunteți autorul acestei legi, a fost văzut în sectorul, în domeniul media sau mediul media drept o persoană care în poziția de judecător dădea consultații părților, care are anumite probleme cu declarațiile de avere și interese și multe alte probleme legate de justiție.

Întrebarea mea este: dacă dumneavoastră ați făcut o evaluare și o verificare? Ați pus acele filtre pe care le au unii colegi în unele partide sau blocuri electorale? Și dacă doamna candidat, care a picat concursurile și la Guvern, și la Parlament, și la Consiliul Superior al Magistraturii, a trecut aceste filtre ale dumneavoastră sau ale acestei guvernări?

Domnul Vlad Batrîncea:

Da. Vă mulțumesc, domnule Cebotari, pentru această întrebare.

Eu vă voi răspunde cu argumentele dumneavoastră în altă situație, că Parlamentul poate constata anumite abateri legale în condițiile în care există hotărâre definitivă a instanței. Voi răspunde chiar la acest subiect ca să evităm speculațiile. Candidatul la care vă referiți a fost urmărit foarte tendențios, minuțios, practic într-o perioadă de trei ani. Au fost urmăriți, filati, cum doriți, rudele acestui candidat și dumneavoastră sau Partidul Democrat, sau instituțiile statului, controlate la acel moment de Partidul Democrat, au căutat foarte atent careva abateri.

Suntem absolut siguri că dacă dumneavoastră la acea etapă ... sau nu dumneavoastră, acele instituții pe care le-ați avut atunci la îndemână ar identifica faptele care ar întruni eventual o încălcare a normelor legale, la sigur acest candidat ar fi tras la răspundere penală. Și eu sunt sigur că ați avut suficientă voință politică în acest sens, de aceea că ați venit la acea etapă cu această indicație. Însă, această persoană, din punct de vedere legal, din punct de vedere al procedurilor, nu are astăzi nici un conflict cu legea. Și această persoană, la momentul când am examinat candidatura respectivă, nu a avut probleme și conflicte cu legea. (*Aplauze.*)

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumesc.

O precizare.

Domnul Vladimir Cebotari:

Vă mulțumesc pentru că mi-ați oferit posibilitatea să am această precizare.

Domnule Batrîncea,

Eu, de fapt, m-am referit la acea constatare sau acele constatări pe care le-a făcut exponentul acestei guvernări, respectata ministru a justiției, Olesia Stamate, în adresarea sa către Consiliul Superior al Magistraturii.

Și de aceea repet întrebarea: dacă ați ținut cont de acele serioase semne de întrebare în privința întrunirii sau acestui criteriu de reputație ireproșabilă a unuia din candidații pe care dumneavoastră îi propuneți, reieșind din acele informații veridice, și eu sunt convins că foarte ferme și încrezătoare, ale stimatei doamne ministru al justiției Olesia Stamate?

Domnul Vlad Batrîncea:

Vă mulțumesc pentru această întrebare.

Suntem absolut siguri că ambii candidați nu au probleme cu legea și suntem absolut siguri că candidații care vor fi votați de către Parlament întrunesc absolut toate cerințele legale și au calități necesare pentru a proteja Constituția Republicii Moldova și pentru a respecta normele legale.

În ceea ce ține de unele declarații ale unor membri ai Executivului, nu suntem în măsură să le comentăm și pentru noi, deputații în Parlament, ele nu au un caracter imperativ.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumesc.

Domnule Batrîncea,

Nu mai aveți întrebări.

Domnul Vlad Batrîncea:

Da. Vă mulțumesc.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Vă rog să luați loc.

Rog comisia.

Domnule Bolea,

Vă rog, la tribună.

Din partea comisiei, raportul comisiei.

Domnul Vasile Bolea:

Mulțumesc, doamnă Președinte.

Stimați colegi,

Se dă citire raportului asupra proiectului de Hotărâre a Parlamentului Republicii Moldova privind numirea unor judecători ai Curții Constituționale.

Comisia juridică, numiri și imunități a examinat proiectul de Hotărâre a Parlamentului nr. 177 din 15 august 2019 privind numirea unor judecători ai Curții Constituționale, inițiativă legislativă a unor deputați, și comunică următoarele.

Prin prezentul proiect de hotărâre s-a propus numirea domnului Dumitru Pulbere și a doamnei Domnica Manole în funcția de judecător al Curții Constituționale.

Conform articolului 136 din Constituția Republicii Moldova și articolului 6 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, doi judecători ai Curții Constituționale se numesc de către Parlament pentru un mandat de 6 ani.

Comisia juridică, numiri și imunități a constatat că doamna Domnica Manole întrunește cerințele legale pentru funcția de judecător al Curții Constituționale, prevăzute de Constituție și de Legea cu privire la Curtea Constituțională. Iar domnul Dumitru Pulbere nu întrunește cerința privind numărul de mandate pe care îl poate deține un judecător al Curții Constituționale, or, conform articolului 5 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, judecătorul Curții Constituționale poate deține această funcție pe durata a două mandate.

În acest context, Comisia juridică, numiri și imunități a examinat amendamentul deputatului Vlad Batrîncea, președintele Frațiunii Partidului Socialiștilor, prin care se propune substituirea candidaturii domnului Dumitru Pulbere cu domnul Vladimir Țurcan, și l-a acceptat.

Comisia juridică, numiri și imunități a constatat că domnul Vladimir Țurcan întrunește cerințele legale pentru numirea în funcția de judecător la Curtea Constituțională, prevăzute de Constituție și Legea cu privire la Curtea Constituțională.

Ținând cont de cele relatate, Comisia juridică, numiri și imunități, fiind întrunită în componență de 8 membri, cu votul a 7 membri „pro” și o abținere, a hotărât să propună Parlamentului pentru examinarea și adoptarea proiectului de Hotărâre a Parlamentului nr. 177 din 15 august 2019.

Raport încheiat.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumesc.

Întrebări la raportul comisiei... la raportul comisiei, vă rog.

Domnule Candu,

Prima întrebare.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumesc foarte mult, doamnă Președinte.

Stimate domnule vicepreședinte al comisiei, domnule Bolea,

Dar ce s-a întâmplat cu președintele?

Domnul Vasile Bolea:

Eu sunt un simplu membru al comisiei.

Domnul Andrian Candu:

... Mai ales că sunteți un simplu membru, ce s-a întâmplat cu conducerea comisiei, de ce nimeni din conducerea comisiei nu prezintă?

Unde-i... ce s-a întâmplat cu președintele comisiei, de fapt?

Domnul Vasile Bolea:

Domnule Candu,

Dumneavoastră...

Domnul Andrian Candu:

Asta-i o chestie de procedură. Și asta are importanță, deoarece îi în contextul întrebării. S-a întâmplat ceva cu dumnealui?

Domnul Vasile Bolea:

Întrebarea: ce s-a întâmplat cu președintele comisiei?

Domnul Andrian Candu:

Da.

Domnul Vasile Bolea:

E viu, sănătos, temperatura 36,6. (*Rîsete în sală.*)

Cum se spune în Odesa: «Не дождетесь.» (*Aplauze.*)

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Vă rog, domnule Candu, a doua întrebare.

Domnul Andrian Candu:

Atunci nu-i a doua întrebare, e continuare. Mai am un minut și 4 secunde, 3, 2 și așa mai departe.

De ce vă întreb? Că, de obicei, președintele comisiei sau vicepreședintele prezintă raportul. Doar în caz de excepție, iese unul dintre membri.

Întrebarea mea, însă, este următoarea. S-a făcut un concurs în comisie, care a fost foarte mult mediatizat și care, din câte am văzut noi, a avut o intenție foarte bună de a se alege, din candidații care au fost din întreaga țară, cei mai, cei mai buni care merită să fie numiți de Parlament.

S-au stabilit termene pentru depunerea CV-urilor, s-au făcut concursuri, în sens de interviuri, probabil, și teste.

De ce întrebam de președintele Litvinenco? Deoarece dumnealui a lucrat și la un punctaj foarte complex și foarte bun ca să vină cu notele respective și acel concurs a fost câștigat de doi candidați.

Ce s-a întâmplat cu concursul? Nu credeți oare că a fost o mimare?

Și cum considerați că se simte o țară întreagă sau, cel puțin, acei juriști, care au venit, au depus dosarele, au... (*Voce nedeslușită din sală.*)

Minutul de precizare. Și au depus atât de mult efort.

Nu credeți oare că a fost o bătaie de joc față de... pe de o parte, oamenii care au depus dosarul.

Doi. Față de valorile și principiile care atât de mult au fost promovate de actuala majoritate parlamentară. Și mă refer aici la transparență, la meritocrație.

Ce s-a întâmplat și care este soarta acestui concurs?

Sunteți din Comisia juridică, probabil, știți foarte bine.

Domnul Vasile Bolea:

Domnule Candu,

La ceea ce m-ați întrebat, dacă cred sau nu cred, vă răspund simplu: nu cred (*rîsete în sală*) că a fost o mimare sau a fost... nu știu, ceea ce ați încercat să spuneți sau să induceți un răspuns din partea mea. (*Rumoare în sală.*)

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumim.

Domnule Candu,

Aveți a doua întrebare?

Da. Vă rog, a doua întrebare.

Domnul Andrian Candu:

A doua întrebare. În cadrul comisiei, pe care o reprezentați și când ați discutat despre candidații care au fost expuși sau propuși de cele 3 fracțiuni parlamentare aflate în majoritatea parlamentară, ați verificat sau nu afilierea politică, ați identificat-o și care din acești candidați au afiliere politică și cu ce partid... în ce partide fac parte, dacă sunt membri, sau, dacă nu sunt membri, ce partide i-au promovat pe listele de partid în funcțiile de deputați sau au participat în campaniile electorale?

Domnul Vasile Bolea:

În primul rând, atunci când comisia a examinat acest proiect de hotărâre, noi am ținut cont de acele restricții sau condiții pe care le impune legea, în primul rând, Legea cu privire la Curtea Constituțională. Și acolo sunt mai multe condiții care sunt puse față de candidații, care ar trebui să fie propuși sau pentru numirea în calitate de judecător la Curtea Constituțională. Și într-aceste condiții sunt următoarele: în primul rând, trebuie să fie cetățean al Republicii Moldova, să aibă studii în domeniu, o activitate în domeniul juridic de cel puțin 15 ani și, cum a spus colegul din stânga dumneavoastră, reputație în sensul dat.

Deci comisia a examinat sub prisma întrunirii condițiilor legale a acestor doi candidați, a efectuat și un raport în acest sens. Condițiile legale au fost întrunite. Și, în acest sens, comisia a propus, prin raportul pe care l-am dat citire, numirea acestor doi candidați la funcția de judecător al Curții Constituționale.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumesc.

Domnul Vasile Bolea:

Noi ne uităm strict la ceea ce ține de prevederile legislației în vigoare.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Mulțumesc.

Domnule Candu,

Aveți a doua întrebare?

Precizare.

Domnul Andrian Candu:

Asta a fost a doua întrebare.

Și acum...

Doamna Zinaida Greceanîi:

M-am pierdut în câte întrebări ați acordat deja.

Domnul Andrian Candu:

Sunt două întrebări și două precizări. Știți foarte bine, potrivit legislaturii...

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da, vă rog.

Domnul Andrian Candu:

... potrivit regulilor, care sunt aceste reguli.

Am înțeles că n-ați verificat și, bineînțeles că, legea nu...

Domnul Vasile Bolea:

Nu. Dumneavoastră greșit ați înțeles.

Noi am verificat corespunderea legislației...

Domnul Andrian Candu:

Eu asta și am urmat să spun, domnule Bolea.

Domnul Vasile Bolea:

Alte verificări la care dumneavoastră...

Domnul Andrian Candu:

Domnule Bolea,

Nu mă întrerupeți.

Eu vroiam să fac o precizare...

Domnul Vasile Bolea:

Da, poftim.

Domnul Andrian Candu:

... și să spun că ați verificat exact doar criteriile care sunt potrivit legii și nu ați verificat ceea ce am menționat eu, care nu era, în mod obligatoriu, evident să verificați afilierea politică. Asta am vrut să concluzionez ca și precizare.

Însă, în timpul care mi-a mai rămas, aș vrea să menționez următoarele. De ce am întrebat de președintele comisiei inițial? Deoarece dumnealui a menționat într-un interviu următoarele.

Și eu aș vrea ca toată țara să audă ceea ce a spus președintele Comisiei juridice acum o vreme și, în general, toate valorile care au fost promovate de Blocul ACUM. A spus în felul următor: „Eu personal voi pleda pentru un concurs transparent pentru funcțiile de judecător la Curtea Constituțională. Din punctul meu de vedere, într-adevăr, nu trebuie să grăbim lucrurile, trebuie să stabilim niște reguli clare cu privire la un concurs autentic, meritocratic, să nu fie un concurs de genul celor pe care le făcea Partidul Democrat. Noi trebuie să demonstrăm că suntem altfel, să facem un concurs

pe bune, astfel încât în aceste funcții să acceadă persoane care merită cel mai mult acest lucru.”

Și aici am încheiat citatul ăsta pentru istorie și pentru o țară întreagă să vadă pe cine au votat și cât cinism există în Blocul ACUM, care-și promovează candidații care, poate, nici nu merită, în funcțiile de judecător la Curtea Constituțională.

Vă mulțumesc foarte mult.

Și vroiam să vă întreb, de procedură, doamnă Președinte: când putem să punem întrebări candidaților?

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Dați-mi voie să...

Domnul Andrian Candu:

Bine. Vă mulțumesc.

Doamna Zinaida Greceanîi:

... comisiei să-i dăm voie să ia loc, dacă nu mai sunt întrebări.

Domnule Filip,

La comisie?

Da, vă rog.

Domnul Pavel Filip:

Mulțumesc, doamnă Președinte.

Domnule Bolea,

Sunt absolut de acord cu dumneavoastră și cu răspunsul pe care l-ați dat că concursul nu a fost mimat.

Și din punctul meu de vedere, a fost necesar acest concurs, a fost necesar nu pentru candidații care au participat la acest concurs, dar pentru Parlament și pentru întreaga țară să vadă ce înseamnă filtre, meritocrație, transparență, care a fost promovată foarte mult de către colegii noștri de Parlament.

Deci acest concurs a pus punct și a răspuns la aceste întrebări ce înseamnă aceste noțiuni.

Dar mai există una despre care se vorbea foarte mult „depolitizare”. Și aici vine întrebarea mea, pentru că în componența Curții precedente erau doi membri ai Curții, care aveau afiliere politică. În componența actuală vom avea 3 membri cu afiliere politică. Considerați dumneavoastră că actuala componență va fi mai puțin influențată politic? Unu.

Și imediat, poate, a doua întrebare: nu vi se pare straniu ca un membru al Comisiei de concurs să fie și câștigătorul concursului?

Domnul Vasile Bolea:

În primul rând, eu cred că... Vă rog mult, prima întrebare... prima întrebare: dacă nu va fi expusă politic? Eu cred că... Pofitim? Influențată? Eu cred că această componentă a Curții Constituționale nu va influențată politic. Ca și răspuns.

Doamna Zinaida Greceanî:

Stimați colegi,

Dacă... să completez și eu.

Membrii Curții Constituționale...

Domnule Filip,

În special pentru dumneavoastră.

Membrii Curții Constituționale urmează să depună jurământul. Jurământul îl depun în fața poporului Republicii Moldova și nu în fața unui sau altui partid politic și ei trebuie să se țină de respectarea Constituției.

Mulțumesc.

Domnule Bolea,

Vă rog să luați loc.

Stimați colegi,

Până a supune votului, avem doi candidați pe care urmează să-i aprobe Parlamentul ca membri... în calitate de membri ai Curții Constituționale. Unul este domnul Vladimir Țurcan și al doilea candidat este doamna Domnica Manole, ambii sunt în sală. De aceea eu am să încerc să vă dau posibilitatea, stimați colegi deputați, să acordați întrebări acestor candidați, dat fiind că noi îi votăm aici, în Parlament. Ambii sunt la tribuna din partea dreaptă.

De aceea, vă rog.

Vă rog, prima întrebare – domnul Candu.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumesc foarte mult, doamnă Președinte.

Am o întrebare către doamna Domnica Manole.

Stimată doamnă,

Dumneavoastră ați fost și sunteți un susținător al Platformei DA și, ba mai mult decât atât, Blocul ACUM sau Platforma DA, din care nu știu dacă faceți parte ca membru sau nu, dar v-a susținut chiar și pe listele de partid. Și, formațiunea politică, cu care dumneavoastră sunteți afiliată, permanent a susținut și a promovat câteva valori importante, declarate în fața cetățenilor și în baza cărora s-a și obținut votul cetățenilor. Deci cetățenii Republicii Moldova au acordat un vot de încredere pentru aceste valori și

aceste două valori sunt: meritocrație și transparență. Și a treia, de care spunea și colegul nostru, domnul Pavel Filip, despre depolitizare, dar aici e o chestie foarte relativă. În schimb, despre meritocrație aș vrea să vorbesc.

Dumneavoastră ați participat la două concursuri. Ați participat la concurs în Parlament, pe care l-ați eșuat, adică n-ați fost selectată, și ați participat la al doilea concurs la Guvern, pe care, la fel, l-ați eșuat, adică n-ați fost selectată, și la CSM ați fost exclusă. Trei instituții în acest stat de o importanță cea mai mare: Guvernul Republicii Moldova, Parlamentul Republicii Moldova, prin concursul pe care l-a organizat, mimat sau nemimat, simulat sau nesimulat, dar l-a organizat, și CSM-ul nu v-au acceptat, fiind vorba despre meritocrație.

Zece secunde.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Finalizați gândul, da.

Domnul Andrian Candu:

Considerați oare că meritați, după toate aceste eșecuri, să fiți numită de Parlament ca și judecător la Curtea Constituțională?

Doamna Zinaida Greceanîi:

Răspunsul, vă rog.

Vă rog să conectați microfonul doamnei Manole.

Doamna Domnica Manole – candidat la funcția de judecător al Curții Constituționale:

Deci, în primul rând, vreau să vă zic bună ziua, domnilor deputați.

Mulțumesc pentru oportunitatea...

Doamna Zinaida Greceanîi:

Doamnă Manole,

Vă rog să luați loc, fiindcă va fi mai simplu să vorbiți la microfon.

Da, mulțumesc.

Doamna Domnica Manole:

Mulțumesc pentru oportunitatea de a vorbi în fața dumneavoastră, să știți că deja este o mare onoare pentru mine.

Domnule Candu,

Vă mulțumesc pentru întrebare.

Și vreau să vă răspund. Deci unica afiliere a mea este doar legea. Nu am fost membru de partid, nu sunt membru de partid. Da, am candidat la alegerile parlamentare din 24 februarie pe lista Blocului ACUM, dar ca orice

cetățean al Republicii Moldova care are dreptul de a participa la alegerile parlamentare. Asta am făcut și eu.

Eu vreau să vă garantez pe dumneavoastră toți, deci să nu aveți dubii în... Dacă în rezultatul ședinței de astăzi voi fi aleasă la Curtea Constituțională, vreau să vă garantez că în activitatea mea mă voi ghida doar de lege, doar de Constituție. Asta am făcut în toată activitatea mea, chiar dacă este firesc în activitatea unui judecător să fie și unele persoane care nu sunt mulțumite de activitatea judecătorului.

Vă mulțumesc.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Mulțumim.

Următoarea...

A doua întrebare – domnul Candu.

Domnul Andrian Candu:

Pun a doua întrebare în același context, deoarece n-am primit răspuns la prima întrebare. Am să încerc să reformulez, ca doamna candidat să înțeleagă ce am avut în vedere.

Stimată doamnă Manole,

Nu am obiectat că ați participat la alegeri sau nu. Aveți tot dreptul. Am spus-o doar că ați fost pe listele unui partid care a promovat niște valori și ați mers în campanie electorală. Dacă nu greșesc, chiar în Cimișlia, sau unde ați fost candidat, și acolo ați promovat valori: meritocrație, transparență și nepolitizarea instituțiilor. Vă mai readuc aminte încă o dată, ca și țării întregi, ați eșuat un concurs la Guvern, nu ați fost selectată, ați eșuat un concurs în Parlament, în care noi am avut încredere și o țară întreagă a așteptat să vadă care sunt candidații care câștigă concursul de Parlament, ați fost exclusă de la CSM.

Vă mai întreb încă o dată și vreau să aud un răspuns, da sau nu, meritați sau nu să fiți judecător la Curtea Constituțională?

Doamna Zinaida Greceanîi:

Doamnă Manole,

Vă rog.

Doamna Domnica Manole:

Deci, domnule Candu, probabil că nu sunteți bine informat. Eu am participat la concursul de la CSM spre..., ca să cunoașteți dumneavoastră. Faptul că CSM a decis alegerea altor doi candidați este, la fel, cum ați menționat dumneavoastră, un exercițiu democratic.

Eu merit, domnule Candu, să mă aflu în lista judecătorilor Curții Constituționale, eu trei ani am fost pe baricade în Republica Moldova și am luptat pentru respectarea legii și respectarea Constituției. *(Aplauze)*

Mulțumesc.

Doamna Zinaida Greceanî:

Da, mulțumesc.

Următoarea...

Da, o precizare.

Domnul Andrian Candu:

Deci să înțelegem că dumneavoastră meritați să deveniți judecător la Curtea Constituțională, deoarece ați participat la proteste și ați stat pe baricade? Asta e? *(Aplauze.)*

Să vă fie rușine. Să vă fie rușine față de colegii dumneavoastră de breaslă care au participat la concursuri, care au depus eforturi și care au câștigat aceste concursuri, iar dumneavoastră ajungeți la Curtea Constituțională doar pentru faptul că sunteți afiliată unui partid politic și ați participat la proteste. Asta este un fel de grațitudine din partea aceluia partid.

Vă mulțumim frumos.

Doamna Zinaida Greceanî:

Domnule Candu,

Vă rog, dumneavoastră nu sunteți o persoană emotivă. De unde atâtea emoții? Chiar, chiar... *(Rumoare în sală.)*

Mulțumesc mult.

Următoarea întrebare...

Haideți, nu-mi faceți mie replică.

Nu, lăsați pe urmă. O să-mi spuneți în coridor.

Domnul Filip – următoarea întrebare.

Domnul Pavel Filip:

Mulțumesc mult, doamnă Președinte.

Eu cu mai puține emoții, dar o întrebare care se referă la ambii candidați. Dar, în primul rând, domnule Țurcan, noi cu toții cunoaștem că dumneavoastră ați criticat vehement Hotărârea Curții din 5 decembrie, prin care limba de stat a fost declarată limba română. Întrebarea mea este: dacă veți iniția revizuirea acestei hotărâri?

Și întrebarea pentru ambii candidați: în ce limbă vorbiți? *(Aplauze.)*

Doamna Zinaida Greceanî:

Da, vă rog.

Domnule Țurcanu,

Vă rugăm.

Domnul Vladimir Țurcan – *candidat la funcția de judecător al Curții Constituționale:*

Da, vă mulțumesc.

Stimate domnule Filip,

Deci ce ține de revizuire, sunt procedurile respective stabilite prin Legea cu privire la jurisdicția constituțională, inclusiv Legea cu privire la Curtea Constituțională, asta nu depinde de mine personal dacă va fi sau nu revizuită. Una la mână.

Doi. Eu vorbesc în limba moldovenească, așa cum m-a învățat mama mea și tatăl meu. Există limba de stat. Eu înțeleg foarte bine în ce context m-ați întrebat.

Mai mult decât atât, nu știu dacă dumneavoastră ați fost în țară în anul 1989, când a fost adoptată Legea cu privire la funcționarea limbilor. Eu atunci, fiind șeful Serviciului juridic al fostului Prezidiu al Sovietului Suprem, totodată, am fost numit și în funcția de secretar al comisiei, care a elaborat această lege. Și propunerea mea atunci a fost... eu nu sunt filolog, nu sunt lingvist, dar atunci, din punct de vedere politic și diplomatic, am propus ca să fie inclusă o formulă: limba moldovenească (identică limbii române), care, printre altele, a fost acceptată, după aceea a fost schimbată.

Dar încă o dată repet: întrebarea aceasta este prea politizată, deoarece nu este important cum este denumirea limbii, este important ca statul Republica Moldova să fie și mai departe ca un stat suveran, independent și integru. (*Aplauze.*)

Doamna Zinaida Greceanîi:

Și asta ar trebui să ne unească toată societatea și să nu ne dezbine.

Haideți, nu abordați întrebări care dezbină societatea, chiar nu este cazul cu Curtea Constituțională.

Domnule Filip,

Aveți a doua întrebare?

Doamnă Manole,

Da, vă rog.

Vă rog, doamnă Manole. (*Voce nedeslușită din sală.*)

V-am rugat să nu insistați. Haideți să nu-i punem pe... (*Rumoare în sală.*)

Da. Domnule Batrîncea,

De procedură.

Domnul Vlad Batrîncea:

Să explicăm și cetățenilor, și conform procedurii. Decizia privind înaintarea acestor doi candidați aparține unor deputați în Parlament.

Nu este scris nicăieri absolut că candidații sunt obligați să dea răspunsuri, este dreptul candidatului. Candidatul are tot dreptul să nu răspundă la întrebări provocatoare.

Vă mulțumesc.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumesc.

Doamnă Manole,

Vreți să răspundeți sau vă abțineți? (*Rumoare în sală.*)

Stimați colegi,

Haideți noi, în Parlament, să căutăm întrebări care ne unesc toată societatea.

Domnule ex-Prim-ministru,

Chiar dumneavoastră trebuie să fiți mult mai înțelept decât mulți, mulți alții.

De aceea eu vă mulțumesc pentru buna dumneavoastră înțelegere.

Două întrebări ați abordat.

O precizare, da, vă rog.

Domnul Pavel Filip:

Pentru ca să încheiem, cumva, neprimirea răspunsurilor la aceste întrebări.

Eu... ca să cunoașteți, deținând funcția de Prim-ministru, am promovat un judecător la Curtea Constituțională și, ca să știți cu toții, a fost promovat acela, care a fost ales la concursul organizat de către societatea civilă.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Mulțumim. (*Aplauze.*)

Următoarea întrebare...

Stimați colegi,

Următoarea întrebare – domnul Vovc.

Domnul Liviu Vovc:

Doamnă Președinte,

Mă așteptam că rândul de discursuri patetice va fi mult mai mare și eu voi fi abia pe la sfârșit, dar mă bucur că... deputații din Partidul Democrat s-au oprit.

Ce vroiam să vă spun.

Doamna Zinaida Greceanî:

Nu s-au oprit, încă rândul este mare.

Pur și simplu, eu ofer posibilitatea la fiecare fracțiune.

Domnul Liviu Vovc:

Vă mulțumesc.

Vorbiți despre membru de partid, despre competențe, merită sau nu merită, căutați doar pretexte, pentru că o persoană din sistem s-a opus sistemului creat de voi înșivă. Persoana pe care voi ați intimidat-o, ați purtat-o prin instanțe, dar nicidecum nu ați putut să o intimidați. Verticalitatea și curajul ei demonstrează prin fapte că este cel mai bun criteriu de care trebuie să se țină cont în prim plan.

Nu sunteți voi persoanele care să vorbiți despre integritate.

Doamna Zinaida Greceanî:

Mulțumim.

Următoarea întrebare... (*Rumoare în sală.*)

Stimați colegi...

Stimați colegi,

Haideți, domnule Candu, replică și mai mult azi nu vă ofer cuvântul, nu vă supărați. (*Râsete în sală.*)

La acest subiect.

Mai sunt altele, care trebuie să le examinăm.

Da, domnule Candu, replica.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumesc foarte mult, doamnă Președinte, pentru toată înțelegerea de care dați dovadă.

Eu chiar m-am pregătit pentru politica bugetar-fiscală, sper să nu mă opriți acolo.

Doamna Zinaida Greceanî:

Nu, acolo, la sigur că nu vă opresc.

Domnul Andrian Candu:

Eu am întrebare către al doilea candidat, potrivit Regulamentului.

Doamna Zinaida Greceanî:

Da, vă rog.

Domnul Andrian Candu:

Într-adevăr, colegi, aveți dreptate. Candidații, dacă nu vor, nu răspund, dar întrebări pot fi adresate.

Iar dumneata, domnule Vovc, ca și replică, dacă îmi permiți, noi vorbim despre valorile promovate de voi, noi nu vorbim despre valorile neapărat promovate de noi. Chiar dacă noi le-am promovat, noi n-am stat cu ele să arătăm, să ne luptăm atât de mult pentru voturile cetățenilor și, după aia, să veniți aici, în Parlament și să arătați că, de fapt, ați fost cinici, fățarnici și trădați aceste valori.

Și dacă suntem în cadrul Regulamentului Parlamentului, acum vorbim despre candidați la Curtea Constituțională și punem întrebări candidaților Curții Constituționale.

Pentru alte proceduri o să vă vină și dumneavoastră timpul, nu vă faceți griji.

Ce ține de întrebare în adresa candidatului, dacă permiteți. (*Voce nedeslușită.*)

Domnule Țurcan,

Am o întrebare către dumneavoastră. Spuneți-ne, vă rog frumos, dacă... și dacă da, care alte cetățenii mai dețineți pe lângă cetățenia Republicii Moldova?

Doamna Zinaida Greceanîi:

Domnule Țurcan,

Vă rog.

Domnul Vladimir Țurcan:

Vă mulțumesc, domnule Candu, pentru întrebare.

Eu cu mândrie pot să spun că am doar cetățenia Republicii Moldova.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumesc.

Domnule Candu,

A doua întrebare la domnul Țurcan?

Da, vă rog, o precizare.

Domnul Andrian Candu:

Pur și simplu, a fost vehiculat mult în presă și de aceea, domnule Țurcan, chiar am să fac această precizare.

Și iertați-mi insistența. Dețineți sau nu cetățenia Federației Ruse?

Doamna Zinaida Greceanîi:

Parcă răspunsul a fost destul de clar. Și eu am înțeles. (*Râsete în sală.*)

Domnule Țurcan,

Vreți să mai adăugați ceva? (*Gălăgie în sală.*)

Nu știu.

Stimați colegi,

Răspunsul este foarte corect. Domnul Țurcan a răspuns foarte clar.

Toată lumea a înțeles care a fost răspunsul.

Următoarea întrebare – domnul Novac.

Domnul Grigore Novac:

Vă mulțumesc, doamnă Președinte.

Stimați colegi,

Eu cred că noi cam puțin ne deplasăm de la subiectul discuției. Noi avem o agendă prea încărcată.

Mă uit că... am impresia că unii colegi din sectorul nr. 2 pun întrebări de dragul întrebărilor, ca ultimele două rânduri să bată din palme, să facă aplauze și să fie și subiecte pentru știri, pentru nu știu ce.

Că dacă mergem tot așa mai departe, vorbim despre limbă, despre ce grupă de sânge are, nu știu ce. Eu cred că candidații sunt mult prea cunoscuți, ca să pierdem timpul cu întrebări inutile.

Eu n-am auzit până când o întrebare și se insistă uneori pe subiecte care total, în opinia mea, sunt deplasate. De aceea, în acest context, doamnă Președinte, propun aplicarea articolului 108 și să trecem mai departe pe agendă. (*Voce nedeslușită din sală.*)

Doamna Zinaida Greceanî:

Stimați colegi,

A fost propunerea din partea unui deputat...

Вопросы вы задавали sufficient.

Stimați colegi,

Cine este pentru a fi aplicat articolul 108, rog să votați.

Majoritatea celor prezenți. (*Rumoare în sală.*)

Stimați... (*Rumoare în sală.*)

Stimați... (*Rumoare în sală.*)

Stimați colegi... (*Rumoare în sală.*)

Stimați colegi... (*Rumoare în sală.*)

Stimați colegi,

A fost votată aplicarea articolului 108. Eu sunt absolut de acord cu colegul domnul Novac, care a spus că întrebările deja devin inutile, se repetă și sunt la același subiect.

De aceea, stimați colegi, supun votului adoptarea hotărârii Parlamentului.

Vă rog, Direcția generală juridică, mă ghidați. Pentru fiecare candidat separat?

Domnul Ion Creangă – șef al Direcției generale juridice a Secretariatului Parlamentului:

Da, doamnă Președinte,

Pentru fiecare separat.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Stimați colegi,

Cine...

Domnul Ion Creangă:

Deci votăm pentru fiecare separat și pe urmă hotărârea integrală.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Cine este pentru a fi aprobat, votat, în calitate de judecător la Curtea Constituțională din partea Parlamentului, domnul Vladimir Țurcan, rog să votați.

Numărătorii,

Vă rog, voturile.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 1 – 27.

Doamna Zinaida Greceanîi:

– 27.

Sectorul nr. 2?

N u m ă r ă t o r i i:

– 9.

Doamna Zinaida Greceanîi:

– 9.

Sectorul nr. 3?

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 3 – 18.

Doamna Zinaida Greceanîi:

– 18.

Cu 54 de voturi, domnul Țurcan a fost aprobat în funcția de judecător al Curții Constituționale. (Aplauze.)

Supun votului a doua candidatură la funcția de judecător al Curții Constituționale.

Cine este pentru a fi numită în calitate de judecător la Curtea Constituțională doamna Domnica Manole, rog să votați.

Și numărătorii, voturile, vă rog.

Vă rog, numărătorii.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 1 – 27.

Doamna Zinaida Greceanîi:

– 27.

Sectorul nr. 2?

N u m ă r ă t o r i i:

– 9.

Doamna Zinaida Greceanîi:

– 9.

Sectorul nr. 3?

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 3 – 18.

Doamna Zinaida Greceanîi:

– 18.

Cu 54 de voturi, doamna Domnica Manole este ... (Rumoare în sală.) Doamna Rodica... Domnica Manole este numită în funcția de judecător al Curții Constituționale. (Aplauze.)

Stimați colegi...

Stimați colegi...

Stimați colegi deputați,

Fiți atenți.

Acuma supun votului...

Stimați colegi,

Vă rog să vă calmați.

Doamna Ciobanu,
Vă rog să vă calmați.
Stimați colegi,
Fiți atenți.

Supun votului adoptarea Hotărârii Parlamentului privind numirea unor judecători ai Curții Constituționale și, în special, în calitate ... din partea Parlamentului, în calitate de judecători ai Curții Constituționale, domnul Vladimir Țurcan și doamna Domnica Manole.

Cine este pentru a fi adoptată această Hotărâre sub nr. 177 din 15 august 2019, cu modificările propuse de ... în raportul comisiei? Cine este pentru a fi adoptată această hotărâre, rog să votați.

De asemenea, pentru acuratețe, vă rog, numărătorii, voturile.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 1 – 27.

Doamna Zinaida Greceanîi:

– 27.

Sectorul nr. 2?

N u m ă r ă t o r i i:

– 9.

Doamna Zinaida Greceanîi:

– 9.

Sectorul nr. 3?

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 3 – 18.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Cu 54 de voturi, proiectul Hotărârii nr. 177 din 15 august 2019 a fost adoptat. (Aplauze.)

Stimați colegi...

Stimați colegi,

Potrivit articolului 12 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, la data numirii în funcție, judecătorii Curții Constituționale depun jurământul în fața Parlamentului, Președintelui Republicii și Consiliului Superior al Magistraturii.

O pauză de 10 secunde, ca să invităm Președintele Republicii în sală.

Nu trebuie pauză?

(Domnul Președinte al Republicii Moldova Igor Dodon ia loc în Prezidiu în Sala de ședințe a Parlamentului.)

A, domnul Președinte... *(Aplauze.)*

(Rumoare în sală.)

Stimați colegi deputați,

Trecem la procedura de depunere a jurământului. Pentru a fi depus jurământul, se invită la tribuna centrală domnul Vladimir Țurcan.

Domnul Vladimir Țurcan – *judecător al Curții Constituționale:*

„Jur să îndeplinesc cinstit și conștiincios obligațiile de judecător al Curții Constituționale, să apăr orânduirea constituțională a Republicii Moldova, să mă supun în exercitarea funcției numai și numai Constituției.”

Doamna Zinaida Greceanî:

Mulțumim.

Domnule Țurcan,

Felicitări. *(Aplauze.)*

Domnul Vladimir Țurcan:

Vă mulțumesc foarte mult.

Doamna Zinaida Greceanî:

Se invită la tribuna centrală, pentru a depune jurământul, doamna Domnica Manole.

Doamna Domnica Manole – *judecător al Curții Constituționale:*

Vă mulțumesc mult pentru încrederea acordată.

Și încă o dată vreau să asigur toți deputații Parlamentului Republicii Moldova că în activitatea mea mă voi ghida doar de Constituția Republicii Moldova.

„Jur să îndeplinesc cinstit și conștiincios obligațiile de judecător al Curții Constituționale, să apăr orânduirea constituțională a Republicii Moldova, să mă supun în exercitarea funcției numai și numai Constituției.”

Așa să fie.

Vă mulțumesc.

Doamna Zinaida Greceanî:

Mulțumim. *(Aplauze.)*

Doamnă Manole,

Felicitări.

Se invită la tribuna centrală, pentru a depune jurământul, doamna Liuba Șova.

Da, e tehnic ceva.

Să nu uitați, vă rog, stimați judecători, și să depuneți și semnătura sub jurământ.

Doamna Liuba Șova – judecător al Curții Constituționale:

„Jur să îndeplinesc cinstit și conștiincios obligațiile de judecător al Curții Constituționale, să apăr orânduirea constituțională a Republicii Moldova, să mă supun în exercitarea atribuțiilor numai și numai Constituției.”

Doamna Zinaida Greceanîi:

Vă mulțumim.

Vă urăm succes.

Doamna Liuba Șova:

Mulțumesc. *(Aplauze.)*

Doamna Zinaida Greceanîi:

Se invită la tribuna centrală, pentru a depune jurământul, domnul Nicolae Roșca.

Domnul Nicolae Roșca – judecător al Curții Constituționale:

„Jur să îndeplinesc cinstit și conștiincios obligațiile de judecător al Curții Constituționale, să apăr orânduirea constituțională a Republicii Moldova, să mă supun în exercitarea funcției numai și numai Constituției.”

Doamna Zinaida Greceanîi:

Domnule Roșca,

Vă felicităm. *(Aplauze.)*

Domnul Nicolae Roșca:

Mulțumesc.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Se invită la tribuna centrală domnul Serghei Țurcanu.

Domnul Serghei Țurcanu – judecător al Curții Constituționale:

„Jur să îndeplinesc cinstit și conștiincios obligațiile de judecător al Curții Constituționale, să apăr orânduirea constituțională a Republicii Moldova, să mă supun în exercitarea funcției numai și numai Constituției.”

Doamna Zinaida Greceanîi:

Mulțumim. (*Aplauze.*)

Domnule Țurcanu,

Felicitări.

Se invită la tribuna centrală domnul Eduard Ababei.

Domnul Eduard Ababei – judecător al Curții Constituționale:

„Jur să îndeplinesc cinstit și conștiincios obligațiile de judecător al Curții Constituționale, să apăr orânduirea constituțională a Republicii Moldova, să mă supun în exercitarea funcției numai și numai Constituției.”

(*Aplauze.*)

Doamna Zinaida Greceanîi:

Domnule Țurcan...

Domnule Ababii,

Vă felicităm.

Stimați deputați,

Jurământul a fost depus de către tot completul Curții Constituționale.

Noi îi felicităm pe noii membri ai Curții Constituționale, le urăm succese.

Și principalul: să nu uitate nici pentru o secundă, ei au depus jurământul în fața poporului Republicii Moldova, și nu, nicidecum, în fața unor partide politice.

De aceea, stimați judecători, toată țara, într-adevăr, se uită la dumneavoastră. De corectitudinea dumneavoastră depinde viitorul țării noastre. Dumneavoastră sunteți meniți să apărați atât poporul Republicii Moldova, cât și Legea Supremă a statului – Constituția Republicii Moldova.

Nu uitați, vă rog, de acest lucru.

Vă urăm succese! (*Aplauze.*)

Domnule Președinte,

Vă mulțumim pentru participare.

Stimați colegi deputați,

Continuăm examinarea ordinii de zi a ședinței în plen a Parlamentului.

Următorul proiect de pe ordinea de zi, probabil că și ultimul, altele n-au parvenit, este **proiectul de Lege pentru modificarea unor acte legislative, înregistrat sub nr. 173 din 12 august 2019.**

Rog Guvernul – Ministerul Finanțelor.

Doamnă ministru,

Vă rog, la tribuna centrală, doamnă Gavrilița.

Stimați colegi,

Intuiesc că de subiectul respectiv toate părțile sunt foarte cointeresate, de aceea intuiesc că vor fi foarte multe întrebări.

Haideți să aprobăm un Regulament al examinării subiectului în cauză.

Îi așteptăm pe domnii judecători...

Domnule Țurcan,

V-aș ruga să rămâneți în sală, că mai sunteți deputat încă, aveți 30 de zile la dispoziție. (*Râde.*)

Stimați colegi,

Eu vă propun să aprobăm următorul Regulament.

Doamnă ministru,

De cât timp aveți nevoie pentru prezentare? (*Voce nedeslușită.*)

Doamna ministru are nevoie de 15 minute... până la 15 minute.

De aceea eu propun: după finalizarea raportului, runda de întrebări-răspunsuri – în decurs de o oră.

Eu am să merg pentru fiecare fracțiune, ca să ofer echitabil la toate fracțiunile întrebările.

De acord? Se acceptă?

Ce forfotă s-a început.

Stimați colegi,

Eu cu dumneavoastră vorbesc, nimeni n-aude.

Cine este pentru aprobarea Regulamentului, rog să votați.

Da. Mulțumim.

Doamnă ministru,

Poftim.

Doamna Natalia Gavrița – *ministru al finanțelor:*

Mulțumesc, doamnă Președinte.

Stimați deputați,

Decizia pe care o veți lua astăzi cu toții reprezintă o responsabilitate față de toți cetățenii Republicii Moldova.

Noi suntem și trebuie să fim o guvernare responsabilă.

Am vorbit de nenumărate ori despre dificultatea în care ne găsim la nivel bugetar, despre Legea salarizării, care, doar anul acesta, ne costă cu

1,2 miliarde de lei mai mult decât planificat. Reiteriez, ca să nu apară interpretări, că legea propusă de Ministerul Finanțelor a fost semnificativ modificată în Parlament.

Acum costurile salariale au fost controlate printr-un moratoriu pe angajări și premii impuse de Guvernul anterior. Dar după expirarea moratoriului pe angajări și premii în sectorul public, de la 1 ianuarie 2020, această lege ne va costa și mai mult.

Cine ar putea să acopere această notă de plată?

Guvernarea precedentă avea intenții să pună aceste costuri tot pe umerii oamenilor.

Când am venit la Ministerul Finanțelor, am găsit planuri de reducere a cheltuielilor în sumă de 3,5 miliarde de lei. Aceasta înseamnă – fără investiții în drumuri, reparații de grădinițe și școli și așa mai departe. Mai era o opțiune – de a mări TVA standard cu 2% pentru toată lumea. Acestea sunt măsuri care ar afecta absolut fiecare cetățean.

Noi am decis să mergem pe o altă cale mai puțin dureroasă pentru cetățeni. Soluțiile pe care le-a identificat Ministerul Finanțelor pentru a putea plăti salarii și pensii și chiar pentru a le ridica în timp, în același timp, asigurând stabilitatea bugetului național al Republicii Moldova sunt, pe de o parte, eliminarea a celor mai crase scheme de evaziuni și delapidări cu impact mediu și pe termen lung. De cealaltă parte, sunt cele mai puțin dureroase măsuri fiscale, propuse prin acest proiect de lege, care să afecteze cel mai mic număr de oameni cu impact pozitiv asupra bugetului.

Suntem o țară din care în fiecare an pleacă zeci și sute de mii de locuitori, o țară cu 800 de mii de pensionari. În aceste condiții, nu ne putem permite să oferim scutiri celor care câștigă mai mult. Este just și necesar să avem aceleași reguli de joc. Este just și necesar ca cei care câștigă mai mult, să plătească mai multe impozite. Este just și necesar ca agenții economici să achite taxe în bugetul statului, adică banii tuturor cetățenilor, iar statul să asigure mai departe plata salariilor pentru medici, profesori, să asigure pensiile pentru părinții noștri, investițiile în drumuri pentru toți, grădinițe, școli, spitale, policlinici – este just și necesar.

Perioada în care se acordau scutiri, ca și cadouri electorale, s-a încheiat. Amnistiile fiscale s-au încheiat. Avem un sistem fiscal foarte fragmentat din cauza că diverse industrii, dar și mai grav, chiar diverse grupări cu interese obscure au depus presiuni asupra statului pentru a beneficia de cote reduse.

A venit timpul să creăm un sistem fiscal integru, iar acest proiect de lege este un prim pas în această direcție. Astfel, proiectul, per general, are ca scop asigurarea veniturilor la buget în vederea respectării principiului echității fiscale și acumulării adiționale a veniturilor bugetare ca, ulterior,

acestea să fie direcționate, în mod prioritar, asupra domeniilor social-economice importante.

În ultimele câteva săptămâni, am consultat pe larg aceste măsuri cu mediul de afaceri și societatea civilă. Ca urmare a acestor consultări, am reușit să negociem cu Fondul Monetar Internațional anumite compromisuri pe ceea ce ține de taxele ecologice și pe tichetele de masă. În plus, am agreat să revenim la discuțiile despre scutiri fiscale, în contextul discuției bugetului pentru anul 2020, astfel ca orice scutire să fie orientată spre dezvoltarea competitivității țării.

Membri ai mediului de afaceri și ai societății civile ne-au spus, în repetate rânduri, că, în loc de aceste măsuri, să mărim baza de impozitare, să pedepsim evaziunile fiscale.

Noi lucrăm asupra măsurilor de fortificare a administrației fiscale și de scoatere a economiei din zona tenebră și le vom întări, și dezvolta și mai mult în următoarele luni. Scoaterea la lumină a economiei tenebre va fi o prioritate pentru noi.

A venit timpul să creăm reguli clare de joc, care să nu poată fi manipulate și să susținem agenții economici prin alte metode decât scutiri.

Vreau să reiterez responsabilitatea pe care o avem cu toți, stimați deputați, pentru a asigura bunăstarea și sustenabilitatea bugetară, pentru a putea achita salariile bugetare, pensiile, pentru a continua să investim în drumuri pentru toți, în spitale, în grădinițe, în școli, în universități.

Pentru ca noi toți să creăm împreună o Moldovă prosperă, solicit susținerea dumneavoastră pentru votarea acestei legi.

Doamna Zinaida Greceanî:

Da. Mulțumim.

Doamnă ministru,

Începem runda de întrebări-răspunsuri.

Este ora 13 și 5 minute, până la 14 și 5 minute, vă rog, întrebări succinte și răspunsuri foarte clare și succinte.

Prima întrebare vine din partea domnului Cebotari Vladimir.

Domnul Cebotari,

Conectați, vă rog, microfonul.

Domnul Vladimir Cebotari:

Doamnă ministru,

Bună ziua!

Doamna Natalia Gavrilița:

Bună ziua!

Domnul Vladimir Cebotari:

Și vă mulțumim de acest discurs politic.

Numai că discursurile politice le ținem noi, deputații.

Iar de la miniștri ai finanțelor așteptăm cifre, analize, date despre impact, prezentarea proiectului de lege. Din păcate, astăzi, noi nu am auzit acest lucru. Înseamnă că noi, aici, nici nu știm despre ce discutăm, pentru că nu ați făcut nici o prezentare de lege.

Iar acum întrebarea mea. Poate o să fie puțin mai politică, am vrut să fiu mai exact în cifre, dar deja sunt nevoit să vorbesc în limbajul dumneavoastră.

Spuneți-ne, vă rog, noi toți vorbim despre dezvoltarea țării și ne pasă acest lucru, noi toți vrem să aducem cât mai multă lume acasă, să le creăm condiții de muncă, noi toți vrem ca oamenii să se simtă angajați, să aibă dreptul la libera inițiativă, să fie protejați de către stat, să plătească impozite, să avem încasări mai mari la bugetul de stat. Spuneți-ne, cum această lege va proteja și stimula dezvoltarea industriei turismului, menținerea locurilor de muncă? Și ce soluții aveți pentru acei care vor rămâne șomeri datorită acestor modificări cu care dumneavoastră veniți astăzi?

Doamna Natalia Gavrița:

Vreau să reamintesc tuturor...

Doamna Zinaida Greceanîi:

Doamnă ministru,

Vă rog, răspunsul.

Doamna Natalia Gavrița:

... că, până la 1 octombrie 2018, au fost și cote mărite la impozitul pe venit, la contribuții sociale și cota standard TVA și aveam o dezvoltare a acestei industrii și fără aceste scutiri. Aceste scutiri au fost oferite în contextul unei amnistii fiscale și a fost văzută ca o scutire pentru un sector care este știut a activa în economia tenebră.

Am verificat și datele Serviciului Fiscal și pot să vă spun că vânzările în acest sector cresc foarte mult în perioada posturilor fiscale și în medie, în primele 6 luni ale 2019, după posturile fiscale, se reduc dramatic, cu 10 milioane. Deci acest cadou electoral, acordat în același timp cu amnistia fiscală, a fost un motiv din care a fost înghețat Programul cu Fondul Monetar Internațional și, de aceea, a fost o condiție sine qua non pentru restabilirea relațiilor în cadrul programului.

Cum aceasta ... De fapt, cum vor beneficia cetățenii sau acest sector prin această lege? Această lege, datorită faptului că este necesară pentru a relansa programul cu partenerii externi, ne va aduce, adițional la buget, un miliard... circa un miliard 369 de milioane de lei din partea Uniunii

Europene, în formă de granturi. În afară de aceasta, peste două miliarde de lei pentru finanțarea deficitului bugetar, astfel ca noi să putem investi în dezvoltarea țării. Acest consum mărit va beneficia toate sectoarele și economia în general.

În ceea ce privește întrebarea dumneavoastră, că ați întrebat, cum competitivitatea? Eu m-am uitat la legea care a fost adoptată în octombrie 2018 și am citit jumătate de pagină de motivare de ce a fost oferită această scutire. Și în afară de fraze generale despre competitivitate, nu am văzut altă analiză care să mă ajute să înțeleg cum avea de gând guvernarea precedentă să asigure competitivitatea sectorului. Și m-am uitat la prețuri care nu ... deci chiar au avut o creștere ușoară în primul semestru al anului 2019 și la alți indicatori, care, de fapt, nu indică un efect al acestei reduceri.

Mai mult decât atât, dacă este să discutăm despre competitivitatea sectorului turismului, dar și în mediul de afaceri, în general, foarte mulți agenți economici ne indică la probleme mult mai profunde, care afectează mediul de afaceri, competitivitatea în sector și acestea țin, în primul rând, de piața forței de muncă, de justiție, dar și de concurență loială. Atunci când noi oferim scutiri pentru cei care nu lucrează pe alb, atunci noi nu creăm condiții pentru competitivitatea în orice sector.

Doamna Zinaida Greceanî:

Mulțumim.

A doua întrebare – domnul Cebotari.

Domnul Vladimir Cebotari:

Doamnă ministru,

Eu înțeleg când dumneavoastră, poate, nu ați depus mult efort să găsiți explicațiile și analizele din timpul guvernării noastre în Ministerul Finanțelor, dar chiar mă surprinde că nu puteți găsi analizele și cifrele în minister în timpul administrării dumneavoastră a acestei instituții. Cifrele arată, și ele nu mint, că doar în luna mai vânzările acestui sector au fost cu 40% mai mare decât aceeași perioadă a lunii, a anului trecut.

Aceasta este o dovadă clară a impactului de creștere a acestui sector, ceea ce înseamnă mai multe entități de business, ceea ce înseamnă mai mulți oameni care își găsesc locul de muncă, ceea ce înseamnă, stimată doamnă ministru, mai mult consum, ceea ce înseamnă o creștere economică. Arătați-mi, vă rog, poate aveți alte cifre în minister, un alt sector al economiei noastre naționale unde avem creștere de 40%, așa cum a adus impact acele legi la care, bine înțelegeți că, mă refer.

Doamna Natalia Gavrilița:

Vă mulțumesc, domnule deputat.

Și chiar mă bucur că în a noastră notă informativă ați găsit cifre, spre deosebire de nota informativă care a fost anexată atunci când aceste scutiri

au fost acordate. Și anume în nota informativă, pe care noi am prezentat-o Parlamentului, se găsesc inclusiv aceste cifre că a crescut ... deci a crescut ... au crescut vânzările în acest sector în primele cinci luni ale anului cu 39%.

Acest sector era în creștere și înainte de oferirea scutirilor, este adevărat că în proporție de aproximativ 20%, dar aceste analize, înainte și după oferirea unor anumite scutiri, nu sunt eficiente, pentru că ele nu iau în considerare deci situația care ar fi fost în absența acestor scutiri. Și în Republica Moldova, în ultimii ... după adoptarea Legii salarizării, au crescut salariile cu 30% în sectorul public și cu 17% în sectorul privat.

Deci noi nu putem separa impactul acestor scutiri versus impactul creșterii capacității de cumpărare a oamenilor care consumă în acest sector. De aceea orice referință la cifre înainte și după, poate fi interpretată atât din perspectiva dumneavoastră, cât și din perspectiva noastră.

Doamna Zinaida Greceanî:

Da, mulțumim.

Mai aveți o precizare sau...?

Haideți, faceți o precizare.

Domnul Vladimir Cebotari:

Poate doamna ministru ne clarifică, pentru că o cotă de 5% în industria HoReCa, pe care o au colegii noștri, prietenii noștri, frații noștri din România, nu ar face decât să stimuleze să crească în continuare această ramură, iar la noi o băgăm 20% și nu va face decât să alunge oamenii din țară. Și, printre altele, colegii de la HoReCa, cetățenii noștri, au adus astăzi mai multe borcane cu mâncare. Eu cred că noi toți trebuie să ne luăm câte unul acasă, pentru că în curând nu vom mai avea localuri unde să consumăm.

Doamna Natalia Gavrilița:

Mulțumesc.

Domnule deputat,

Eu intenționat nu am adus în discursul meu cifre, pentru că știam că discuția se va axa pe politic. Și dumneavoastră folosiți cifrele în mod tendențios, pentru că contextul este diferit în diferite țări, care își stabilesc cota de TVA. Uitați să menționați că în România, pentru sectorul HoReCa, mai există alte impozite care sunt calculate pe metru pătrat, care sunt aplicate în HoReCa, pentru că este foarte greu de administrat fiscal.

Plus la aceasta, am discutat aceasta și în comisie și cred că a fost o discuție bună, pe care aș vrea s-o împărtășesc cu întreg plenul Parlamentului. Am studiat care a fost motivația altor țări pentru introducerea reducerilor la TVA în sectorul HoReCa și acestea țin, în special, de asigurarea scăderii prețurilor. Și atunci când ministerele finanțelor fac analiza ex-ante a impactului unor scutiri, cum, de exemplu, v-am făcut referință la un studiu

din Malta, atunci se studiază foarte minuțios cu cât s-ar reduce prețurile în acest sector și cum aceasta ar ajuta la concurența cu alte țări din regiune sau cu țări care concurează cu această țară în sectorul de turism.

Și, de fapt, la noi nu a fost făcută o asemenea analiză și datele nu indică o scădere a prețurilor în sectorul HoReCa. Mai mult decât atât, turismul în Republica Moldova se confruntă cu probleme fundamentale, ce țin de reputația țării, ca o țară în care se fură miliarde, rețele de transport și... alte probleme care, de fapt, și duc la situația unde acest sector are contribuție doar 1% la produsul intern brut.

Dar există și întrebarea fundamentală de echitate, de aceea am ridicat acest subiect în discursul meu: de ce sectorul HoReCa și nu sectoare de export sau producere în agricultură, de ce? Și acest răspuns nu l-am găsit în analizele făcute, atunci când această reducere a fost acordată de Guvernul precedent.

Doamna Zinaida Greceanî:

Da, mulțumesc, doamnă ministru.

Următoarea întrebare – domnul Ulanov.

Domnul Denis Ulanov:

Mulțumesc mult.

Госпожа министр, вопрос. Принимая во внимание сам законопроект, его подготовку, отсутствие многих вещей, которые являются обязательными, некачественный анализ impactul de regulamentare, отсутствие viza comisiei de stat pentru reglementarea activității de întreprinzător и так далее, и тому подобное, нарушение графика calendarului bugetar, я могу долго продолжать список, а у меня только две минуты, мне реально не хватит.

Вопрос: каким образом вы рассчитывали повышение налогов в области окружающей среды, имеется ли экологическая экспертиза и каким образом вы привязали расчеты тех налогов к ущербу окружающей среде? Очень хотелось бы это понять.

Doamna Zinaida Greceanî:

Da, vă rog, răspunsul.

Doamna Natalia Gavrilița:

Mulțumesc.

În primul rând, aș vrea să spun că, atunci când am venit la Ministerul Finanțelor și am văzut că ne așteaptă o gaură bugetară de 4 miliarde de lei, îmi pare foarte rău că nu am prioritarizat calendarul bugetar, dar am prioritarizat mobilizarea acestor resurse.

Dar, în al doilea rând, vreau să vă spun că în privința impozitelor pe poluare, de fapt, îmi vine greu să înțeleg motivația întrebării dumneavoastră,

pentru că, de fapt, ea duce la îmbunătățirea situației în ecologie, pentru că crește prețul pentru poluare. Deci acesta este un impozit adițional, cu 20%, pentru folosirea plasticului și atunci, de fapt, când cresc costurile pentru poluatori, este mai bine pentru mediul înconjurător, deci se va folosi mai puțin plastic.

Domnul Ion Ceban:

Da, domnule Ulanov,

Vă rog, a doua întrebare.

Domnul Denis Ulanov:

Precizare по первому и вопрос по второму.

Вы каждый свой ответ или вопрос начинаете как в древней истории: «... а Карфаген должен быть разрушен». Ну, если немножко историю знаете, то поймете, о чем я говорю.

Вы министр-политик или вы министр-технократ?

Doamna Natalia Gavrilița:

Я министр-политик, я уже сказала в прошлый раз.

Domnul Denis Ulanov:

Вы министр-политик... Соответственно мне очень жаль, что вы министр-политик...

Doamna Natalia Gavrilița:

А почему?

Domnul Denis Ulanov:

Потому что ни на один ответ мы не получаем минимум квалифицированного... ни на один вопрос мы не получаем минимум квалифицированного ответа. Я вас не спрашивал о gaură financiară... Я вас конкретно спросил: «Имеется экологическая экспертиза или нет? Как вы рассчитали ставки повышения налогов? Как вы понимаете ущерб окружающей среде?» Вы мне начинаете отвечать политическими лозунгами.

Doamna Natalia Gavrilița:

Deci, noi considerăm că...

Domnul Denis Ulanov:

Извините, я не закончил. Извините.

Вы же прекрасно понимаете, что повышение налогов ложится на плечи конечных налогоплательщиков, на каждого гражданина страны. Правильно? Правильно.

Вопрос: когда вы это делали, вы рассчитывали эти последствия? Каким образом вы их рассчитывали: экономическая экспертиза, экологическая экспертиза? Ответьте прямо: есть или нет. И потом я задам второй вопрос.

Doamna Natalia Gavrilița:

În primul rând, expertiza ecologică nu a fost făcută, pentru că noi considerăm că această... acest proiect de lege și creșterea impozitelor pentru utilizarea plasticului, de fapt, va avea un impact pozitiv pentru mediul înconjurător. Dacă este să vorbim despre impactul acestei taxe pentru poluarea mediului, pentru bugetul național, el va duce la creșterea cu 48 de milioane de lei a încasărilor de la utilizarea taxei de mediu. Cum a fost calculat, pot să transmit colegilor din Ministerul Finanțelor, care pot, tehnic, să vă spună exact la ce cifre ne-am uitat și cum, ce am luat drept bază pentru a ajunge la aceste cifre de impact.

Domnul Ion Ceban:

Da, domnule Ulanov.

Aveți o precizare sau a doua întrebare?

Domnul Denis Ulanov:

Și a doua întrebare.

Очень удивительно слышать от министра, который не обладает информацией, представляя закон. Я должен спрашивать ваших коллег? Не я должен спрашивать ваших коллег, а вы должны спросить ваших коллег и прийти подготовленной на заседание Парламента. Это как минимум, госпожа министр. На минуточку так, да. (*Voce nedeslușită.*)

Второй вопрос в отношении существовавшей нормы закона о 500 тысячах леев, которые являются презумпцией при... проверок непрямым способом. Вопрос. Вы аннулируете эту норму ретроактивную? Как вы считаете, вы не юрист, но тем не менее я думаю, что вы должны этот вопрос понимать. Позволительно ли отменять такую норму при условии, что существуют как минимум конституционные принципы, недопустимость ретроактивности закона и безопасность юридических отношений, это как минимум?

Doamna Natalia Gavrilița:

Absolut credem că este o normă justă, pentru că ea, de fapt, vine să anuleze efectele unei amnistii fiscale, care ține deja de 10 ani... sau 7 ani. Deci, ca să fie clar pentru toată lumea, este vorba despre faptul că, atunci când se estimează că venitul estimat prin metode indirecte este mai mare decât 500 de mii de lei, acesta este scutit de impozitare, deci este, de fapt, o scutire sau o amnistie pentru primele 500 de mii de lei, care sunt arătate ca fiind mai sus decât venitul declarat. Și, mai mult decât atât, pentru că știm

că foarte mulți au declarat, în cadrul amnistiei din 2012, sume care nu existau și continuă să acumuleze astfel de sume, în mod ilicit, și să beneficieze încă și de reduceri pentru aceste sume, noi am pus o predictibilitate de... deci anume această normă intră în vigoare la 1 ianuarie 2022... după ce vor trece 10 ani de la amnistia fiscală.

Domnul Ion Ceban:

Mulțumesc mult, doamnă ministru.

Mai aveți o precizare, domnule Ulanov?

Domnul Denis Ulanov:

Da. Mulțumesc mult.

Ну, в чем убедились давно, убедились еще раз – непрофессионализм, неподготовленность, сырые законы. Поэтому мы не видим необходимости продолжать... дискуссии в рамках рассмотрения данного законопроекта и фракция покидает заседание Парламента.

(Deputații din Frațiunea Partidului „Șor” părăsesc Sala de ședințe.)

Doamna Natalia Gavrilița:

Neprofesionalism în amnistii? Chiar mă mândresc de asta.

Domnul Ion Ceban:

Это право фракции.

Но перед тем, как вы покинете зал заседаний, я все-таки вас попрошу, чтобы мы как можно максимально уважительно относились друг к другу, учитывая ряд предпосылок в этом смысле.

Спасибо большое. *(Rumoare în sală.)*

Мы поняли ваше мнение.

И желаем вам удачи, хороших выходных.

Господин Бурдужа!

Пожалуйста.

Rog să conectați microfonul domnului Burduja.

Secretariatul...

Domnul Petru Burduja:

Da. Mulțumesc foarte frumos, domnule vicepreședinte.

Da, cu părere de rău, păcat că unii colegi au uitat de regulile de etică, dau lecții, critică, fără careva teme.

Dar, mă rog, îi privește pe ei.

Doamnă ministru,

Întrebarea mea este din numele simplului cetățean, caruia va trebui noi să-i explicăm anumite lucruri. Fără doar și poate că simplul cetățean nu-și permite luxul să meargă la restaurante, noi asta înțelegem, posibil unii colegi își fac griji pentru unele businessuri, care sunt luxoase.

Dar, uitați-vă, atunci când modificăm taxa pentru poluare, ea afectează în lanț toate sectoarele. Și aici o să ne referim și la sectorul agricol, acolo unde sunt îngrășăminte, aici se referă și la sectorul de procesare agricolă, acolo unde apare sticla, hârtia, diferite obiecte din sticlă ș.a.m.d.

Înțelegem cu toții că toată această povară în cele din urmă... mai mult decât atât că noi avem prea puțin dezvoltat sectorul de producere în agricultură, multe produse sunt de import și în cele din urmă desigur că ele se vor reflecta la costul final al produsului pe care va trebui să-l achite consumatorul final. Și iată atunci întrebarea mea este: ce explicație să-i dăm noi atunci când la unele produse de primă necesitate se va majora prețul? Pentru că înțelegem foarte bine că asta va duce la majorare.

Și ca să fiu explicit ceea ce ține de celelalte sectoare care vizează majorarea de TVA. Desigur că businessul va pleca în tenebru. Asta dumneavoastră trebuie să înțelegeți. Și aici văd că este și Inspectoratul Fiscal, să nu promoveze niște tactici de control silit ș.a.m.d., încercați să motivați businessul, ca el să iasă la suprafață și să fie motivat prin asta.

Domnul Ion Ceban:

Mulțumesc mult, domnul ...

Doamna Natalia Gavrilița:

Mulțumesc, domnule deputat.

În ceea ce privește taxele la impozite. În cadrul consultărilor noi am discutat despre mecanismul de restituire a taxei în caz că sunt reciclate produsele care sunt folosite. Deci noi, pe de-o parte, balansăm necesitatea de a descuraja poluarea și, pe de altă parte, necesitatea de a încuraja producătorul care folosește astfel de produse în procesul de producere. Și înțelegând necesitatea de a-i susține pe cei care în procesul de producere folosesc plastic, dar, în același timp, urmărind un scop de descurajare a poluării, trebuie să găsim mecanismele prin care noi financiar restituim această taxă. Și atunci riscul că se va traduce în prețuri mărite, deși aici depinde de elasticitatea prețurilor în diferite sectoare, se diminuează.

Și am căzut de acord deja cu toate părțile implicate că Ministerul Finanțelor este gata să restituie această taxă și să lucreze împreună cu Ministerul Mediului pentru a găsi mecanismul potrivit.

În ceea ce privește administrarea fiscală. Din nou, în cadrul consultărilor largi, pe care le-am avut cu mediul de afaceri, am stabilit că în următoarele trei luni vom discuta pe larg o politică fiscală axată inclusiv pe

metode de administrare fiscală, raportare. Și chiar la începutul săptămânii viitoare voi anunța solicitări pentru propuneri.

Dar, de exemplu, vom putea folosi anumite metode care sunt folosite și în alte țări, cum ar fi loteria bonurilor fiscale sau anumite prevederi, unde consumatorul, de fapt, solicită bonurile fiscale și astfel ajută la ieșirea economiei din tenebru.

Domnul Ion Ceban:

Mulțumesc mult.

Domnule Burduja,

Mai aveți și a doua întrebare?

Domnul Petru Burduja:

Doamnă ministru,

Cum se spune, „ни в чем себе не отказывайте,” dar, vă rog foarte mult, pentru că atunci în cazul în care va avea efect negativ lucrul acesta vom fi nevoiți să venim și noi cu unele corectări.

A doua întrebare este: totuși, în lanțul unor hotărâri... adoptări de legi în cadrul plenului Parlamentului, deci au fost aprobate mai multe legi prin care au fost stopate acele găuri de contrabandă a produselor. Vreau, așa cum în cadrul comisiei noi am discutat, să înțeleg, aveți o estimare cât constituie acestea? Și nu puteau fi acestea în schimbul la modificările... adică majorările de impozite, pe care dumneavoastră astăzi le aduceți?

Doamna Natalia Gavrilița:

Evident că întotdeauna există anumite alternative care pot fi considerate în același timp. Și aici am vorbit că guvernarea precedentă avea și planuri de mărire a TVA cu 2% pentru toate categoriile de mărfuri și produse. În același timp, au fost anumite lucruri pe care a insistat Fondul Monetar Internațional, pentru că au fost anume acele politici care au dus la înghețarea programului cu Fondul Monetar, cum ar fi amnistiiile fiscale și efectele, inclusiv reducerile care au fost făcute în pofida avizului negativ din partea Fondului Monetar Internațional în cadrul unui program. Și de aceea anume aceste măsuri au fost cumva agreate pentru a relansa programul.

Domnul Ion Ceban:

Mulțumesc mult.

Alte precizări, comentarii, domnule Burduja?

Nu mai sunt?

Rog foarte mult, domnule Reniță, dacă ...

Domnul Iurie Reniță:

Mulțumesc.

Doamnă ministru,

Controversata majorare TVA în rețeaua HoReCa generează și multe semne de întrebare, inclusiv voiam să vă întreb și eu: cu cât va spori bugetul național în expresie financiară odată cu majorarea TVA de la 10 la 20 în rețeaua HoReCa? Aveți o cifră exactă?

Doamna Natalia Gavrița:

Deci în primele șase luni ale anului, bugetul a pierdut din reducerea TVA circa 22 milioane de lei. De fapt, în primele cinci luni. Și dacă extrapolăm pe restul anului, noi ne așteptăm la o creștere estimativă a contribuțiilor pe TVA din acest sector la aproximativ 50 milioane de lei.

Dar aici problema este și faptul că existența ratelor diferențiate, de fapt, ne creează o sumă de bani care este trecută în cont și deja în primele șase luni această sumă a crescut cu 38 milioane de lei, unde statul, de fapt, datorează agenților economici din sectorul HoReCa și această datorie crește din cauza că TVA la intrare s-a redus, deci în medie constituie 19%, dar TVA la vânzare, de fapt, s-a redus la 13% în mediu.

Domnul Ion Ceban:

A doua precizare sau întrebare?

Domnul Iurie Reniță:

Mulțumesc.

La bugetul pentru anul viitor o să am întrebare, acum nu.

Mulțumesc.

Domnul Ion Ceban:

Mulțumesc mult.

Îl rog mult pe domnul deputat Andrian Candu.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumesc foarte mult, domnule Președinte al ședinței.

Stimată doamnă ministru,

Dumneavoastră ați menționat, deși foarte mult politic ați vorbit, într-adevăr, astăzi și mai puțin cu cifre, despre scopul nobil de a lupta cu economia tenebră. Și în această privință veniți cu unele măsuri pe care noi le considerăm invers, că țintim invers parcă, am impresia, pentru unele industrii să ajungem iarăși în economia tenebră, și am să vă dau exemple. Iar în același timp vedem o lipsă de viziune pentru viitor. Și vă dau exemplu exact. Facilitățile care au fost introduse în domeniul HoReCa au adus pe moment o anumită pierdere în buget, dar au adus creștere în industrie cu 40 la sută de vânzări.

Câțiva ani în urmă, când s-a discutat aici, în Parlament, despre parcurile IT, s-a conștientizat faptul că pe moment va fi o pierdere în buget,

dar pe viitor, în perspectivă va fi o mare favoare și o mare plusvaloare în economia țării industria IT în general. Și de la 2 la sută din produsul intern brut, IT astăzi sau IT și telecomunicațiile au ajuns aproape de la 10 la sută în produsul intern brut: cu salarii, cu industrie, cu companie moldovenească listată la bursa din New-York. Deci a avut o perspectivă. Și această perspectivă, la fel, s-a prevăzut și pentru HoReCa.

Și dacă vorbim despre economia tenebră, una din chestiunile care a fost de Guvernul precedent aprobată sunt tichetele de masă, la fel să targhiteze economia tenebră. Deoarece în Republica Moldova foarte mult încă se lucrează cu salariu în plic sau salariu sub masă, cum îi spunem noi.

Când s-a introdus sistemul tichetelor de masă doar aici, în Parlament, au fost organizate, cel puțin, 10 audieri cu sindicatele, cu patronatele, cu investitori, cu Banca Națională, cu retail-ul, ca industrie, cu foarte multe. Și s-au targhetat câteva elemente. Unu – sănătatea populației și îmbogățirea populației, care este săracă, fiindcă vorbim despre un supliment la salariu de aproape 900 de lei. Și s-au luat în considerare analizele altor state, din 1950 încoace, de când există tichetele de masă.

Și, cel recent, un studiu al Academiei de Științe din România, care a făcut un studiu de impact al tichetelor de masă, după 5 ani de implementare a tichetelor de masă în România. Și, la ora actuală, există creștere de consum, există creștere a afacerilor în domeniul retail, ceea ce înseamnă creștere de... inclusiv încasări în buget de la intrări în țară, importuri și așa mai departe.

Impozitarea cu contribuție socială a tichetelor de masă va avea impact negativ al sistemului tichetelor de masă... Mulți patroni vor renunța la tichetele de masă sau angajatori.

La ora actuală, sunt 55 de mii de beneficiari direcți ai tichetelor de masă, dar dacă luăm în considerare că într-o familie sunt, cel puțin, vreo 3 membri, îs 150 de mii de beneficiari indirecti. Plus, sunt companii străine, care, la ora actuală, sunt în Republica Moldova, în particular, franceze care, dacă veniți cu aceste modificări, vor pleca din țară.

Ați făcut un impact, aveți un calcul, o analiză ce se va întâmpla după aceste modificări, dacă impozitați cu contribuții de asigurări sociale tichetele de masă?

Doamna Natalia Gavrița:

Toată lumea cunoaște că noi avem un deficit bugetar de 2 miliarde de lei la bugetul asigurărilor sociale și nu ne putem permite un instrument ca tichetele de masă, pentru că tichetele de masă sunt un salariu neimpozitat. Deci dacă noi oferim impozite zero la tichetele de masă, de fapt, se maschează creșterile salariale, cel puțin, o perioadă de timp.

Vreau să reamintesc că, chiar și în România,... tichetele de masă sunt impozitate cu 10%. Și, evident că noi nu am solicitat toate bilanțurile companiilor care au intrat pe piața tichetelor de masă, ca să facem analiza

câte din ele vor pleca. Dar noi am făcut analiza referitor la persoanele care vor fi afectate, dacă creșterile lor salariale, în primul rând, nu vor duce la contribuții sociale și nu vor fi considerate la calcularea pensiei lor, atunci când se vor pensiona.

Domnul Ion Ceban:

Domnule Candu,

Mai aveți și a doua întrebare?

Domnul Andrian Candu:

Da, o mică precizare la prima și voi formula și a doua întrebare.

Nici atâta nu știți că sunt două companii franceze și mai sunt încă 3 operatori naționali... ai tichetelor de masă?

Doamna Natalia Gavrilița:

Domnule Candu,

Eu n-am găsit niciun impact făcut pentru tichetele de masă sau altele...

Domnul Andrian Candu:

Adică... nu mă întrerupeți, vă rog frumos, fiindcă...

Domnul Ion Ceban:

Stimați colegi...

Doamnă ministru...

Domnul Andrian Candu:

Nu mă întrerupeți...

Doamnă ministru,

Potrivit Regulamentului Parlamentului, și asta este și misiunea Președintelui ședinței, sunt interzise discuțiile și dezbaterile, este întrebare – răspuns, întrebare – răspuns.

Vă place opoziția parlamentară sau nu, respectați instituția Parlamentului.

Precizarea mea este următoarea. Când au fost introduse tichetele de masă, au fost zeci, cel puțin, de audieri, s-a discutat cu patronate, sindicate, s-au făcut analize de impact, s-au făcut clar analize.

Dumneavoastră ați făcut zero. Și nici măcar nu știți ce investitori sunt în Republica Moldova, și nici măcar nu știți că... 55 de mii de beneficiari direcți și peste 150 de mii de beneficiari indirecti, care vor suferi din cauza asta și sunt investitori care vor pleca. Dar rămâne pe obrazul și neprofesionalismul, și lipsa de viziune a dumneavoastră. Asta din punct de vedere al unor discuții etice.

A doua întrebare. Republica Moldova este o țară care trebuie să țintească importul de capital. Noi nu suntem țară care exportăm capital. Respectiv, se aplică țările corespunzătoare care fac... ar vrea să facă import de capital și de investiții, vin cu tot felul de măsuri: ori vorbim despre rată foarte redusă la dobândă, ori vorbim despre rată redusă la dividende, ori la creștere de capital. Noi nu ne-am permis mult să venim cu foarte-foarte mică rată la dobândă, deși este una destul de... la dividende, deși este una mică. La fel, în baza tratatelor de evitare a dublei impuneri, la împrumuturi stăm la fel de bine. Și de aceea statul a decis să vină cu o mai mare reducere la tot ceea ce înseamnă creștere de capital.

Dumneavoastră astăzi veniți cu majorarea impozitării creșterii de capital semnificativ – 50 la sută pentru persoane fizice și sută la sută pentru persoane juridice și astfel loviți într-un mecanism, recunoscut mondial, inclusiv de OECD, ca un foarte bun mecanism pentru a atrage capital în țară. Explicați de ce.

Doamna Natalia Gavrița:

Din câte cunoaștem noi, aceasta este o practică europeană, unde creșterea de capital, care este un venit pe care îl primește agentul economic sau persoana fizică, este impozitat cu impozitul pe venit. Și deci noi am revenit la o practică, care este normală în toată lumea. Și pentru impozitarea persoanelor... creșterea de capital pentru persoanele fizice, noi am revenit, de fapt, la cota care exista înainte de octombrie 2018, și noi estimăm că introducerea acestei prevederi va aduce la buget circa 127 de milioane de lei.

Pot să rog și colegii mei să adauge. Dar există și alte mecanisme prin care companiile pot investi în capitalul social al... capitalul lor social... Doar creșterile de capital, când ei vând și au o diferență între ceea ce-au cumpărat și au vândut, va fi impozitat.

Domnul Ion Ceban:

Da, da, da, poftim.

Domnul Andrian Candu:

Stimată doamnă,

Astăzi, acum, în acest moment, chiar am înțeles că sunteți zero profesionistă. Eu v-am întrebat despre creșterea de capital. Asta nu-i legat de capitalul social.

Domnul Ion Ceban:

Domnule deputat Candu...

Domnul Andrian Candu:

Asta nu este legat de capitalul social. Creșterea de capital poate fi vorba de la vânzarea unor imobile, de la vânzarea unor bunuri mobile. Ce treabă are asta cu capitalul social al unei companii?

Doi. Germania, Franța, Italia impozitează mai mult creșterea de capital, deoarece sunt țări care exportă capital.

Republica Moldova este țară care trebuie să importe capital. Noi trebuie să avem politici fiscale, ca să aducem investiții în această țară, inclusiv investiții pasive în imobile, în construcții, în arendă, în orice altceva. Și de atunci... de aceea politica fiscală a acestei țări, inclusiv precedentii miniștri ai finanțelor au promovat ideea ca impozitarea creșterii de capital să fie mai mică față de țările occidentale.

Domnul Ion Ceban:

Domnule Candu,

Vă rog mult, care este întrebarea exactă?

Domnul Andrian Candu:

Dar dumneavoastră...

Precizarea este că nu faceți diferență între creșterea de capital, impozitarea ei și capitalul social al unei entități juridice. Îmi pare foarte rău.

Doamna Natalia Gavrița:

Domnule Candu,

Pentru că m-ați atacat personal și mă atacați, inclusiv toată lumea, cu neprofesionalism, eu vreau să vă spun că noi avem viziune și viziunea noastră este: ca să aducem economia din sectorul tenebru, nu prin amnistii și scutiri de felul de care a introdus guvernarea dumneavoastră.

Mai mult decât atât, da, poate eu nu am lucrat contabil, cum ați lucrat dumneavoastră, dar aceasta nu înseamnă că trebuie să spuneți că am zero profesionalism și că nu știu despre ce vorbesc, pentru că, spre deosebire de dumneavoastră, eu nu sunt contabil, dar sunt specialist în dezvoltare și mă voi ocupa (*aplauze*) de politici de dezvoltare a acestei țări în beneficiul fiecărui cetățean. (*Rumoare în sală.*)

Domnul Ion Ceban:

Stimați colegi...

Stimați colegi,

Am o solicitare acum...

Doamna Natalia Gavrița:

Domnule Candu,

Nu vă uitați așa...

Domnul Ion Ceban:

... foarte pertinentă în acest sens. Eu am o rugămintă față de toată lumea și o preîntâmpinare, totodată. Haideți să ne referim: unu – la subiect; să nu facem etichetări – doi; să nu dăm aprecieri de un fel sau altfel; să ne

comportăm, domnule Candu, bărbătește, la urma urmei, în acest sens, să avem respect.

Și preîntâmpin că, dacă lucrurile vor devia în acest context, voi fi nevoit să închid microfonul celor care vor face atac la persoană.

Vă mulțumesc.

Sper că am fost suficient de...

Vă rog, zece secunde.

Domnul Andrian Candu:

Doamnă ministru,

Ca doamnă, eu îmi aduc scuzele de rigoare, cer scuze. Și, într-adevăr, îmi cer scuze dacă v-am atacat la nivel de persoană. Dar aici, în plenul Parlamentului, se discută profesional uneori, după cum vedeți, subiecte care țin inclusiv de politicile fiscale. Și mie îmi pare foarte rău că dumneavoastră, ca ministru al finanțelor, nu faceți deosebire dintre unele noțiuni și, ba mai mult decât atât, vehiculați cu unii termeni care nu sunt reali.

Vă mulțumesc foarte mult.

Și succese în activitate.

Doamna Natalia Gavrilița:

Vă mulțumesc, domnule Candu.

Și eu la rândul meu îmi cer scuze că am reacționat la atacul la persoană prin atacarea reciprocă.

Domnul Ion Ceban:

Stimați colegi ...

Doamnă Cunețchi,

Vă rog mult.

Doamna Tatiana Cunețchi:

Da. Mulțumesc, domnule Președinte.

Doamnă ministru,

Eu vreau să mă refer la trimiterile poștale. Deci în politica fiscală sunt prevăzute anumite măsuri ce țin de trimiterile poștale. Eu, mai întâi, doresc să primesc de la dumneavoastră răspunsul ca precizare. Astăzi cât este permisiunea de a introduce prin intermediul trimiterilor poștale în țară marfă în scopuri necomerciale de către persoanele fizice, în ce sumă? Ca să nu fie supuse impozitării.

Doamna Natalia Gavrilița:

Deci la moment există un prag de 300 de euro pentru cele care vin pe cale terestră și 430 de euro pentru cele care vin pe cale aeriană. Dar noi

introducem, de fapt, un prag pentru coletele poștale care vin în scop comercial, deci care sunt procurări online de la platforme de comerț online, cum ar fi „Amazon” sau „Alibaba”. Și acum acest prag va fi de 200 de euro doar pentru aceste colete comerciale.

Domnul Ion Ceban:

Aveți și o a doua întrebare sau precizare?

Doamna Tatiana Cunețchi:

Da, vă rog.

Domnul Ion Ceban:

Vă rog.

Doamna Tatiana Cunețchi:

Se primește că dacă eu azi, ca persoană fizică, primesc un colet poștal, eu pot să-l primesc... de 300 de euro, fără ca să mă impoziteze. Și dacă eu, după ce aprobăm politica fiscală, primesc un colet poștal, eu nu pot să-l primesc în această sumă, deci numai până la 200 de euro, atunci nu va fi impozitat coletul, da?

Se primește că, până la urmă, măsura aceasta se răsfrânge asupra persoanelor fizice consumatorii finali. Deci oricum, așa ca și în contextul plăților ecologice, care, când noi vorbim despre ele, vor fi influențate prețurile finale la produse alimentare, la produse agricole, așa și aici, deci consumatorul final, cetățeanul, va plăti suplimentar.

Doamna Natalia Gavrilița:

Da, corect.

Doamna Tatiana Cunețchi:

Dacă ați făcut analiza, în ce volum s-au introdus prin poștă anume astfel de colete de către persoanele fizice, care însumau 300 de euro? Și dacă micșorați până la 200, ce beneficiu va avea bugetul din această măsură? Ce impact presupuneți să aveți de la această măsură? Sau numai va atinge consumatorul final, persoanele fizice, care astăzi, după câte s-a menționat, tot nu chiar trăiesc bine la noi în Republica Moldova, în cazul în care noi ...?

Doamna Natalia Gavrilița:

Deci impactul acestei măsuri asupra bugetului este estimat la 170 de milioane de lei. Noi primim un milion 700 de mii de colete anual, până acum nu am avut așa o diferențiere referitor la coletele care sunt din comerțul online și cele care vin de persoanele fizice. Și acest prag va fi aplicat doar celor care vin... deci coletelor poștale care vin de la ... sau provin de la comerțul online și de la business la consumator. Noi vom introduce inclusiv un sistem de evidență pentru aceste colete.

În ceea ce privește cealaltă parte a întrebării dumneavoastră, că va plăti consumatorul. Da, dar aceasta este și o măsură care protejează piața internă. Pentru că aceste colete neimpozitate, de fapt, fac concurență comerțului intern. Și de aceea în Uniunea Europeană acest prag este mult mai jos, inclusiv în România, de 22 de euro, iar în Ucraina acest prag este de 100 de euro. Deci noi treptat ... în scopul protejării pieței interne, probabil, este cazul să reducem și noi treptat acest prag.

Domnul Ion Ceban:

O precizare?

Vă rog mult.

Doamna Tatiana Cunețchi:

O precizare. Da, aveți dreptate, în Uniunea Europeană e 22 de euro, în Ucraina e 100 și în Statele Unite e 700 de dolari. Adică, noi trebuie să ținem cont de contextul național și de cetățenii țării noastre, care este situația la noi în țară. Este benefic pentru noi și care prag este benefic pentru cetățenii țării noastre?

Și o altă întrebare. Deci întrebarea a doua se referă la plata ecologică. Spuneți-ne, vă rog, din măsurile de politică fiscală în mediul plata ecologică, adică plata pentru poluarea mediului, se va majora circa la 50 la sută. În sumă absolută cât anul trecut a fost colectată plata ecologică și unde a fost direcționată această plată?

Și mai departe o să fac precizare.

Doamna Natalia Gavrilița:

O să las colegii mei de la Ministerul Finanțelor să răspundă referitor la colectările plăților ecologice.

Domnul Ion Ceban:

Vă rugăm mult.

Domnul Dorel Noroc – șef al Direcției politici fiscale și vamale din cadrul Ministerului Finanțelor:

Anul trecut s-a încasat din taxa pentru poluarea mediului aproximativ 270 milioane de lei.

Doamna Natalia Gavrilița:

Și dacă este să vorbim câte au fost orientate, deci nu avem un Fond ecologic care să orienteze anume spre aceste proiecte de mediu. Și ar fi cazul să ne uităm atunci la toate programele Ministerului Mediului. Dar înțeleg întrebarea dumneavoastră și, într-adevăr, noi suntem gata să lucrăm împreună cu Ministerul Mediului pentru a elabora aceste mecanisme în care noi să orientăm aceste resurse pentru îmbunătățirea mecanismului de responsabilizare pentru poluare.

Domnul Ion Ceban:

Încă ceva?

Vă rog.

Doamna Tatiana Cunețchi:

Și precizarea. Deci oare nu era cazul ca mai întâi să gândim mecanismele cum se utilizează mijloacele acestea acumulate pentru plata ecologică? Fiindcă, într-adevăr, problema ecologiei se abordează la nivel global, nu numai la noi în țară. Fiindcă noi de strâns, strângem plăți ecologice, dar nu le direcționăm în direcția potrivită pentru a fortifica ecologia țării noastre.

Mulțumesc.

Doamna Natalia Gavrilița:

O să răspund la întrebarea dumneavoastră ... A, OK.

Domnul Ion Ceban:

Următoarea întrebare – domnul deputat Radu Marian.

Spuneți.

Domnul Radu Marian:

Da. Mersi mult.

Domnul Ion Ceban:

O secundă, domnule deputat.

Da, de procedură, domnule Golovatiuc.

Domnul Vladimir Golovatiuc:

Я не хотел бы и не буду читать лекции морально-этического плана, но настаиваю на корректности коллег, когда задают вопросы министру финансов относительно цифр. Я не хотел бы, чтобы манипулировали мнением и присутствующих в зале, и граждан страны.

Когда десять минут назад говорилось о том, что введение единого налога в секторе IT привело буквально к взрыву официального объема деятельности и доведена доля сектора в ВВП до 10%. К сведению, 10% у нас все сельское хозяйство, все: поля, сады, фермы и т.д.

Так вот конкретные данные. Слава Богу, IT есть, и мы можем в любой момент проверить. Так вот в 2016 году доля всего сектора «Informații și comunicații» была около 6%, в 2018 году – 4,8. Так что, извините, роста нет, к сожалению.

Спасибо. (*Aplauze.*)

Domnul Ion Ceban:

Спасибо большое, господин Головатюк, за ваше дополнение.

Domnule deputat Radu Marian,

Vă rog mult.

Domnul Radu Marian:

Mersi mult.

Eu, în primul rând, vreau să remarc câteva chestii. Deci investitorii străini nu vin în țara asta pentru amnistii fiscale. Ei nu vin în țara asta pentru că există corupție sistemică, pentru că există birocrație, pentru că se fură miliardul de dolari și pentru că cei care au coordonat și au executat miliardul de dolari ajung în Parlament. Este vorba de credibilitatea țării în afară, de asta nu vin.

În al doilea rând, vreau să mă refer la echitate.

Doamnă ministru,

Cât este de echitabil momentul în care avem o industrie care beneficiază de o reducere a TVA, momentul în care avem alte industrii de producție, de exemplu, producătorii de mere sau de struguri, sau industria ușoară, sau industria grea, care nu beneficiază de TVA redus, cât este de echitabil acest lucru, în viziunea dumneavoastră?

Mersi mult.

Doamna Natalia Gavrița:

Într-adevăr, noi credem că orice scutire de TVA trebuie să fie foarte clar însoțită de analize cum aceasta merge spre dezvoltarea țării. De exemplu, avem probleme... dar, ca și principiu, aceste diferențieri de cote de TVA introduc anumite inechități pe întregul lanț. De exemplu, chiar săptămâna aceasta, am fost la o discuție publică cu Camera de Comerț și Industrie, unde producătorii de ouă au vorbit despre faptul că grânele, care sunt mâncare... sunt impozitate TVA 8%, dar ouăle se vând la TVA 20% și aceasta, de fapt, face foarte dificil lucrul acestei industrii. Și atunci ne aflăm în fața situației de ce introducem anumite reduceri și facilități și cum aceasta, de fapt, afectează echitatea fiscală.

Și cred că în consultarea politicii fiscale în următoarele 3 luni va trebui să ținem cont de asta, chiar dacă, de exemplu, pentru creșterea competitivității turismului rural, am căzut deja de acord cu Fondul Monetar Internațional să revenim, în contextul unei viziuni mai largi asupra bugetului pentru 2020 și cu cifre concrete, dacă putem să oferim, de altfel, careva reduceri sau să ajutăm, prin alte mecanisme, sporirea competitivității turismului rural. Dar pentru aceasta trebuie să avem analize și nu cum au fost adoptate reducerile precedente.

Domnul Ion Ceban:

Mulțumesc mult, doamnă ministru.

Mai aveți o întrebare, domnule deputat?

Vă mulțumesc.

Domnul deputat Pavel Filip.

Domnul Pavel Filip:

Mulțumesc mult, domnule vicepreședinte.

Doamnă ministru,

Vreau să vă asigur de tot respectul meu de la bun început. Știu că aveți o școală bună și am văzut acest lucru.

În același timp, luând în considerare că aveți o școală bună, cunoașteți foarte bine că majorările de taxe aduc bani mai mulți la buget până într-un anumit punct – când încep să aducă mai puține încasări, în schimb mai multă evaziune fiscală, salarii în plic, economia tenebră și tot așa mai departe. Sunt sigur că ați auzit de curba lui Laffer și tot așa mai departe.

De aceea eu, citind nota informativă la proiect, vreau să cred că nu dumneavoastră ați scris această notă, chiar dacă ați semnat-o, dar citez din notă: „În general, orice scutire de taxe micșorează colectarea de venituri”. Eu... dacă ar fi să aplicăm aceeași formulă pentru colega dumneavoastră de la Ministerul Agriculturii, ar însemna că pentru ca o vacă să dea mai mult lapte și să consume mai puține nutrețuri, trebuie mulsă mai mult și hrănită mai puțin.

Întrebarea mea: dumneavoastră chiar sunteți de acord cu această frază din nota informativă sau nu ați văzut că e scris așa ceva?

Doamna Natalia Gavrilița:

Am văzut. Și îmi pare foarte bine că operați cu curba lui Laffer, dar în guvernarea precedentă nu au fost în nota informativă niște analize în acest sens. Dar, în general, presupune că scutirile... sunt anumite condiții, dar este o propoziție care vorbește despre... deci este o logică, dacă vreți, și, evident, de aia este și pusă această sintagmă, în general.

Domnul Ion Ceban:

Aveți o precizare și a doua întrebare?

Da, vă rog mult.

Domnul Pavel Filip:

O precizare până la a doua întrebare. În general, nu înțeleg de ce ați făcut toate aceste invenții acum la politica bugetar-fiscală, pentru că colegul dumneavoastră de la Ministerul Economiei spunea puțin altceva. Eu am făcut un calcul... am citit foarte bine acest proiect. Și aveți așa: de la scutirea personală – 14 milioane, de la impozitul pe creștere de capital – 127 milioane, HoReCa – 50, taxa pe poluarea mediului – 48, tichetele de masă – 120, ceea ce ar însemna vreo 359 milioane de lei. Dacă erau scheme de 400 de milioane, care trebuiau oprite deja, iată, a treia lună, cu ușurință acopereați această gaură.

Și noi așteptăm, totuși, lucrul ăsta să se întâmple odată și odată.

Apropo, v-ați referit că Fondul Monetar Internațional nu a înghețat programul cu noi. Fondul Monetar a așteptat instaurarea unui nou Guvern în Republica Moldova. Și ca să cunoașteți, toate modificările pe care le-am făcut noi, au fost coordonate cu Fondul Monetar Internațional, inclusiv 10% pentru HoReCa.

Dar acum a doua întrebare. Pentru că dumneavoastră ați spus că sunteți și vă mândriți că sunteți membru activ al PAS și sunteți un ministru politic, eu mi-aduc aminte când, din opoziție, se critica vehement, apropo, și din dreapta, și din stânga, că noi am fost cei care am pus miliardul pe umerii cetățenilor.

Iată acum dumneavoastră sunteți... s-a avut în vedere trecerea la datorie publică a creditului de urgență. Dumneavoastră deja sunteți de 3 luni la guvernare și unii, și alții.

Întrebarea mea: de ce nu anulați această lege și nu scoateți această povară de pe umerii cetățenilor?

Doamna Natalia Gavrilița:

Mulțumesc.

Nu știam că sunt la o moțiune de cenzură. Dar, dacă este să vorbim despre impactul acestei legi, noi am calculat, de fapt, și am toate cifrele, pot să vă dau. Dumneavoastră ați menționat doar o parte din impactul care este în nota informativă. În total este 553. De fapt, ne propuneam... sunt 553 de milioane. De fapt, ne propuneam să mobilizăm resurse pentru 2020 aproximativ în sumă de un miliard de lei, dar această sumă a fost redusă, în urma consultărilor, pentru că majorarea taxelor de poluare, de exemplu, a fost ajustată și creșterea nu mai este de 50% cum inițial ne-am propus, dar 20, tichetele de masă nu vor mai fi impozitate cu toate impozitele, dar doar cu contribuțiile sociale și de aceea acest impact s-a redus.

Evident că eu vreau, atunci când voi discuta cu Fondul Monetar Internațional următoarea dată, să fiu nu într-un regim de pompier, unde în a doua, a treia săptămână de mandat, duc discuții cu Fondul Monetar și încerc să stabilizez un buget care a fost adoptat de o guvernare precedentă, dar să arăt, prin cifre concrete, care sunt, de exemplu, plățile mărite pe care le vom primi de la întreprinderile de stat în urma reorganizării lor. Și ne propunem pentru bugetul pe anul 2020 să mobilizăm astfel de resurse și să fim credibili și capabili să arătăm... acest impact bugetar. Evident că în a doua săptămână a Guvernului, aceasta încă nu putea fi cuantificat, de aceea nu ar fi fost acceptat de Fondul Monetar Internațional.

În ceea ce privește a doua întrebare cu garanțiile de stat și rata dobânzii pe care o plătim Băncii Naționale, deja am vorbit despre aceasta în public. Într-adevăr, și eu cred că această plată a dobânzii de 613 milioane de lei, doar în octombrie 2019, trebuie scoasă de pe umerii cetățenilor și deja am inițiat

discuții cu Fondul Monetar Internațional în acest sens, și voi discuta și cu Banca Națională pentru renegocierea Acordului și pentru găsirea unor alte modalități pentru a rezolva această problemă.

Domnul Ion Ceban:

Mulțumesc mult.

Doamnă Președinte,

Noi mai avem 5 minute de dezbateri, conform Regulamentului, noi am aprobat...

Doamna Zinaida Greceanîi:

Aveți un minut.

Domnul Ion Ceban:

Un minut.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Un minut aveți.

Domnul Ion Ceban:

Este adevărat.

Atunci mai luăm o întrebare. Avem, de fapt, patru sau cinci întrebări din ambele sectoare, din partea PSRM și din partea Blocului ACUM.

Doamna Zinaida Greceanîi:

... cine-i următorul ...

Domnul Ion Ceban:

Înseamnă că doamna Ciobanu.

Vă rog mult.

Doamna Maria Ciobanu:

Doamnă ministru,

Domnul Ion Preașca de la „RISE Moldova”, la afirmația deputatului PD Cebotari, precum că prețurile serviciilor prestate de hoteluri, restaurante și cafenele ar putea crește cu 30 la sută după dublarea TVA în domeniul HoReCa, răspunde următoarele: „Nu știu de unde a luat așa cifre apocaliptice Cebotari. Dar de la diminuarea cu 50 la sută a TVA, anul trecut, pentru HoReCA prețurile nu s-au redus nici cu 1%, darămite cu 30 sau cu 10%, din contra au crescut. Cu așa argumente „supte din deget” apără Partidul Democrat TVA de 10%. Să mai citească datele statistice”.

Vreau să vă întreb, doamnă ministru, subscrieți sub acest comentariu al domului Ion Preașca?

Doamna Natalia Gavrilița:

Doamnă deputat,

Deși am fost acuzată de neprofesionalism, de fapt, cred că este imposibil de oferit un răspuns cu cât vor crește sau vor descrește prețurile în absența unui studiu detaliat referitor la elasticitatea prețurilor la anumite reduceri. Deci atât sumele de 30%, cât și comentariile referitor la aceste sume, de fapt, sunt ... deci nu au o bază analitică pentru a înțelege care va fi impactul. Este vorba despre cât de bine răspund prețurile la anumite politici.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumim.

Doamnă Ciobanu,

Aveți a doua întrebare?

Precizare.

Vă rog.

Doamna Maria Ciobanu:

Doamnă ministru,

Cunoaștem moștenirea foarte grea, dar cu profesionalismul dumneavoastră și cu dedicația dumneavoastră fiți sigură că veți reuși. Noi vom fi întotdeauna gata să vă ajutăm.

Succes mult, doamnă ministru.

Doamna Natalia Gavrilița:

Mulțumesc, doamnă ... *(Aplauze.)*

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumim.

Doamnă ministru,

Runda de întrebări-răspunsuri s-a epuizat, am depășit deja și două minute.

Vă rog să luați loc.

Rog comisia la tribuna centrală.

Comisia economie, buget și finanțe.

Domnul Igor Munteanu:

Stimată doamnă Președinte,

Stimați colegi,

Noi avem așa o situație foarte interesantă și îi foarte exotică în Comisia noastră economie, buget și finanțe, pentru că noi am votat raportul comisiei,

dar nu am întrunit numărul necesar de voturi. Așa se mai întâmplă. Au mai fost precedente anterior.

Respectiv, dacă îmi permiteți, o să dau citire unei instrucțiuni cu privire la circulația actelor legislative, adoptate de Parlament la 7 noiembrie 2012, care presupune exact prevederea care îi permite președintelui comisiei să prezinte raportul propriu-zis: „În cazul în care comisia sesizată în fond nu poate lua nici o decizie pe marginea proiectului de act legislativ, președintele comisiei pregătește și prezintă plenului un raport prin care informează Parlamentul despre situația creată și Parlamentul decide prin vot asupra examinării și în ședința respectivă ia deciziile necesare.”

Vă rog frumos, să-mi permiteți să menționez în acest raport care sunt elementele pe care noi le-am identificat la proiectul de Lege cu privire la politica fiscală, care este, de fapt, instrumentul central al oricărui Guvern.

Noi avem această situație în care există multe păreri, pentru că această politică fiscală vine într-o situație în care Guvernul Republicii Moldova trebuie să restabilească cu orice preț discuțiile și relația cu instituțiile financiare internaționale, trebuie să restabilim încrederea în instituțiile statului și în același timp trebuie să transmitem mesaje că ne pasă de interesele antreprenoriatului din Republica Moldova.

Noi în comisie am examinat cu multă atenție proiectul de Lege pentru modificarea unor acte legislative, înaintat de către Guvern, și l-am supus unor crâncene întrebări. Și mulțumesc pe această ocazie ministrului finanțelor, doamnei Gavrilița, care a suportat stoic și cu mult curaj toate întrebările atât aici, cât și în comisia noastră.

Prezentul proiect de Lege cu privire la politica fiscală conține propuneri de modificare: a Codului fiscal, a Legii cu privire la tariful vamal, a Legii privind plata pentru poluarea mediului, a Legii privind sistemul public de asigurări sociale, a Legii cu privire la tichetele de masă, a Legii cu privire la declararea voluntară și stimularea fiscală. Deci este un buchet întreg de legi pe care noi trebuie să le amendăm, pentru că, după cum a menționat în mai multe rânduri ministrul finanțelor, s-a încălcat echitatea fiscală în stat.

Și această situație este o situație la care Guvernul trebuie în mod necesar să intervină, pentru ca să nu se agraveze problemele legate de echitatea fiscală și de disciplina financiară, disciplina colectării taxelor, de anumite tratamente discriminatorii în raport cu anumite sectoare ale economiei naționale.

Măsurile proiectului de lege sunt menite să consolideze și să majoreze veniturile bugetare întru asigurarea cheltuielilor bugetare pe termen mediu și lung.

Îmi aduc aminte că cifra, pe care am citit-o din statistica prezentată de Ministerul Finanțelor, este că noi la BAS, la bugetul asigurărilor sociale,

avem o gaură de 2 miliarde de lei. Deci acești bani cumva trebuie să apară în bugetul de stat.

Proiectul de lege prevede modificarea condiției de utilizare a scutirii personale de 24 mii de lei prin introducerea unui grad de progresivitate în sistemul de impozitare a persoanelor fizice, astfel încât de scutirea personală să beneficieze doar persoanele fizice care au venituri mai mici de 360 mii de lei anual. Mie mi se pare corect.

În scopul extinderii mărimii bazei impozabile, se propune ca suma creșterii de capital egală cu 20% din suma excedentară a creșterii de capital, recunoscute peste nivelul oricărei pierderi de capital, suportate pe parcursul perioadei fiscale, să fie majorată la 50% pentru persoanele fizice care nu practică activitate de întreprinzător și la 100% pentru agenții economici.

Este o inițiativă care impune, probabil, niște acomodări în sistemul financiar-bugetar al entităților economice, dar este dictată de condițiile extremale în care noi trebuie să ne confruntăm cu deficitul bugetar și cu găurile, pe care le-am primit din partea vechii guvernări.

În vederea simplificării administrării fiscale, precum și conformarea fiscală a persoanelor fizice, se propune modificarea articolului 90 din Codul fiscal prin reținerea impozitului pentru venit la sursa de plată în mărime de 12%, fiind reținerea finală.

O altă măsură a proiectului de lege este modificarea cotei reduse a TVA în mărime de 10% prin aplicarea cotei-standard de 20% pentru livrările efectuate de către agenții economici ce desfășoară activitatea de întreprinzător în domeniul HoReCa (hotele, restaurante și cafenele.)

Și vreau să vă spun că și această măsură este extrem de problematică, este cu foarte multe costuri, pe care noi le înțelegem. Am zeci de scrisori de nemulțumire, din păcate, din partea agenților economici care cer din partea Guvernului măsuri de compensare.

Trebuie să găsim soluții pentru ei, trebuie să luăm în considerare că acest instrument de politică fiscală trebuie să aibă continuitate după luna noiembrie. Trebuie să revenim la anumite probleme pe care noi le rezolvăm din acest moment în sânul Parlamentului.

Prin proiectul de lege se propune revizuirea tratamentului fiscal al tranzacțiilor comerciale (B₂C – de la business la consumator) prin intermediul trimiterilor poștale internaționale, și anume în cazul în care mărfurile nu au caracter comercial, nu depășesc limitele cantitative, stabilite de legislație sau valoarea intrinsecă a acestora nu depășește limita neimpozabilă de 200 de euro să fie scutite de TVA și accize.

În cazul în care mărfurile au caracter comercial, depășesc limitele cantitative stabilite de legislație sau valoarea intrinsecă a acestora depășește limita neimpozabilă de 200 de euro, TVA și accizele se vor calcula pornind

de la valoarea mărfurilor în vamă, iar limita neimpozabilă menționată nu micșorează valoarea impozabilă a acestora.

Proiectul mai prevede modificări la articolul 226 din Codul fiscal, și anume că pentru subiecții estimării care au depus declarația, conform articolului 2267, venitul impozabil estimat va fi determinat prin diminuarea acestuia cu suma de mijloace bănești declarate.

Totodată, venitul impozabil estimat de Serviciul Fiscal de Stat în cadrul controalelor fiscale, indiferent căror perioade este aferent, nu se va diminua cu 500 mii de lei. Venitul impozabil estimat se va diminua cu suma luată ca împrumut de către contribuabilul supus controlului doar în cazul în care contribuabilul va prezenta probe ce justifică că din sursa de venit a sumei împrumutate au fost achitate obligațiile fiscale corespunzătoare la bugetul public național sau suma împrumutată este din contul mijloacelor bănești declarate, sau care reprezintă sursa de venit neimpozabilă.

Proiectul de lege, înaintat de către Guvern, prevede anularea unor prevederi legate de interdicția de efectuare a controlului fiscal de către Serviciul Fiscal de Stat la agenții economici pentru perioada de până la 1 ianuarie 2018. Și mie mi se pare foarte corect acest lucru, pentru că nu trebuie să existe niciun fel de companii, care să fie protejate sau menajate de către controlul fiscal. Deci trebuie să renunțăm la toate elementele amnistiei fiscale, care s-a desfășurat sau care a fost aplicată anii trecuți.

Un compartiment separat din proiect se referă la modificarea Legii privind plata pentru poluarea mediului, prin care se propune majorarea cu 20% a părții aplicate asupra mărfurilor ce poluează mediul înconjurător.

Autorul ne-a dat asigurări că intenționează să elaboreze un mecanism de restituire/reducere a plății pentru poluarea mediului și să stimuleze investirea în sisteme de reciclare. Și aici aș vrea să atrag atenția că companiile, care sunt vizate, și-au dorit și își doresc în continuare un grup de lucru, prin care să... statul să-și ia obligația de a participa la crearea sistemului EPR. Acest EPR este vorba de un sistem de reciclare și colectare a tuturor recipientelor plastice, pentru ca să ajute acestor companii private să-și restituie, prin colectarea acestor cantități de plastic, o parte din banii pe care îi plătesc sub formă de taxă.

Taxa ecologică nu trebuie să fie folosită sau consumată pe alte probleme decât cele de protecție a mediului ambiant. Asta trebuie să fie o lege clar înțeleasă și pentru oficialii Ministerului Finanțelor, și pentru toți cei care încurajează plătitorii de TVA și plata ecologică... taxa ecologică să-și facă lucrul. Noi o să ținem sub atenție sporită această problemă a EPR-ului și suntem pregătiți să oferim toată asistența.

Un alt subiect al proiectului de lege sunt legate de modificările propuse ce țin de tichetele de masă. Este un subiect, iarăși, foarte sensibil pentru public, pentru companiile care sunt deja prezente pe piață. Autorul propune modificarea tratamentului fiscal prin aplicarea contribuțiilor de asigurări de

stat obligatorii la tichetele de masă și menținerea în continuare a scutirii acestora de impozitul pe venit și primele de asigurări sociale. Totodată, contribuțiile de asigurări sociale de stat obligatorii se propun a fi deductibile în scopuri fiscale. Aici ar trebui să menționez încă un lucru: peste 75% din companiile, care lucrează în acest domeniu, pardon,... în domeniul HoReCa – 75% nu plătesc TVA. Sunt companii prea mici pentru ca să plătească această taxă și evident că ele nu vor fi afectate de toate... creșterea TVA-ului pe care... care sunt propuse în acest proiect de lege. La tichetele de masă, contribuțiile de asigurări sociale de stat obligatorii se propun a fi deductibile în scopuri fiscale.

Ținem să menționăm că, pe marginea proiectului de lege, au fost înaintate obiecții și amendamente, fiind expuse în anexa la prezentul raport. În particular, aș vrea să folosesc articolul 55 din Regulamentul Parlamentului, pentru ca să-mi retrag amendamentul pe care l-am propus în cadrul comisiei, înțelegând că prioritar pentru această sesiune și pentru inițiativa politicii fiscale este să avem exact un proiect de lege pentru care își asumă responsabilitatea Guvernul. Deci aș vrea să se înregistreze: eu îmi retrag articolul 7, prezentat și în sinteza distribuită deputaților, renunț la amendamentul pe care l-am propus pentru politica fiscală. Ținem... în proiect au fost introduse și alte modificări și completări cu caracter redacțional și de corelare cu prevederile legilor în vigoare.

Menționez sau reiterez: comisia a votat raportul Comisiei economie, buget și finanțe, dar nu a întrunit numărul necesar de voturi pentru aprobarea proiectului cu 2 voturi „pentru”, 3 voturi „abținute” și un vot „împotrivă”. Propun votarea în prima lectură.

Solicit votul Parlamentului pe raportul președintelui comisiei, în absența votului consolidat majoritar.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Domnule președinte,

Mi se pare că aveți câteva întrebări.

Domnul Igor Munteanu:

Sigur.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Prima întrebare – domnul Mudreac.

Domnul Radu Mudreac:

Vă mulțumesc, doamnă președinte.

Eu am prima întrebare. Spuneți-mi, vă rog, ca urmare a creșterii taxelor de mediu pentru ambalajele de plastic, cât se preconizează creșterea la Fondul ecologic?

Domnul Igor Munteanu:

Nu am o estimare cu cât se va mări Fondul ecologic, ca urmare a aplicării acestei taxe de 20%.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Domnule ministru...

Domnule președinte,

Am să o rog pe doamna ministru să răspundă la această întrebare.

Domnul Igor Munteanu:

Sigur.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Vă rog, conectați microfonul doamnei Catrinescu.

Doamna Natalia Gavriliță:

Gavrilița. (*Râde.*)

Doamna Zinaida Greceanîi:

Gavrilița.

Doamna Natalia Gavriliță:

Mulțumesc.

Mulțumesc, doamnă Președinte.

Noi estimăm că aceasta va fi de 48 de milioane.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Este răspunsul.

Aveți următoarea întrebare? Nu?

Da, domnule Mudreac, vă rog, a doua întrebare.

Domnul Radu Mudreac:

Eu am o întrebare. Dumneavoastră ați anunțat privitor la faptul retragerii amendamentului, pentru că aici amendamentele... Amendamentul sau amendamentele?

Domnul Igor Munteanu:

Este vorba de amendamentul conținut... care privește modificarea Legii nr. 209 cu privire la deșeuri. Restul rămân.

Dacă sunteți împotriva, atunci scoatem toate amendamentele și am rezolvat problema.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da, vă rog, domnule Mudreac.

Domnul Radu Mudreac:

Prima care este? Dacă puteți să le anunțați în... care amendamente le retrageți, pentru că ați anunțat de la tribună că un amendament este solicitarea de a... și propunerea de a retrage toate amendamentele care au fost înaintate.

Domnul Igor Munteanu:

Dacă avem... dacă nu avem voturi pentru politica fiscală, eu îmi retrag întreg amendamentul.

Domnul Radu Mudreac:

Vă mulțumesc pentru înțelegere.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da, mulțumesc.

Următoarea întrebare – domnul Candu.

Domnul Andrian Candu:

Domnule președinte al comisiei,

Vă salut și aș vrea să vă întreb opinia dumneavoastră personală, în contextul anulării unor facilități legate de tichetele de masă. Îmi aduc aminte, dumneavoastră, în calitate de coordonator al unei organizații nonguvernamentale, fără să-i facem, neapărat, publicitate, ați organizat și masă rotundă, în care s-a discutat despre tichetele de masă și beneficiul adus economiei..., anume al tichetelor de masă. Și vreau să vă întreb în această privință: la comisie, ați organizat sau nu audieri și discuții cu mediul de afaceri, patronate, sindicate, investitori, inclusiv investitori străini, pe subiectul tichetelor de masă? Și dacă în comisie ați discutat, eventual, despre un anumit impact social și economic la introducerea plăților de contribuție socială a tichetelor de masă?

Domnul Igor Munteanu:

Mulțumesc, domnule deputat Candu.

Știți, aveți talentul de a băga cuțitul și de a-l învărti în rană.

Vreau să vă spun că îmi aduc aminte foarte bine, atunci când am discutat public la IDIS și la alte organizații neguvernamentale, dar, de asemenea, îmi aduc aminte, chiar zilele trecute, am discutat cu businessul... asociațiile de business, au fost 17 reprezentanți ai asociațiilor de business: de la MCM până la Asociația Investitorilor Români, până la EBA ș.a.m.d. Sigur că este un subiect foarte sensibil și există costuri asupra afacerilor, care sunt dezvoltate de către companiile specializate pe acest domeniu. Sigur că mie, personal, m-ați întrebât opinia personală, nu îmi place această intervenție. Pe de altă parte, respect dreptul Guvernului de a-și alege prioritățile.

Eu sper foarte mult că vom găsi, împreună cu ministrul finanțelor și cu alți miniștri, compensări pe acest domeniu, în care antreprenorii își pot construi instrumente de loializare a angajaților pe o piață, care se confruntă cu probleme grave de menținere a forței de muncă. Asta înseamnă rezultatul emigrației masive și rezultatul plăților mici, care sunt plătite în economia națională.

Din punctul meu de vedere, cei care activează pe domeniul tichetelor de masă, ar trebui să se adapteze condițiilor existente, iar Guvernul să-i ajute. Cum se poate de făcut acest lucru, nu știu. Dar este adevărat că argumentul Ministerului Finanțelor este, de asemenea, valabil în ceea ce privește scoaterea oricăror spații în care nu există fiscalitate.

Argumentul Ministerului Finanțelor mi se pare plauzibil și trebuie să găsim o modalitate în care antreprenorii, care doresc să-și loializeze forța de muncă, oferindu-le tichete de masă, ar putea într-un fel să ofere și alte beneficii care vor fi deductibile sub aspect fiscal.

Ambele lucruri mi se par la fel de importante: și poziția businessului, dar și poziția Ministerului Finanțelor, atunci când identifică o nișă sau o posibilitate de evaziune, înțelegeți? Așa mi se pare corect.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Mulțumesc.

Domnule Candu,

Aveți a doua întrebare?

Precizare.

Domnul Andrian Candu:

Precizare inițial. Nu, nu înțeleg, deoarece în peste douăzeci și ceva de state din 1950 există sistemul tichetelor de masă și nimeni niciodată n-a vorbit despre evaziune fiscală. Deoarece legea a fost introdusă ca tichetul de masă să fie supliment la salariu, care oricum nu se impozita. Deci oricum banii aceștia nu intrau sau bugetul statului nu avea absolut nimic de la ei. Și ba mai mult decât atât, mulți antreprenori au trecut pe alb la plata salariilor, aducând acei bani din salariu ca tichete de masă, legalizând astfel o plată care ulterior mergea pe procurarea produselor alimentare, respectiv creștea în lanț valoric, aducea impact a tot ceea ce înseamnă retail, consum și multe, multe alte chestii.

Întrebarea mea este în acest context ... precizarea este în următorul context, investitorii străini se pot bucura de acordurile internaționale la care Republica Moldova este parte, inclusiv cea de protecție a investițiilor. Ceea ce înseamnă că dacă s-au creat unele condiții și ei au venit în această țară să-și desfășoare o anumită activitate, iar statul, fără măcar să-i consulte, le schimbă aceste condiții, au tot dreptul să dea în judecată statul Republica Moldova.

Vreau să vă pun o întrebare principială ce ține de etică și de moralitate. În cazul în care investitorii străini vor pleca din țară și în cazul în care sistemul tichetelor de masă va dispărea, dumneavoastră personal vă veți da demisia din comisia pe care o conduceți? Și veți cere, alături de noi, demisia ministrului finanțelor?

Domnul Igor Munteanu:

Vă mulțumesc pentru manifestarea talentului, la care am făcut referință anterior.

Domnule Candu,

În primul rând, vreau să vă atrag atenția că și în cazul duty-free, comisia noastră a tratat cu prudență orice fel de politici sau decizii radicale care ar putea într-un fel să aducă atingere prevederilor, garanțiilor care se dau unor investitori atunci când vin în Republica Moldova și am încercat să evităm orice fel de proces judiciar în care am putea fi târâți pentru ca să plătim despăgubiri pentru cei care se vor simți lezați sau, mă rog, afectați în businessul pe care l-au început. Și am spus, licența până în 2022 trebuie să fie respectată. Votul Parlamentului a fost un pic diferit.

Și în acest caz vreau să spun că este responsabilitatea clară a Guvernului și a Ministerului Finanțelor atunci când apar asemenea situații. Noi trebuie să tratăm cu echilibru și înțelegere toate observațiile care vin din partea businessului și să căutăm remedii. Asta este probabil cuvântul și lucrul cel mai important pe care poate să-l facă un Parlament, să caute remedii pentru problemele care apar în mediul businessului.

Și vreau să spun că aceste remedii vor începe foarte curând, toamna va fi dedicată businessului. Vom încerca să reparăm greșelile și ale dumneavoastră, și ale altor persoane, care s-ar putea într-un fel să aibă costuri pentru business. Trebuie să întărim încrederea că businessul în Republica Moldova este respectat.

Și, vă rog frumos, să nu-mi dați lecții cu privire la felul în care trebuie să fie tratat businessul. Pentru că în anii trecuți, pe lângă omagiile publice, businessul s-a ciocnit cu situații în care businessul era furat, businessul era preluat prin mijloace ostile standardelor, eu știu, internaționale sau naționale. Haideți să fim cumpătați.

Doamna Zinaida Greceanî:

Domnule președinte,

Vă mulțumim.

Domnul Candu – o precizare.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumesc foarte mult.

În primul rând, nu v-am dat lecții, dacă n-ați observat și dacă există un dialog bazat pe anumite reguli de conduită și etică. În al doilea rând, vreau să vă întreb, ca președinte al comisiei, și din punct de vedere al Regulamentului Parlamentului, o să ne oferiți posibilitatea ca în mod regulamentar să depunem amendamente și propuneri la acest proiect de lege sau veți propune și veți insista ca acest proiect de lege să fie astăzi votat și în lectura a doua?

Domnul Igor Munteanu:

În condițiile în care noi suntem pe un picior de a pleca în concedii, Guvernul are nevoie de un instrument al politicii fiscale pe care să-l aplice imediat acum, fără întârziere. Nu uitați că această politică fiscală este instrumentul cel mai important în negocierea și discuțiile care sunt purtate de către Guvernul Republicii Moldova cu partenerii noștri externi.

Noi în cadrul comisiei am avut dezbateri largi și cred că am convenit asupra faptului că putem să-l votăm în prima lectură și, dacă avem suficiente voturi, în a doua lectură astăzi.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da, vă rog, de procedură.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumesc mult, doamnă Președinte.

De procedură. Și în acest context, dumneavoastră ați spus că această politică bugetar-fiscală se va aplica imediat și Guvernul are nevoie de instrumentul respectiv.

Din câte am citit, proiectul de lege se aplică de la 1 ianuarie 2020. De aceea nu înțelegem, de ce nu ne dați posibilitatea în mod regulamentar ca opoziția parlamentară să-și depună amendamentele și propunerile, și obiecțiile pe care eventual le are?

Vă mulțumesc foarte mult.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Mulțumim.

Următoarea întrebare – doamna Ivanov.

Doamna Violeta Ivanov:

Vă mulțumesc mult.

Stimată doamnă Președinte,

Stimate domnule președinte al comisiei,

Vreau să accentuez faptul și să spun, să apreciez cât de profund ați tratat dumneavoastră problema gestionării deșeurilor, și anume tendința mondială de soluționare a acestei probleme care este exprimată prin

reducerea cantității deșeurilor, prin reutilizarea și reciclarea lor și nicidecum prin incinerare.

Dumneavoastră personal, probabil, conștientizați faptul că și pentru Republica Moldova această problemă poate fi o oportunitate profitabilă în situația când deșeurile vor fi colectate, separate, reciclate, reutilizate. Cu atât mai mult că, conform structurii morfologice a deșeurilor, deșeurile în Republica Moldova sunt clasificate ca deșeuri cu randament caloric mic, deci ele nu ard.

Spuneți, vă rog, de ce ați votat ieri pentru incinerare, dacă conștientizați că este o absurditate pentru Republica Moldova?

Domnul Igor Munteanu:

Cred că nu se referă la discuția... la subiectul pe care îl discutăm în acest moment.

Vreau să vă spun, părerea mea este că în acest moment deșeurile sunt administrate în mod absolut dezastruos în Republica Moldova.

Doamna Violeta Ivanov:

Corect, corect.

Domnul Igor Munteanu:

Iar aceste elemente, care deja sunt lansate ca garanție sau ca responsabilitate a Guvernului și a Parlamentului față de business, este să creăm aceste elemente care funcționează în alte modele economice. EPR-ul este un prim element în care avem un sistem complet pe plan național de colectare a deșeurilor și de restituire a unor sume importante de bani pentru ca businessul să se simte confortabil și să-și poată administra afacerea.

Doamna Zinaida Greceanî:

Doamnule președinte,

Mulțumim.

Doamnă Ivanov,

Aveți a doua întrebare?

Da, vă rog.

Doamna Violeta Ivanov:

Precizare.

Vă mulțumesc foarte mult pentru susținere.

Și o a doua întrebare. Văd aici preconizate pentru ... ca venituri la Fondul ecologic careva sume și doamna ministru a confirmat încă suma de 48 de milioane pentru deșeurile din plastic.

Spuneți, vă rog, dumneavoastră cunoașteți că Legea cu privire la deșeuri a intrat în vigoare în decembrie 2017 și conform legii urmează să fie

introdus principiul de responsabilitate lărgită a producătorului, ceea ce înseamnă că în Fondul ecologic nu vor veni acele surse preconizate pentru gestionarea deșeurilor, dar producătorii din aceste surse, care urmau să fie în Fondul ecologic depuse, vor soluționa problema și doar vor prezenta Fondului ecologic dări de seamă.

Cum, ce faceți, vă rog mult, spuneți, care este soluția și cum aveți de gând să implementați această lege, dacă faceți preconizări de careva venituri, care, în principiu, trebuie să meargă la soluționarea problemei?

Domnul Igor Munteanu:

Doamnă Ivanov,

Vă mulțumesc pentru întrebare.

Eu cred că deja ați observat că, în urma negocierilor și discuțiilor care s-au făcut pe acest subiect, taxa ecologică s-a diminuat de la 50 la 20%, în primul rând.

În al doilea rând, folosirea Fondului ecologic deja este o altă... un alt subiect pe care noi trebuie să-l discutăm într-un format lărgit, intercomisie, da. Și am discutat cu dumneavoastră. Suntem pregătiți să discutăm felul în care este administrată și implementată legislația cu privire la deșeurile în următoarele luni de zile sau săptămâni de zile. Eu cred că de asta nu trebuie să vă îndoiiți. Discutăm după adoptarea politicii fiscale.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumim.

Doamnă Ivanov,

Aveți a doua întrebare? (*Voce nedeslușită.*)

Mulțumesc.

Următoarea întrebare – domnul Perciun.

Domnul Dan Perciun:

Bună ziua!

Pur și simplu, în contextul în care colegii noștri își fac, într-adevăr, griji pentru mediu, și este un lucru salutar, aș vrea să vă întreb, domnule Munteanu, dacă poate cunoașteți: din ce motive guvernarea anterioară, atunci când a votat acea lege, care interzicea utilizarea pungilor de plastic, a uitat, cumva, să voteze și amenzile, în cazul în care ele urmează a fi folosite? Pentru că altfel se creează senzația că, totuși, poziția este ușor ipocrită. Pe de o parte, ne pasă atât de mult de mediu, dar, în egală măsură, votăm legi care nu produc efecte reale în sensul protejării acestuia. Dacă cunoașteți, poate, care au fost motivele?

Că, până la urmă, acea lege a fost promulgată, dar nu a existat și elementul punitiv, care să asigure implementarea ei pe deplin.

Domnul Igor Munteanu:

Domnule Perciun,

Mulțumesc pentru formularea întrebării.

Pentru stenogramă: nu știu.

Doamna Zinaida Greceanî:

Da. Mulțumim.

Un răspuns foarte sincer.

Domnule Perciun,

Aveți a doua întrebare?

Da...

Nu.

Următoarea întrebare – domnul Filip.

Domnul Pavel Filip:

Mulțumesc, doamnă Președinte.

Domnule Munteanu,

Mai mult nu o întrebare, pentru că s-a discutat foarte mult de tichetele de masă, trebuie să recunosc că eu, fiind Prim-ministru atunci, eram în opoziția acestui proiect, am avut discuții foarte lungi. Și astăzi nu s-a vorbit despre argumentul cel mai important, care a stat la baza, ulterior, luării acestei decizii. Și vreau să vă atrag atenția, înainte de a vota acest proiect.

Important că noi am conștientizat atunci, și situația nu s-a schimbat foarte mult că avem o problemă la care dumneavoastră spuneți acum că trebuie să identificați remedii: nu avem oameni cine să lucreze, productivitatea muncii este joasă, cerința pentru salarii este mai înaltă decât ar corespunde productivității muncii. Asta a stat la baza, de fapt, oferirii... cel puțin, acest argument m-a convins pe mine să oferim tichete de masă – 990 de lei, care nu sunt impozate. Pe de o parte, este în beneficiul și al angajatorului, și al angajatului.

Dar nu credeți că este corect că, înainte... să nu demolăm ceea ce este deja un instrument acum, până când nu au fost identificate remediile. Asta este important – distrugem ceva acum și apoi, în toamnă, ne vom gândi până când identificăm alte soluții.

Domnul Igor Munteanu:

Vă mulțumesc, domnule deputat Filip.

Să știți că noi am încercat să identificăm, chiar cu ajutorul acestor companii care vor fi afectate de această decizie, care ar fi alternativele. Și am spus: tichete în domeniul sănătății, tichete pentru persoanele în etate, extinderea serviciilor pe care aceste companii le pot oferi statului, prin

outsourcing, prin extinderea serviciilor către alte categorii. Ei ne-au spus că, pentru moment, nu sunt pregătiți să intre pe aceste noi segmente, pentru că ele nu sunt confortabile și nu sunt atractive pentru ei. Respectiv, dacă a fost luată așa o decizie și este responsabilitatea Guvernului, dacă se întâmplă ceva și vom avea procese, Guvernul va răspunde.

Eu cred în continuare că noi trebuie să revizuim atitudinea noastră față de businessul din Republica Moldova, trebuie să scoatem obstacolele foarte numeroase care au mai rămas în sistemul fiscal și în sistemul administrării generale a afacerilor în Republica Moldova și trebuie să demonopolizăm economia. Și nu trebuie să vă spun dumneavoastră cât este de important acest proces de demonopolizare a sectoarelor din economie.

Noi suntem în continuare cu rădăcinile care au prins putere pe timpul ultimilor 10 ani de zile, ca să zic așa. Și exact astea trebuie să fie prioritățile noastre și domeniul în care toate fracțiunile trebuie să contribuie cu inteligența lor, experiența lor și inițiativele lor, dar pentru următoarele luni de zile.

Acum, eu cred că avem obligația să-i oferim instrumentul de politică fiscală Guvernului, pentru ca să poată răspunde examenului care se așteaptă la sfârșitul lunii septembrie. Cu toată sinceritatea mea, trebuie să spun că, dacă pică... examenul Guvernul, vor fi consecințe pentru toată lumea. Și de asta, probabil că, dumneavoastră sunteți foarte conștienți.

Doamna Zinaida Greceanî:

Mulțumim, domnule președinte.

Următoarea întrebare – domnul Furculiță.

Domnul Corneliu Furculiță:

Da, doamnă Președinte.

Mulțumesc foarte mult.

Eu am urmărit cu o deosebită atenție toată discuția de astăzi. Eu o să mă adresez mai mult cu o doleanță către domnul președinte al comisiei. Vreau să spun: să nu uităm și contextul general al acestei situații, fiindcă atunci când... în acest Parlament a fost stinsă lumina, și businessul, la fel, foarte atent urmărirea ce se va întâmpla aici. Și când s-a aprins lumina, la fel, businessul a răsuflat ușor și cu speranța că situația va fi în continuare sigură și bună pentru afaceri perspicace în Republica Moldova, că afacerile lor nu vor fi luate, nu vor fi preluate, prin diferite scheme și metode. Și asta este factorul cel mai important, care a fost reușit pe parcursul acestei perioade.

Și, ca doleanță, domnule președinte, aș vrea să continuați... în continuare... să continuați dialogul cu businessul, astfel încât să le formăm, în afară de contextul politic și juridic, și un context economic și perspicace, și fiscal, ca businessul să se dezvolte în Republica Moldova corespunzător.

Vă mulțumesc.

Domnul Igor Munteanu:

Mulțumesc foarte mult.

Domnul Corneliu Furculiță:

Și... și ca să pun punct, probabil, în această sesiune extraordinară, voi utiliza, încă o dată, de articolul 108. (*Râsete în sală.*)

Doamna Zinaida Greceanî:

Stimați colegi,

Chiar m-ați pus într-o dificultate, fiindcă mai este o singură întrebare, din partea domnului Carp. Dacă domnul Furculiță acceptă, că dumnealui a propus 108.

Da, vă rog.

Domnul Lilian Carp:

Domnule președinte al comisiei,

Spuneți-mi, vă rog, dacă tot se discută... este un subiect așa, de ping-pong cu aceste tichete de masă. Spuneți-mi, vă rog, care este experiența altor state: sunt impozitate, nu sunt impozitate? Deci ca să facem o diferență... ceea ce este în Republica Moldova cu alte state care au o experiență mult mai mare, în ceea ce privește conferirea acestor tichete de masă.

Domnul Igor Munteanu:

Mulțumesc, domnule Carp.

Să știți că practica internațională este destul de variată și diversă la nivelul de impozitare. Sunt țări care impozitează cu 5%, 10%, 11% ș.a.m.d. Acest instrument de creare a unor beneficii sociale angajaților este folosit foarte eficient de către antreprenori, pentru ca să-și mențină un contingent educat al forței de muncă.

În situația noastră, la intrare, deși domnul ex-Prim-ministru spune că a fost împotriva acestui instrument, eu cred că a fost și este, în continuare, un instrument foarte pozitiv, este bun, noi trebuie să-l menținem. Însă, deja revine... intră în responsabilitatea Ministerului Finanțelor să găsească un fel de limbaj fiscal, care să convină ambelor părți: și businessului (companiilor), și statului.

Din punctul meu de vedere, noi trebuie să păstrăm cu orice preț acest instrument și să nu-l aruncăm pe geam.

Doamna Zinaida Greceanî:

Da. Mulțumim.

Aveți a doua întrebare?

Da, domnule Carp,

Vă rog, a doua întrebare.

Domnul Lilian Carp:

Întrebarea mea a fost, de fapt, dacă... care este experiența altor state: este impozitat sau nu este impozitat?

Domnul Igor Munteanu:

Este impozitat.

Domnul Lilian Carp:

Eu, din câte înțeleg, este impozitat.

În Republica Moldova nu există aceasta.

Bine, acum a doua întrebare, domnule președinte.

Dacă, în general, în politica asta bugetar-fiscală au fost prevăzute și alte acțiuni care ar duce la demonopolizarea anumitor afaceri? Noi avem câteva experiențe nefericite, așa să spunem, când s-a pus monopolul asupra exportului de cereale, când avea acces în portul Giurgiulești doar o singură companie foarte mare, la exportul de nuci în Republica Moldova și alte domenii, „Metalferos” ș.a.m.d. Și noi știm că există CNPF-ul care ar trebui, cumva, să reglementeze, dar și prin politici bugetar-fiscale poate fi reglementată instaurarea unui monopol pe anumite domenii.

Eu, în campania electorală, atâtea întrebări aveam la acest export și monopolul asupra miezului de nucă, când deja nu mai știam cum și de unde, și ce este de făcut, că să nu ne trezim în toamnă, iarăși, cu aceste monopoluri și cu prețuri scăzute.

Mersi mult.

Domnul Igor Munteanu:

Mulțumesc foarte mult, domnule Carp.

Noi avem monopoluri foarte solide în Republica Moldova care sunt ineficiente și care aduc doar prejudicii interesului public, mă refer la „Căile ferate” – monopol, „Metalferos” – monopol. Și așa putea continua lista.

Singura politică adecvată ar însemna extinderea mecanismului de licențiere la cât mai mulți subiecți care pot într-un fel să întrunească niște criterii și să desfășoare activități conform legislației în vigoare. Asta se referă la metale, asta se referă la principalele produse de export: grâu, floarea-soarelui. Dar lista e foarte lungă.

Noi avem, din păcate, monopoluri care trebuie dezrădăcinate prin legi speciale, Codul feroviar, Codul aviației. Sunt câteva instrumente de bază care ne așteaptă în toamnă și care vor avea prioritate pe agenda comisiei noastre.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Mulțumim, domnule președinte.

O precizare.

Domnul Lilian Carp:

Domnule președinte,

Deci eu nu în zădar am spus că există instrumente fiscale, cu adevărat pe anumite domenii trebuie să facem modificări necesare. Însă, când vorbim de monopoli asupra unor produse agricole, care deja noi vedem că o bună parte din ele au fost recoltate, cum sunt cerealele, dar aici sunt asociații agricole unde ei pot să-și apere drepturile. Însă, în ceea ce privește producătorii mici, și eu aici mă refer la țăranii care deja vând miezul de nucă, noi trebuie să întreprindem niște acțiuni foarte repede.

În caz contrar o să ne trezim iarăși când pe piața internațională costa 6–7 euro, iar pe piața din Republica Moldova costa 35 de lei, adică un euro și jumătate. De aceasta este necesar și am spus că trebuie să reglementăm și prin acțiuni fiscale.

Mersi mult.

Domnul Igor Munteanu:

Absolut de acord. În alte țări, în Europa Centrală există așa-zisul Consiliu al producătorilor, cei care îi apără pe producătorii mici și mijlocii de monopolul și hegemonia marilor comercianți sau marilor exportatori. Pentru că noi avem și pe grâu, și pe floarea-soarelui monopoliști, tolerați de către fosta guvernare, care au stabilit niște taxe. Și la asta o să lucrăm.

Mulțumesc.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Domnule președinte,

Vă mulțumim.

Vă rog să luați loc.

Nu mai sunt întrebări la dumneavoastră.

Avem la acest subiect două luări de cuvânt. Prima luare de cuvânt – domnul Andrian Candu.

Din partea fracțiunii?

Din partea fracțiunii? (*Discuții în sală.*)

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumesc mult, doamnă Președinte.

Dragi colegi,

Onorat Plen,

Stimată doamnă ministru și reprezentanți ai Guvernului,

Vreau să-mi aduc încă o dată scuze față de dumneavoastră pentru eventual atac la persoană, pe care mi l-am permis și nu ar fi trebuit să fie

permis aici, în plenul Parlamentului, dar el s-a desfășurat într-un context al discuțiilor despre profesionalism.

Să nu mă înțelegeți greșit, nu neapărat sunteți dumneavoastră neprofesionistă, dar aș vrea să vă atrag atenție, că orice ministru care se prezintă aici, în plenul Parlamentului, trebuie să aibă o prestație deosebită și foarte bine pregătită, și nu cu atitudine superficială. Fiindcă chiar dacă în acești 101 deputați și colegi nu toți sunt, de exemplu, în domeniul economic sau domeniul juridic, sau orice alt domeniu, dar sunt și foarte buni profesioniști care o să vă pună la grea încercare cu întrebările și obiecțiile, și cu criticile pe care o să vi le aducă. Iată de ce, vă rog foarte mult, cu atitudine foarte serioasă să vă atârnați față de onoratul Plen.

Cum ați cataloga dumneavoastră, ce denumire i-ați da dumneavoastră acestei politici bugetar-fiscale astăzi? Poate-i o întrebare ritorică. Eu cu siguranță nu aș numi-o o politică bugetar-fiscală de viziune și de dezvoltare. Eu nu pot să-i dau nici un criteriu prin care aș putea să-i dau o definiție, deoarece nu creează nici locuri de muncă, deoarece vin ... ba chiar mai mult, unele politici vin să închidă locurile de muncă. Nu creează condiții pentru investitori străini, ba chiar alungă unii investitori străini. Și vom vedea în timp. Să vă aduceți aminte ziua de astăzi. Nu creează nici o perspectivă de dezvoltare.

Spuneți dumneavoastră că este, de fapt, o politică bugetar-fiscală care vine să acopere găurile în buget și proasta administrare a bugetului de precedentă guvernare.

S-a vorbit atât de mult, ultimul timp, despre schemele care există și pe care le-ați identificat și care aduc prejudiciu de 400 milioane de lei pe lună. Bravo. Dacă le-ați găsit, ați luptat cu ele sau luptați în continuare cu ele, dacă sunt 400 de milioane pe care le-ați găsit suplimentar în fiecare lună, păi, de astăzi până la sfârșitul anului, în cinci luni – 2 miliarde de lei, cu siguranță veți face în bugetul statului luptând cu schemele. Și atunci nu-i nevoie să votăm astăzi această politică bugetar-fiscală care aduce minus economiei.

Dar, haideți, de fapt, să fim sinceri, în Ministerul Finanțelor dumneavoastră cu siguranță ați găsit o echipă profesionistă, alături de dumneavoastră este un alt profesionist, care este șeful Inspectoratului Fiscal, profesioniști sunt și la Vamă și cu siguranță de la ei ați învățat sau ați aflat faptul că, anul trecut, prin luptă cu scheme, luptă cu schemele de la Vamă, cu buna administrare fiscală, cu luptă cu schemele legate de procurări, tot ce înseamnă achiziții publice, s-a ajuns la încasări suplimentare în bugetul statului de aproape 30 la sută. Întrebați colegii. Plus 30 la sută încasări în bugetul statului. Unde sunt schemele?

Bani care au permis precedentei guvernări, pe care astăzi o criticați, să dezvolte proiecte sociale, să dezvolte Proiectul „Prima casă”, Proiectul „Drumuri bune” – care a costat un miliard 600, proiecte gen „Un doctor pentru tine”, aceleași tichete de masă să fie introduse – multe proiecte

sociale de care au beneficiat cetățenii acestei țări. Iar astăzi dumneavoastră veniți și pe unele din ele ori le opriți, ori le suspendați, le criticați cu ardoare aici arătând cât de rău a fost administrată țara.

Ați văzut, oare, doamnă ministru, care sunt cifrele pe care le aduc partenerii noștri din exterior în analizele pe care le fac, de exemplu, din 2015 încoace? Ați văzut, oare, care sunt cifrele legate de produsul intern brut pe cap de locuitor? În 2015, Banca Mondială spunea că pe cap de locuitor în Republica Moldova produsul intern brut e aproape 2500 de dolari pe an. La începutul anului 2019 deja e aproape 3 400. Vedeți creșterea? Asta înseamnă creșterea economiei, asta înseamnă o bună administrare a finanțelor publice și a politicilor de viziune pentru dezvoltare.

Dumneavoastră, astăzi, de aici, de la tribuna Parlamentului, ați vorbit foarte mult despre amnistie. Amnistie, amnistie în stânga, amnistie în dreapta. Cu tot respectul, dumneavoastră ați făcut parte cândva, dacă am văzut foarte bine CV-ul dumneavoastră, ați lucrat în Ministerul Economiei și ați avut un ministru, pe actualul Președinte al Țării. În anul 2007 eu am apreciat profesionist acel Guvern. Doamnă Prim-ministru pe atunci era doamna Greceanîi, actualul Președinte al Parlamentului, iar Președintele Țării era ministrul economiei, care a venit cu una dintre cele mai bune politici atunci în țară: impozitul pe profit – zero, amnistia fiscală și liberalizarea capitalului.

Unele mecanisme, cu regret, n-au funcționat. Am impresia că atunci acea decizie vizionară, pur și simplu, nu s-a încadrat în timp. Pur și simplu, acei oameni au gândit, poate cum ar fi trebuit să gândim noi astăzi, 10 ani în urmă, 12 ani în urmă. Îi laud, chiar dacă astăzi suntem în opoziție față de ei, colegii din Frațiunea Partidului Socialiștilor, dar atunci au avut viziune. Și aceeași viziune a încercat și Guvernul Filip, cu toate criticile și discuțiile pe care le-am avut și dezbaterile chiar în echipă.

Fiindcă o parte din echipa din Guvern a fost împotriva tichetelor de masă, întrebați-l și pe domnul Chicu, dar alții au considerat, nu, acesta e un beneficiu pentru cetățenii Republicii Moldova, pentru lucrători. Și nu e vorba doar despre un beneficiu pe care îl dă patronul, nu, este vorba despre faptul că noi forțăm, nobil vorbind, cetățenii să se ducă la magazin să cumpere produse alimentare, să se hrănească mai bine ei și familiile, și acei bani, care erau în plic dați cândva, să vină oficial...

Cer scuze, un minut v-am lăudat.

Dacă permiteți, am să-l... dați-mi-l înapoi.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Eu am să vă spun pentru ce v-am acordat un minut. V-am întors datoria de cândva.

Domnul Andrian Candu:

Doar una ați avut?

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Doar una, odată.

Domnul Andrian Candu:

OK. O politică bugetar-fiscală trebuie să aibă un scop pe ani de zile, mai ales una, care trebuie discutată cu partenerii, bineînțeles, suntem în program cu Fondul Monetar Internațional, cu mediul de afaceri, cu societatea, cu organizațiile nonguvernamentale, care sunt unele foarte bine pregătite profesionist în anumite domenii.

Cu regret, ce-am văzut în această politică fiscală, este că v-ați grăbit să croiți ceva, pur și simplu, că vreți să demonstrați cuiva – Fondului Monetar în cazul de față, că puteți să îndepliniți niște condiții, dar fără să țineți la interesul țării și al cetățenilor. Și, din punctul ăsta de vedere, luați lecții, în sensul bun al cuvântului, și de la precedentă guvernare, care a știut ore, zile și nopți să negocieze cu Fondul Monetar Internațional. Și... mult mai precedentele Guverne, care au știut să spună: nu, când a trebuit și când era interesul cetățeanului sau interesul țării mai presus de orice. Cu regret, din punctul ăsta de vedere, astăzi ați picat un examen, cu regret, și o să-l simtă cetățenii.

Vă mulțumesc mult. (*Aplauze.*)

Doamna Zinaida Greceanîi:

Și noi vă mulțumim.

Următoarea luare de cuvânt – domnul Slusari.

Domnul Alexandru Slusari:

Stimați colegi,

Nu este secret că eu nu sunt cel mai mare fan al Fondului Monetar Internațional, din diferite motive.

Dar când cu atâta cinism eu aud lecțiile vizavi despre cum trebuie de negociat cu FMI, îmi amintesc rezultatele unor negocieri în 2016, așa de profesionist ați negociat că, după aceste negocieri, a fost majorată vârsta de pensii până la 63 de ani, că, după asta, legea miliardului... miliardul furat, atunci când voi erați la guvernare, a fost pus pe umerii cetățenilor în sumă dublă. Sunteți bravo, sunteți super profesioniști. Ne dați acuma lecții.

N-am văzut pe nimeni atunci nopțile nedormite și n-am văzut ca nici un Președinte al Parlamentului, și nici un Prim-ministru să-și dea demisia.

Acum ne învățați pe noi cum trebuie de negociat cu Fondul Monetar Internațional, în condițiile în care noi am preluat guvernarea în situația în care am preluat.

Vorbiți aici despre beneficiile... de unde ați luat bani, cu scheme.

Eu alaltăieri am avut discuții cu câțiva lucrători de la Ministerul Finanțelor. Erau pregătite reduceri de cheltuieli cu 3,5 miliarde de lei, în cazul în care Partidul Democrat ar fi fost... ar fi rămas la guvernare, deoarece era clar că deblocarea asistenței externe n-avea cum să se producă.

Haideți să analizăm ce a fost negociat cu FMI. Iarăși, cu toate rezervele mele față de această organizație internațională.

Eu n-am văzut să fie anulată reforma fiscală – micșorarea Fondului social, unul din puține lucruri care noi... cel puțin, noi, de la Platforma DA, am apreciat și noi din 2016 spuneam că este un bun instrument, în complex cu celelalte, pentru a lupta, a combate economia tenebră, că celelalte n-au fost aplicate, asta-i altă întrebare.

N-au fost micșorate pensiile, salariile. Ce s-a întâmplat? Haideți să analizăm ce s-a negociat. Anulate duty-free-urile care, bine, mersi, guvernarea din 2012, la care a făcut parte Partidul Democrat, a introdus.

Eu am luat statistica. Doar anul trecut, din cauza duty-free, scutirile acestea la intrare, la accize și la TVA, pierderile bugetului de peste 600 de milioane de lei. Ce rău în asta? Sau impozitele indirecte.

În această sală, sunt doi deputați care, în 2012, când a fost introdusă această metodă cu impozitele indirecte, când după cheltuieli să fie clar cu mașini luxoase, cu imobil... să fie aceste proprietăți ca dovadă pentru a-i impozita suplimentar pe judecători, pe procurori, pe mulți funcționari. Și sunt aici, în sala aceasta doi deputați, care au făcut tot posibilul și imposibilul pentru a bloca aceste metode cu impozitele indirecte. Așa a fost.

Și noi am pierdut 7 ani și avem ce avem cu judecătorii, cu Porsche de 11 mii de lei.

Acum trecem la cele mai sensibile subiecte. HoReCa. Eu, în general, sunt adeptul și noi am avut discuții, și domnul Candu cunoaște poziția mea, eu sunt adeptul ca toate produsele agroalimentare să fie... să aibă cota redusă de TVA.

În marea majoritate a țărilor europene este așa ceva. Și câțiva ani în urmă, în România a fost aplicată cota standard de 9% de la furcă până la furculiță, așa este formula în România – foarte bună – toate produsele pe lanț cu aceeași cotă de TVA. Și a fost o reformă foarte reușită.

Întrebarea mea: voi de ce ați început de la restaurante, de la hoteluri?

Iată, de ce omul, când vine în supermarket și oamenii săraci, clasa mijlocie și cumpără această sticlă de apă cu TVA 20 la sută, o bucată de carne cu 20%, făina, alte produse agroalimentare, plătește 20%, dar că unii deputați să meargă la restaurant, de exemplu, la Hotelul „Nobil”, ei achită 10% de TVA pentru toate aceste produse. *(Aplauze.)* Pentru ce?

De ce voi n-ați început de la producătorii autohtoni, care produc ceva? Și să mergem să analizăm în lanț ceea ce s-a întâmplat și să ajungem la ideea

cum facem noi. Facem 9%, 8%, 10%? Nu. Voi ați acordat aceste scutiri la zona, unde sunt implicați... sunt locuri de muncă.

Și eu am văzut cifrele, nu s-au schimbat. Salariul s-a micșorat cu 7%, încasările s-au micșorat la TVA – la 28 de milioane.

„Где деньги, Зин?”

Mă scuzați, eu am spus că nu voi vorbi în limba rusă în Parlament.

De ce voi ați mers acolo, unde au de mers nu cei mai săraci oameni?

Cu tichete. Haideți să spunem lucrurilor pe nume. Apropo, dacă ați observat, scutirile la impozitul pe venit rămân, la asigurările medicale aceste scutiri rămân, dar este problema cu contribuțiile asigurărilor sociale. A fost aplicată această reformă – cu 5% micșorat Fondul social. Este un bun pas pentru ca lumea să iasă din economia tenebră.

Voi ne-ați lăsat deficitul Fondului asigurărilor sociale aproape de 3 miliarde de lei, care a fost redus până la 2,1 miliarde lei, aproximativ cu 900 de milioane.

De ce nu spuneți la oameni, care au aceste suplimente, în această situație dificilă, cu acest deficit de 3 miliarde, de ce nu spuneți la oameni că dincolo de acest supliment voi îi lipsiți de pensii? Deoarece contribuțiile asigurărilor sociale nu sunt achitate la aceste suplimente.

Da, sunt țări care aplică contribuțiile mai mici de asigurări sociale, dar ei se află în altă situație – fără 450 de mii de pensionari, care primesc pensii sub minimum de existență. Haideți să analizăm și acest aspect.

Noi avem întrebările noastre la Ministerul Finanțelor, le-am discutat. A fost micșorată taxa ecologică până la 20%, sperăm foarte mult că la toamnă Ministerul Finanțelor va veni cu mecanismul clar de restituire a acestei taxe ecologice, deoarece nu este logic ceea ce s-a propus. Și aici, într-adevăr, există problema... OK.

Jumătate de minut pentru... acolo sunt taxele, care pot afecta producătorii autohtoni și, în final, pe consumatori, nu cu mult, dar există această problemă.

Da, pe noi ne îngrijorează problema cu turismul. Nu mă interesează situația cu hotelurile, pe mine mă interesează anume pensiunile de agroturism și de alte zone turistice, pentru care noi tot trebuie să găsim soluția... probabil, un fond special sau alte mecanisme cu care, eu sper foarte mult, Ministerul Finanțelor o să vină în septembrie.

Dar în linii mari ceea ce se propune nu este catastrofă, nu este tragedie, da, este necesar un pic de lucrat, dar este necesar, pe viitor, de conclucrat mai bine cu businessul, fără arval, să avem relațiile normale și consultările publice, așa cum eu tot timpul am pledat din postura mea de președinte al organizațiilor nonguvernamentale din zona businessului, și noi vom face acest lucru.

Dar așa a fost la noi, trei luni noi am văzut ce s-a întâmplat. Iată de ce în această situație ... și necesitatea urgentă de a debloca asistența macrofinanciară, Frațiunea „Platforma DA ACUM” va susține politica fiscală și în prima, și în a doua lectură. (*Aplauze.*)

Doamna Zinaida Greceanîi:

Mulțumim.

Luări de cuvânt nu mai sunt.

Stimați colegi,

Supun votului pentru a fi aprobată în prima lectură inițiativa legislativă sub nr. 173 din 12 august 2019, proiectul de Lege pentru modificarea unor acte legislative.

Cine este pentru a fi votat în prima lectură, vă rog să votați.

Majoritatea celor prezenți.

Acum, propuneri au fost din mai multe părți, ținând cont și de urgența acestui subiect, a fost ca să votăm pentru lectura a doua, dar nu înainte de toate ca să întreb viziunea fracțiunilor parlamentare.

Vă rog, domnule Batrîncea, Frațiunea Partidului Socialiștilor.

Domnul Vlad Batrîncea:

Doamnă Președinte,

Susținem votarea în două lecturi.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Mulțumesc.

Frațiunea Partidului Democrat.

Domnule Candu,

Vă rog.

Domnul Andrian Candu:

Luând în considerare că această politică bugetar-fiscală intră în vigoare de la 31 decembrie sau, mai bine-zis, 1 ianuarie 2020, că în plenul Parlamentului de la începutul sesiunii se mai poate lucra pentru a doua lectură pentru a face un document mai bun, considerăm că trebuie să avem timp pentru a depune amendamente, propuneri și, respectiv, să revenim la vot chiar la începutul sesiunii ordinare de la mijlocul lunii septembrie.

Vă mulțumesc.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Mulțumesc.

Am înțeles.

Fracțiunea PAS.

Da, vă rog.

Domnul Radu Marian:

Susținem în două lecturi.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Mulțumesc.

Fracțiunea DA.

Domnul Alexandru Slusari:

Doamnă Președinte,

Noi deja ne-am expus, susținem pentru a doua lectură.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumesc.

Stimați colegi ...

Da, de procedură, domnule Mudreac.

Domnul Radu Mudreac:

Vă mulțumesc, doamnă Președinte.

Eu, pentru stenogramă, vreau încă o dată să fie menționat de către autorul amendamentelor, domnul Munteanu, privitor la retragerea integrală a tuturor amendamentelor care au fost depuse de dumnealui, înainte de votarea pentru a doua lectură.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumesc.

Domnule Munteanu,

Vă rog să confirmați, fiindcă a fost solicitarea.

Dumneavoastră ați anunțat deja.

Domnul Igor Munteanu:

Eu am anunțat foarte explicit, domnule Furculița, am retras întreg amendamentul.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Domnul Mudreac.

Toate.

Stimați colegi,

În condițiile ... **Se supune votului adoptarea proiectului de Lege sub nr. 173 din 12 august 2019, în condițiile când toate**

amendamentele expuse de către domnul Munteanu pentru lectura a doua sunt retrase.

Cine este pentru, rog să votați.

Numărătorii,

Vă rog, voturile.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 1 – 27.

Doamna Zinaida Greceanîi:

– 27.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 2 – 9.

Doamna Zinaida Greceanîi:

– 9.

Sectorul nr. 3?

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 3 – 19.

Doamna Zinaida Greceanîi:

– 19.

Cu 55 de voturi, proiectul este adoptat în lectura a doua.

O mențiune în acest context.

Doamnă ministru,

În afară că la treabă, vă rog să țineți cont de tot ce-a fost expus în cadrul acestei ședințe plenare a Parlamentului și plus la aceasta, în toamnă noi vă așteptăm cu conceptul politicii fiscale pentru anul 2020. Fiindcă acestea sunt doar, pe care le-am votat azi, niște condiții expuse în relațiile cu Fondul Monetar Internațional. De aceea și ați avut buna înțelegere și susținere a Parlamentului.

Mulțumesc.

Vă urăm succes.

Domnule Litvinenco,

De procedură, vă rog.

Domnul Sergiu Litvinenco:

Mulțumesc.

Stimată doamnă Președinte,

Din numele Frațiunii, noi am votat în lectura a doua proiectul Legii nr. 83. Având în vedere că noi am venit cu o altă redacție a alineatului (2) de la articolul VI, dar nu am ajustat și prevederile alineatului (1) de la articolul respectiv, eu vreau să propun, din numele fracțiunii, să anulăm votul pentru lectura a doua la proiectul nr. 83, după care eu să propun noua redacție a alineatului (1) de la articolul VI, așa încât acesta să fie în concordanță cu alineatul (2) al articolului VI, după care să mai votăm încă o dată în lectura a doua acest proiect, proiectul nr. 83.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumesc.

Stimați colegi ...

Fracțiunile?

Acceptăm?

Dacă îmbunătățește această condiție. Dar, vă rog, stimați colegi, pe viitor să fiți foarte atenți. Propuneți niște amendamente care sunt din mers, eu le accept ori altă dată nu le mai accept.

Stimați colegi,

Se propune pentru a fi anulat votul la proiectul de Lege nr. 83 din 20 iunie 2019, vot care a fost acordat în ședința de astăzi, pentru lectura a doua.

Cine este pentru a fi anulat votul, vă rog să votați.

Majoritatea...

De fapt, trebuie să numărați voturile.

Vă rog.

Sectorul nr. 1?

N u m ă r ă t o r i i:

– 27.

Doamna Zinaida Greceanîi:

– 27.

Sectorul nr.2?

N u m ă r ă t o r i i:

– 9.

Doamna Zinaida Greceanîi:

– 9.

Sectorul nr. 3?

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 3 – 19.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Cu 55 de voturi, votul este anulat.

De fapt, tot cu atâtea voturi a fost și aprobat.

Domnule Litvinenco,

Vă rog să dați redacția foarte clară a amendamentului.

Domnule Litvinenco,

Vă rog.

Domnul Sergiu Litvinenco:

Stimată doamnă Președinte.

Redacția finală a articolului VI alineatul (1) din acest proiect de lege: „Prin derogare de la prevederile articolului 56 alineatul (2) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, prezenta lege intră în vigoare la data de 1 ianuarie 2020, cu excepția articolului I în partea ce ține de modificările la articolul 103 alineatul (9¹⁰) și articolul 124 alineatul (21), a articolului III și articolului V, care intră în vigoare la data de 1 septembrie 2019.”

Doamna Zinaida Greceanîi:

Stimați colegi,

Supun votului amendamentul expus de către domnul Litvinenco la proiectul nr. 83 din 20 iunie 2019.

Cine este pentru a fi aprobat amendamentul, vă rog să votați.

Majoritatea celor prezenți.

Stimați colegi,

Acum supun votului în lectura a doua și lectură finală proiectul de Lege nr. 83 din 20 iunie 2019.

Cine este pentru, rog să votați.

Numărătorii,

Vă rog, voturile.

Sectorul nr. 1?

N u m ă r ă t o r i i:

– 27.

Doamna Zinaida Greceanîi:

– 27.

Sectorul nr. 2?

N u m ă r ă t o r i i:

– 9.

Doamna Zinaida Greceanîi:

– 9.

Sectorul nr. 3?

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 3 – 19.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Cu 55 de voturi, proiectul este adoptat în lectura a doua și lectură finală.

Stimați colegi,

Eu îmi dau seama dacă noi am fi muncit ieri toată ziua, azi-dimineața nu știu dacă finalizăm ședința.

Stimați colegi...

Ministerul Finanțelor,

Vă mulțumim.

La sfârșit de această ședință, de sesiune avem câteva luări de cuvânt. Prima luare de cuvânt... Aici sunt înscriși trei bărbați și o doamnă. Îmi permiteți să favorizez doamna?

Doamnă Babuc,

Vă rog.

Doamna Monica Babuc:

Mulțumesc pentru favoare, stimată doamnă Președinte.

Stimați colegi.

Deși nu pretindeam neapărat la o favoare în acest sens, puteam vorbi în orice ordine de idei.

Stimați colegi membri ai Legislativului Republicii Moldova,

Stimați concetățeni,

La sfârșitul acestei sesiuni parlamentare scurte, dar tumultoase, în care nu pot să nu-mi amintesc de o veche zicere care spune că oamenii, câteodată, se aseamănă cu cărbunii – dacă nu te ard, încearcă să te murdărească.

Astăzi, și nu numai astăzi, pe parcursul și sesiunii precedente, murdăria a curs gărlă în capul meu și al colegilor mei din echipa noastră politică a Partidului Democrat din Moldova, pentru, evident, a intimida membrii echipei mele politice și toți colegii mei nu numai de aici, din

Parlament, dar și din teritoriu, oameni cinstiți, onești și muncitori, care și-au adus obolul pentru prosperarea țării noastre, motiv pentru care îmi exprim profunda dezamăgire pentru comportamentul noii guvernări, situative și convenționale, care, deși a declarat că urmează să curățe tot sistemul administrativ politic din Republica Moldova, încearcă să facă curățenie prin intermediul murdăriei și falsului. Zădarnică trudă, iată dovezile.

Pretinsa uzurpare a puterii de stat nu rezistă argumentului că Guvernul Filip s-a subordonat până în 14 iunie deciziilor Curții Constituționale, fără drept de atac și definitive. Pretinsa Alianță PSRM-ACUM, care a declarat că urmează să depășească profunda dezbinare a societății moldovenești pe filieră politică, geopolitică, etnică, socială, culturală, a creat un nou zid de dezbinare în societatea noastră, mai înalt decât marele Zid Chinezesc. Cum? A contrapus oamenii noștri din diaspora oamenilor noștri de acasă, declarând că în Republica Moldova nu există funcționari publici onești și integri, nu există judecători și procurori onești și integri, nu există jurnaliști ai posturilor publice integri și onești și, în general, nu există specialiști onești. Iar aceștia trebuie înlocuiți, de dorit, incorpore, cu persoane din diasporă și, de dorit, bineînțeles, cu diplome Harvard, nu contează care ar fi semnificația lor.

Compatrioții noștri fie cei plecați de acum 20 de ani, fie cei rămași, au trăit deopotrivă drama tranziției postsovietice cu lipsurile, despărțirile și pribegiile ei și fiecare din ei, cei plecați și cei rămași, cu specificul fiecăreia din aceste părți.

Pentru ce să aprofundăm acest hău, pentru ce să aprofundăm mesajul de ură printre ai noștri, dacă acesta atinge și așa în societatea noastră cote uluitoare, conform recentului raport al PromoLex, care spune că mesajul de ură este cel mai intens promovat în Republica Moldova de subiecții politici, alcătuind 67 la sută din toate subiectele acestui proverbial mesaj de ură.

Și Nota Bene! Liderii promovării mesajului de ură în Republica Moldova sunt, conform aceluiași raport PromoLex, Partidul Socialiștilor din Republica Moldova și Platforma DA. Amintesc nu pentru că aș fi... nu aș fi absolventă Harvard, sunt absolventă la postuniversitare al МГУ „Ломоносов” din Moscova și sunt mândră de acest lucru, și recunoscătoare profesorilor mei de acolo, adevărați intelectuali ruși, care au susținut Mișcarea de eliberare națională și pentru Independența Republicii Moldova. Și amintesc aici, cu această ocazie, că Eugen Doga este absolvent al Conservatorului de Stat din Chișinău, că Grigore Vieru a absolvit Institutul Pedagogic din Chișinău, că Nicolae Testemițanu a absolvit Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie, că Ion Bostan și Ion Vatamanu, au absolvit, respectiv, Universitatea Tehnică și Universitatea de Stat din Chișinău. Acești oameni au făcut istoria Republicii Moldova, inclusiv istoria politică.

De aceea contrapunerea, cu tot respectul, pentru cei care fac studii la Harvard și oriunde la înaltele școli, acelor cetățeni de la noi, care au absolvit și s-au manifestat plener în funcțiile lor, mi se pare, cumva, chiar criminală.

Pretinsele minuni de creștere economică, care au fost anunțate de actuala guvernare, iată că se transformă în creșterea taxelor pentru sectorul HoReCa, majorarea impozitelor pentru persoanele cu venituri mici, renunțarea la proiectele sociale, care țin de plata celor 600 de lei de Paște și Crăciun sau 200 de lei pentru copii până la atingerea vârstei de 18 ani, promovate de Partidul Democrat și, în sfârșit, proverbialele filtre și meritocrația în aducerea în funcții-cheie a persoanelor care ar putea pretinde la titulatura de îngeri, s-a transformat teribil de banal cu numirea în funcții a multor membri de partid, rude și cumetri, iar concursurile au fost, efectiv, transformate în spectacole ieftine și inutile.

Stimați colegi,

Și stimați concetățeni,

Ca și membru al patru Guverne, timp de 6 ani, și 3 ani și jumătate – membru al Guvernului Pavel Filip, trebuie să spun că atât eu, cât și colegii mei de partid, au făcut tot ce le-a stat în puteri pentru îmbunătățirea situației social-economice din țară și pentru îmbunătățirea condițiilor de viață a cetățenilor Republicii Moldova. Noi vom continua să facem acest lucru și din opoziție, și veți vedea că vom pune umărul la toate proiectele raționale și benefice ale actualei guvernări, dar ne vom opune vehement tuturor presiunilor, umilirilor, persecuțiilor nefondate ale membrilor Partidului Democrat din Moldova și simpatizanților noștri.

Și în final.

Dragi compatrioți,

În 27 august 1989, revenită special de la Moscova pentru această ocazie acasă, am mers cu consătenii mei bărdăreni 17 kilometri pe jos, de la Bardar la Chișinău, ca să particip la Marea Adunare Națională, din actuala Piață a Marii Adunări Naționale, care a cerut Legislativului Republicii Moldova declararea limbii române – limbă de stat și revenirea la veșmântul ei firesc – grafia latină. (*Voce nedeslușită.*) Ceea ce s-a și întâmplat la 31 august 1989.

La 30 de ani de la aceste evenimente istorice, care, pentru mine și pentru colegii mei de fracțiune, sunt fundamentale, cred că a venit timpul ca limba română să își capete rolul și locul ei, și denumirea potrivită în Constituția Republicii Moldova.

Sper că noua componentă a Curții Constituționale, aleasă azi, să țină cont de această aniversare memorabilă și deciziile Marii Adunări Naționale la care au participat în 1989 peste 700 de mii de cetățeni și să țină minte, de asemenea, de decizia Curții Constituționale din 2013, care a prezumat Declarația de Independență – parte componentă a Constituției Republicii Moldova și, în cazul dubiilor la interpretarea textelor acestora două –

Declarația de Independență și Constituția – prevalarea formulărilor făcute în Declarația de Independență a Republicii Moldova. Sper foarte mult să se întâmple acest lucru în acest an jubiliar pentru limba română și în noua componență a Curții Constituționale.

Vă mulțumesc pentru atenție. (*Aplauze.*)

Doamna Zinaida Greceanî:

Următoarea luare de cuvânt – domnul Lilian Carp.

Domnul Lilian Carp:

Doamnelor și domnilor,

Da, eu sunt un simplu absolvent al Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă”, un simplu profesor de istorie și un simplu arheolog, așa să spunem și asta am făcut toată viața. Și când vorbim atunci că lupta împotriva urii și așa mai departe, totuși, nu ar fi bine să faceți trimitere nici la Harvard, nici la MFY sau cum se mai numește încolo.

În ceea ce privește studiile pe care le-am făcut, au stat la bază ca să înțeleg cine sunt, dar asta este și de acasă educația și ce limbă vorbesc, că vorbesc limba română.

Iar atunci când am venit în Parlamentul Republicii Moldova, este și doamna Ciobanu, că am semnat împreună un proiect de lege ca să fie modificată Constituția. Nu știu de ce atunci v-ați dat într-o parte, chiar dacă eram 68 de deputați gata să voteze, atunci nu știu de ce limba română... ați uitat să ridicați mâna să modificăm în Constituție și astăzi să nu ne mai luptăm pe această identitate și ce limbă vorbim.

Dar, de fapt, am ieșit aici, în fața dumneavoastră, să vorbesc despre alte lucruri, și anume o să vorbesc despre faptul că, peste patru zile, Republica Moldova intră în campanie electorală oficială în ceea ce privește alegerile locale.

Aceste alegeri trebuie să aducă la normalitate activitatea administrației publice locale și la revenirea democrației locale asupra căreia s-a făcut atac. Democrația locală a fost supusă unei intimidări prin intermediul Procuraturii, s-au instrumentat dosare la toți care refuzau să colaboreze cu guvernarea, toate având scop de a crește cât mai mult Moldova.

Cel mai grav este că s-au distrus caractere. Oameni care puteau să schimbe situația din Republica Moldova ajungeau să numere zilele cât va mai fi în funcție, când se va termina acest mandat. Iar alți oameni, care se gândeau să lupte sau să participe, să candideze în lupta politică, își spuneau că nu vor merge niciodată în acest malaxor.

Situația a fost mult mai gravă și în municipiul Chișinău atunci când sub atac raider, prin ușa din spate a apărut un viceprimar, numit ilegal de un alt viceprimar, care peste noapte s-a făcut primar și ne-a așternut covoare de

flori, lăsând într-o parte alte probleme care urmau să fie rezolvate în municipiul Chișinău.

În lipsa unei administrații locale în Chișinău, au avut loc mai multe ilegalități prin numiri de funcții politice. Și atunci noi vorbim despre aceste numiri în funcții pe criterii așa de meritocrație ș.a.m.d., alții nici nu puteau pronunța măcar denumirea întreprinderilor, nu întocmai să mai poată alege pe cineva care ar fi putut face față.

Alte probleme. Acestea sau această abordare a dus la alte probleme în municipiul Chișinău, a dus la un dezastru în ceea ce privește domeniul construcțiilor. Fiindcă exista un birou undeva ascuns, precum era în toate domeniile, un responsabil care spunea cui de dat certificat de urbanism, dar cui nu trebuie de dat certificat de urbanism. Dar cine este prieten cu tovarășul de acolo pus responsabil.

Noi, astăzi, am ajuns într-o debandadă în ceea ce privește construcțiile în municipiul Chișinău și s-a distrus un domeniu care, de fapt, este motorul oricărei economii. Construcțiile este domeniul la renașterea oricărei economii.

Însă, din cauza că se alegeau aleatorii, cine plătește, acela obține certificatul de urbanism. Deci nici moratoriu nu-ți trebuie în sine, chiar dacă aveai actele care nu erau în regulă, nu era terenul tău, nu era nu știi ce, poți construi. Era încălcat regimul de înălțime. Uitați-vă numai cu construcția cafenelei „Guguță”, care urma direct în inima Chișinăului să fie construită o clădire care depășea orice limită de înălțime, bunul simț de estetică și multe, multe alte lucruri.

Ce vreau să spun? Că aceste alegeri trebuie să aducă încrederea în cetățeni.

Stimați cetățeni,

Dar și cei care aveți capacitatea să puteți schimba lucrurile la nivel local, fiindcă toată economia, democrația începe de acolo, de jos, începe acolo unde dumneavoastră puteți schimba lucrurile nemijlocit cu implicarea dumneavoastră.

Vreau să vă rog să vă implicați în aceste alegeri, indiferent din partea cărui partid politic ați face acest lucru. Fiindcă noi trebuie să trăim ziua când să luptăm, în primul rând, pentru felul cum ne facem ordine în satul în care noi locuim, în localitatea în care noi locuim.

De aceea noi trebuie, în primul rând, să transmitem un mesaj de încurajare, nu vă mai temeți de cei care vă intimidau cu Procuratura, cu fel de fel de dosare, astăzi nu mai sunt.

Ce trebuie să facem noi, Legislativul, pentru a putea asigura o activitate lejeră, o activitate productivă a administrației publice locale, în primul rând? În primul rând, trebuie să asigurăm mai multă autonomie pentru administrația publică locală, să transmitem acel mesaj că ei pot singuri să aleagă ce drum pot construi la ei în localitate. Ei singuri să poată alege ce este

prioritar pentru ei să construiască în localitate, e vorba: de drum, de apeduct, de un stadion iluminat ș.a.m.d. Să nu vină să le spună cineva și să semneze doar actul de recepție finală. Așa cum s-a făcut.

Deci noi trebuie să avem încredere că acești funcționari la nivel local pot organiza o licitație. Dacă cumva această licitație se trucează, pentru asta avem organele de resort care pot să-i controleze și să-i tragă la răspundere.

De ce credem noi doar că baronii la nivel raional pot doar ei să organizeze licitații, să ducă mai departe dijma celor care le-au făcut transferurile necesare? De ce trebuie după criteriile politice să aibă loc cumva selectarea cărei primării trebuie să-i acordăm acești bani?

După mine, noi trebuie să ne întoarcem la această autonomie locală în care o anumită sumă de bani care este alocată localității, deci ei trebuie să decidă cum dezvoltă propria localitate.

Da, poate voi spune ceva care este nepopular astăzi, este necesar să ne întoarcem într-un viitor foarte apropiat și la reforma teritorial-administrativă. Ne place acest lucru, nu ne place, însă reforma care a avut loc la nivelul administrației publice centrale este prea puțin care s-a făcut, ea trebuie să fie făcută în contextul reformei administrației publice locale.

Fiindcă noi vedem că deja această împărțire teritorial-administrativă este una care nu duce la dezvoltarea Republicii Moldova. De aceea suntem obligați să ne așezăm la masa de discuții cu toții de la stânga la dreapta, toți împreună, deci pentru a găsi soluție pentru această reformă.

Și spre final, lupta politică, care vine în câteva zile, trebuie să fie o luptă de idei, o luptă despre felul cum dezvoltăm localitatea dumneavoastră. Și, totodată, să nu admitem ca în fruntea localităților noastre să ajungă escroci, să ajungă oameni care pot schimba spre bine Republica Moldova.

Mersi mult. (*Aplauze.*)

Doamna Zinaida Greceanî:

Și noi vă mulțumim mult.

Următoarea luare de cuvânt – domnul Octavian Țicu.

Domnul Octavian Țicu:

Stimată doamnă Președinte,

Stimați cetățeni,

Și dragi colegi,

Eu, înaintea tuturor, o să-mi scot imunitatea politică de parlamentar astăzi și o să vorbesc în calitate de istoric. Și declarația mea se referă la cele două inițiative ale Președintelui Igor Dodon: una legată de 24 august și cea de a doua legată de 660 de ani privind statalitatea. Două inițiative care sunt o încălcare grosolană a istoriei noastre, în primul rând, și a mediului academic și de cercetare.

А еще я скажу на русском, потому что, во-первых, хочу с русскоязычным населением пообщаться на эту тему.

Аристотель говорил: «Платон мне друг, но истина дороже». Социалисты, конечно, нам сейчас друзья, но истина мне дороже. И я начну с того простого вопроса, мы с вами, конечно, великое дело сделали, со всеми проблемами, которые есть, но мы свергли этот режим. И мы договорились не распространяться на идеологию, на проблемы, которые в нашем обществе, и т.д. И поэтому я не понимаю, почему нужно было эту проблему сейчас поднимать.

И я очень коротко опишу в двух словах – сколько у меня минут осталось? что же было 24 августа, 20–24 августа. И если не верите нашим историкам, не верите западным ученым, то вы почитайте русских историков, российских: и Виктора Суворова, и Бориса Соколова, и Анатолия Вишневского, почитайте историков из общества мемориалов и вы увидите, что произошло за время 20–24 августа.

Это, во-первых, была бойня, бойня, на которой три армии на территории Бессарабии столкнулись. Что делали Германия и Советский Союз на территории Бессарабии, понятно, они разбирали свое превосходство на Европейском континенте. Что нужно понять, это что делала румынская армия. Румынская армия защищала землю, на которой румыны живут веками и тысячелетиями. (*Gălăgie în sală.*) И это нужно понимать. Это нужно понимать исходя из того, что, если бы 28 июня 1940 года не было бы аннексии Бессарабии, румынский крестьянин сидел бы у себя дома и не воевал бы под Сталинградом... Василий.

Я понимаю, что англичане... британцы освободили Западную Европу. Хорошее освобождение: разбили нацистов, остановили коммунизм, внедрили план Маршалла, 13 миллиардов – восстановление экономики этих правовых государств демократии, взяли шинель, ушли домой. Что нам досталось, что нам досталось после освобождения? 400 тысяч беженцев – самый большой исход населения Бессарабии. Они убежали от освобождения.

Сологор – первый секретарь ЦК партии писал Маленкову в Москве: «Нет учителей, нет профессоров, все убежали. Что придумать?» Написали в Москву: «Угнаны в рабство румынскими, германскими оккупантами». Маленков пишет обратно: «Вернуть». Это все документы партии, документы Коммунистической партии, Министерства внутренних дел, СИБа. Это документы, которые есть. И можете пойти проверить. Этих беженцев искали по всей Румынии. Их концентрировали в Унгенах и в других лагерях: кого в Сибирь, кому прямой расстрел. 36 тысяч судебных политических дел, 8 тысяч расстрелянных предателей румыно-молдавских. Только тысяча восемьсот – с октября по декабрь! А что делать? 260 тысяч молдаван

были взяты в Советскую Армию против всех международных конвенций, которые запрещали с освобожденных территорий брать в армию военных. 70 тысяча полегли по всей Европе. А что делать с 70 тысячами депортированных? А что делать со 150–200 тысячами, которые умерли во время голода и про которых написано: «Дистрофией убиты»? Это все нужно оценивать, и все это нужно понимать, и с этим нужно как-то жить.

Можно, конечно, сидеть в окопах второй мировой войны, защищать рубежи... какого-то воображаемого русского мира, но мы не сдвинемся с этой мертвой точки. Это наша история, у нас европейская история! И, прежде всего, это история, которой должны заниматься историки, это то, что преподается в нашей школе. Как можно так – на президентском уровне – говорить и пропагандировать советскую идеологию и советскую мистификацию истории в то время, как мы учим наших детей другой истории?

Про 660 лет проще. Да, было такое государство – Țara Moldovei (Молдавское княжество). Что стало с этой страной? Разделили ее три империи: Османская, Габсбургская и Российская империя, которая отобрала восточную часть, то, что мы называем Бессарабией. Это мы отмечаем, да? Такое государство, которое было разделено, все, его нету. Оно «живет» сейчас на территории трех стран.

И вы можете копать и придумывать что угодно, но Штефан Великий... он закопан в Путне и он правил в Сучаве. Вот это есть государство Молдова, которое было испокон веков... оно румынское. Что вы скажете? Эминеску – самый великий поэт. Да, он в Молдове родился, но он никогда не говорил другое. Он румын, и точка. Йорга – самый великий историк, родился в Ботошанах, тоже молдаванин, но он говорил и писал румынскую историю.

Если вы можете как-то что-то придумать, то это уже прошлое. Мы можем, конечно, сидеть, копать, думать, что делать с этой историей...

Но если Игорь Додон отмечает 660 лет...

O minută și gata.

... то я обнимаю его, и мы станцуем эту хору. А если же он отталкивается от советской пропаганды, то лучше отмечать 95 лет Молдавской Автономной Советской Социалистической Республики... вот сейчас будет 24... 12 октября будет 95 лет. Можем это отмечать или нельзя? Но это будет мистификация истории.

Это все, что я хотел сказать с призывом, конечно, что у нас есть сейчас дела поважнее. И как ни крути, как ни верти, но основа истории – это документ, и документы говорят, что Игорь Додон не прав.

Спасибо. (*Aplauze.*)

Doamna Zinaida Greceanîi:

Următoarea luare de cuvânt...

Am vrut să comentez ceva, dar mai bine tac. Pentru... cu toată stima și respectul față de istorie, dar noi trebuie să ne mișcăm înainte.

Următoarea luare de cuvânt – domnul Ion Ceban.

Domnul Ion Ceban:

Eu nu știu de unde să încep, dar, oricum, se cere o replică în acest sens sau un comentariu scurt. Eu sincer cred că în Europa, deși au fost, cumva, rescrise frontierele, sunt foarte puține state, popoare, națiuni care și-au păstrat, într-un fel sau altul, în și pe durata istoriei, unele frontiere.

Eu sunt mândru că m-am născut aici, în Republica Moldova, pe atunci RSSM, mai devreme Moldova, Țara Moldovei și tot așa mai departe, eu chiar sunt mândru și vreau ca toți noi să putem să fim mândri. Iar pentru ca să fim mândri de asta, indiferent unde am absolvit, aici sau peste hotare, unde ne aflăm, aici sau peste hotare, trebuie să creăm condiții ca să se poată dezvolta această țară. Asta este unu.

În ceea ce ține de Războiul Doi Mondial, cred că acum... nu știu dacă merită să abordăm foarte mult lucrurile astea în sala plenului. Totuși, aș prefera ca aceste abordări să fie cu caracter științific, aceste abordări să fie în sălile de studii, aceste abordări să fie în instituțiile de învățământ, dar și să fie abordări corecte din toate punctele de vedere.

Acuma, revenind la subiectul sesiunii pe care îl avem la momentul de față, închiderea acestei sesiuni, eu îl privesc pe domnul jurnalist care este în spate, dacă vă aduceți aminte una din întâlnirile noastre, a fost pe data de 7 iunie seara. Și, după părerea mea, oricât ar încerca colegii din Partidul Democrat să interpreteze lucrurile într-o fațetă frumoasă, dar esența guvernării Partidului Democrat a fost exact ceea pe care am văzut-o noi în acea seară, și anume: oameni mascați peste tot, Parlamentul blocat, ca și cum ar fi fost minat, fără echipe de intervenții, fără a ni se permite să intrăm, fără niciun argument, deși aveam mandatul de deputat. Și am zis că pe cont propriu și, până la urmă, când am zis că vom intra pe cont propriu în clădirea Parlamentului, ca să discutăm, cu o anumită notă, ni s-a permis să trecem, colegilor. În acea seară, a fost decizia Curții Constituționale – o decizie absolut ilegală, o decizie care a fost contestată la cele mai înalte foruri internaționale, inclusiv Comisia de la Veneția. În acea seară, în pofida înțelegerilor, noi știm că au urmat tentative de presiune, șantaj, noi am văzut a doua zi ce fel de materiale și în ce format au fost difuzate.

Și, spre marele regret, pentru absolut toată lumea, noi trebuie să înțelegem că ceea esență a guvernării Partidului Democrat a fost o guvernare a unui stat captiv. Statul Republica Moldova era deținut și se dirija dintr-un singur cabinet, de către un singur om și orice ai fi făcut tu, să treci, fiind deputat, sau să faci declarații politice, puteai să fii persecutat, sau să ai nu

cumva o deconspirare a unei scheme de contrabandă, ajungeai la pușcărie cu învinuirile care ți le... se aduceau, fără niciun argument plauzibil, fără drept de apărare. Spre mare regret, repet, pentru că în Partidul Democrat sunt foarte mulți oameni cumsecade care, la o anumită etapă, au făcut lucruri care se impuneau a fi făcute cu caracter tehnic, pragmatic, dar au existat și există în continuare persoane care au monopolizat toată puterea în stat. Noi am devenit statul prin telefon. Și acest lucru este cel mai periculos și de acest lucru, eu vreau acum tuturor colegilor să le transmit un mesaj, noi încercăm să scăpăm, pentru că așa nu este normal.

Da, noi suntem diferiți, Blocul ACUM – PSRM suntem diferiți, foarte diferiți și așteptările sunt foarte mari. Pentru că eu dacă mă uit peste sondajele de acum sau peste sondajele de atunci, peste 70 la sută din populație vrea ca noi să guvernăm împreună.

Pe de altă parte, oamenii vor ca lucrurile să se miște mai repede, cu mult mai repede decât încercăm noi să facem, undeva neghiob, poate, undeva mai bine, undeva pășim cu stângul, undeva cu dreptul, undeva prea multă emoție, undeva, poate, mai puțină decât ar trebui să fie. Dar trebuie să înțelegem că abia acum, stimați colegi din Partidul Democrat, care ați rămas foarte puțini în această sală, a venit Procurorul General, fie și interimar, după cinci ani de zile a furtului miliardului, și a început să ne spună că lucrurile pot fi mișcate.

Și eu vreau să vă spun că eu privesc, eu nu-l cunosc pe acest domn, eu l-am văzut prima dată aici, ca pe niște eroi acești oameni, pentru că știu și pentru ei, și pe ei se face o presiune enormă: să cedeze, să se piardă undeva prin cabinete, să se piardă pe undeva prin dulapuri, să nu găsească materialele care trebuiesc. Dar noi trebuie să facem acest lucru, noi trebuie să arătăm că noi avem și caracter, și putință.

Și eu vreau să le sugerez acestor domni să aibă caracter, să dea dovadă și să fie eroi cu adevărat. Pentru că așa cum ați menționat, stimată doamnă Babuc, despre Testemițanu, Vatamanu sau mulți alții, nu contează care o fi ei, în pofida tuturor greutăților ei au mers înainte, dar nu au căzut sub, indiferent unde au învățat, indiferent unde au absolvit.

Acum revenind la ceea ce ați spus dumneavoastră cu învățat, absolvit. Noi trebuie să înțelegem că noi avem un milion de cetățeni peste hotarele Republicii Moldova. Nu trebuie s-o spun eu, dumneavoastră cunoașteți foarte bine această statistică. Un milion de oameni care nu contează în care colț al lumii sunt, în Statele Unite sau în Federația Rusă, în Italia sau Marea Britanie, Irlanda ș.a.m.d., oameni care au plecat, oameni care trebuiau să construiască aici, acasă, care, repet nu știu a câta oară, au plecat nu de bună voie, au plecat unii pentru că nu mai aveau speranță, alții au plecat pentru că erau săraci lipiți pământului aici și nu aveau opțiuni.

Dar sunt oameni care, pot să vă spun cu toată certitudinea, în ultima perioadă în companii mari oameni care primeau salarii foarte bune, doamnă

Babuc, oameni care primeau salarii poate nu europene în sens de management, poate nu ca acele ale doamnei Silvia Radu, dar bune, în mii de euro, și, la fel, au plecat. Dar știți de ce au plecat și aceștia, mulți? Au plecat pentru că nu vedeau speranța în ziua de mâine, pentru că s-au săturat până în măduva oaselor de democrația unui singur om, care dădea indicații la telefon.

Și revenind la acest subiect. Da, ne este greu, da, noi suntem diferiți, da, noi suntem, poate, nu întotdeauna foarte eficienți, dar știu că lucrurile se schimbă. Repet, eu mă bucur că a venit Procurorul și foarte mult vreau ca acest lucru să fie ca și prim pas, ca să urmeze și alte lucruri și să demonstrăm cu toții că avem caracter, inclusiv cei din Partidul Democrat. Pentru că, reiterez, nu toți se fac de vină de ceea ce s-a întâmplat. Și eu nu vreau să cred că cineva vrea să fie complice.

Și acum când cineva ne imputează că lucrurile puteau fi diferite. Da, puteau fi diferite, dar dumneavoastră v-ați dorit o catastrofă, inclusiv financiară. Inclusiv financiară. Pentru că s-a tot vehiculat pe parcursul lunii iunie, eu îmi aduc aminte de știrile de la holding, că, gata, în august nu se vor plăti salarii, că din septembrie nu se vor plăti pensii, că se vor majora taxele cu nu știu cât acolo, că tarifele vor crește enorm de mult. Da, dumneavoastră ați creat premise pentru lucrurile acestea, dar iată că acest Guvern, așa cum îl numiți dumneavoastră, pe alocuri profesionist sau mai puțin, se descurcă și o să se descurce, neapărat o să se descurce, chiar dacă cineva vrea să-i pună piedici foarte multe, chiar dacă noi suntem diferiți în abordări. Da, noi suntem mai socialiști, da, ei sunt mai liberali.

Da, nu ne place și nouă unele chestiuni care țin de politica fiscală sau ... dar ele sunt măsuri necesare astăzi, pentru că există o problemă foarte mare din ceea ce s-a lăsat ca și moștenire. Și da, nu vor fi rețineri de salarii, da, nu vor fi tăieri.

Revenind la acest lucru. Un alt lucru pe care este foarte important și am vrut cu adevărat să-l aduc la cunoștință, încă pe 7 iunie Moldova era izolată pe plan internațional. Eu n-am să întreb, pentru că sunt și oficiali aici, în Sala Plenumului, când ultima dată ați fost undeva peste hotare și vi s-a întins o mână?

Dar de ce noi trebuia să fim ostatici la toată istoria asta? De ce noi nu putem să trăim bine astăzi? Și iată că se restabilesc aceste relații și la Bruxelles, și la Washington, și la București. Am fost eu la București, da, cu toată lumea bună m-am salutat și știu că avem parte de un suport în acest sens. Și la Kiev, și la Moscova. Oare de ce trebuia o întreagă țară să devină ostatică ambițiilor sau acțiunilor unei singure persoane? Iată că acum s-au restabilit aceste relații. Și eu sunt sigur că ele vor merge pe calea dezvoltării, or cât va dori cineva să împiedice aceste lucruri.

Pe intern. Da, acum am aplicat unele lucruri în ceea ce ține de buget, de politică fiscală. Colegii sunt mai modești, pentru că dacă ei ar fi ca și voi

în fiecare zi ar spune 5 sau 7 miliarde gaura din buget. Facem asta sau asta, sau asta și atunci ar fi argumentat și, poate, pentru oamenii care stau și se întreabă: dar acasă, poate, este posibil mai bine? Noi suntem siguri că este posibil mai bine.

Dacă vreți, vă mai vizez o dată. Niciodată să nu spuneți că și oamenii care au plecat, doamnă Babuc, au dreptul la o universitate bună și sunt cu studii bune foarte mulți băieți și fete de ai noștri și păcat că ei astăzi acolo se află și nu se află acasă. Insistați. (*Rumoare în sală.*)

Eu sunt Ivan Vasilievici, dacă... da, tot așa. (*Rumoare în sală.*) Sănătate multă. Da, deja dacă ați vrut așa o interpretare, deși mă numesc Ion și pe tatăl meu îl cheamă Vasile, și pe feciorul meu tot Vasile îl cheamă.

În fine, da, ceea ce vroiam să spun la politica internă și să finalizez. Apropo, domnului Candu eu i-am inclus microfonul, după ce doamna Greceanîi a zis că un minut din partea Președintelui Parlamentului în plus, încă de trei ori, ca să știți. Și n-am intervenit în acest sens.

Eu am vrut să zic doar câteva lucruri. Că și pe intern sunt schimbări, deși a fost opoziție foarte mare, țineți minte ce s-a întâmplat cu secretarii de stat? Țineți minte ce s-a întâmplat cu șefii de direcții care au început să boicoteze activitatea? Doar ca undeva, într-adevăr, să încercăm să cădem, să nu reușim. Și, da, accept, că sunt lucruri pe care nu reușim să le facem. Și, da, accept că lucrurile astăzi par, în pofida tuturor eforturilor, poate nu atât de rapide și poate undeva, într-adevăr, nu așa cum ne-am fi dorit noi sau cum am promis oamenilor în campania electorală, inclusiv prin numiri în diferite instituții. Dar trebuie să înțelegem că atât de tare este această respingere a sistemului, încât noi undeva trebuie să inventăm niște reguli ca să putem schimba aceste lucruri, să facem față acelor așteptări ale oamenilor.

Pentru că oamenii întreabă: de ce? De ce Procurorul abia azi? Și abia sau numai Șor, pentru că sunt și alții? Și noi trebuie să le explicăm, că noi trebuie să mergem conform regulii, conform procedurii, conform tuturor pașilor. Iar în acest timp și martorii au fugit, și figuranții au fugit peste hotarele Republicii Moldova, cât noi încercăm să fim corecți.

Revenind. Și cred că aici o să încerc să finalizez toate gândurile, pentru că suntem la finalul acestei sesiuni. Reiteriez, așteptările oamenilor sunt foarte mari, ei acceptă, stimați colegi și din Blocul ACUM, și stimați colegi din PSRM, și stimați colegi din opoziție, că mai putem undeva călca strâmb, pentru că și timpul ne-a presat, pentru că lucrurile le-am vrut să se întâmple mai rapid, dar trebuie să înțelegem că vor fi cu ochii pe noi în continuare și noi nu avem dreptul să pășim strâmb în continuare.

Or, noua sesiune, care o să vină, parlamentară trebuie, din toate punctele de vedere, să arate foarte profesionist, foarte corect. Iar noile alegeri, Slavă Domnului! să nu existe frică și nu știu cui să mă adresez acum, pentru că eu mă uit în ochii unor primari... eu nu prea mult comunic, dar știu colegii mei care sunt responsabili de aceste domenii, nu mai au frică, nu au

frică, nu au frică că o să le vină cineva Procurorul sau vreo persoană cu bani și o să-i șantajeze pe ei, pe familiile lor.

Și noi trebuie să înțelegem că în 3 luni de zile acesta este principalul lucru pe care l-am obținut.

Și ca să finalizez. Alegerile democratice, reforma justiției, dezvoltarea economică, toate acestea pot fi atâta timp cât suntem în conformitate cu legea, cât respectăm normele și standardele... nu contează că locale sau internaționale și trebuie să ne asumăm aceste lucruri, chiar dacă undeva este neplăcut.

Iar cetățenilor să le spunem: oameni buni, știm că așteptările sunt foarte mari, vom încerca să corespundem acestor așteptări.

Iar dacă undeva nu reușim sau nu ne reușește, rugăm să ne înțelegeți, cel puțin, pe această perioadă.

Vă mulțumim mult.

Și vă dorim tuturor, dacă plecați în vacanță, pentru că noi rămânem până când pe loc, toate frumoase și să aveți o vacanță plăcută. (*Aplauze.*)

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumesc.

Domnule Ceban,

N-ați putut să vă abțineți ca să nu ofer cuiva dreptul la replică.

Doamnă Babuc,

Vă rog, dreptul la replică.

Doamna Monica Babuc:

Mulțumesc, doamnă Președinte.

Nu numai o dată, dar de 3 ori. Așa că era chiar ieșit din comun să nu-mi oferiți acest drept.

Eu vreau să precizez pentru mult stimatul meu coleg că plecarea în masă a cetățenilor Republicii Moldova s-a produs începând cu 20 de ani în urmă. Și acest lucru îl știe foarte bine populația din Republica Moldova, inclusiv în perioada celor două mandate ale Partidului Comunist din Republica Moldova, guvernare din care și dumneavoastră, mult stimat coleg, ați făcut parte și guvernare care, prin definiție, în 2009, nu s-a caracterizat cu trăsături și aprecieri mai înalte decât ni le dați dumneavoastră nouă astăzi.

În ceea ce privește statul captivat, este o formulă care acum, da, ați inventat-o dumneavoastră. Dar eu nu vreau să vă aduc aminte cum era caracterizată guvernarea PCRM în această perioadă. Vă voi spune numai că ceea ce vă vorbește astăzi, după 11 ani de activitate în Comisia parlamentară educație, cultură, știință, mass-media, a fost eliberată din funcție, la venirea

în 2001 a Partidului Comunist, încorpore sau în majoritatea mandatelor aici, la fel ca și mulți alți oameni din multe alte funcții publice.

Mai departe vreau să precizez și pentru dumneavoastră, și pentru mult stimatul coleg antevorbitor, care a încercat să mă acuze de ceea ce spun și de studiile mele. Eu sunt absolventă a Facultății de Istorie a Universității de Stat din Moldova și am făcut postuniversitarele la Moscova. Dar nu despre asta a fost vorba, ci despre aceea că noi nu trebuie să contrapunem oamenii merituoși, buni specialiști și cei care au diplome Harvard, Moldova, Chișinău, oriunde, să nu continuăm să contrapunem cetățenii noștri cetățenilor noștri, ci să cultivăm un mesaj de solidaritate națională. Eu asta doresc tuturor și guvernării, și opoziției în continuare.

Mulțumesc.

Doamna Zinaida Greceanî:

Stimați colegi,

Cu aceste bune clarificări pe studii, pe toate cele și relații mai personale și mai nepersonale, declar sesiunea extraordinară închisă.

Rog să onorăm Drapelul de Stat al Republicii Moldova. *(Se onorează Drapelul de Stat al Republicii Moldova.)*

Mulțumesc.

Stimați colegi,

O secundă.

Dați-mi voie să vă aduc la cunoștință că astăzi am semnat dispoziția cu privire la convocarea Parlamentului în sesiunea ordinară de toamnă 2019, care va fi convocată în data de 2 septembrie 2019, iar convocarea Parlamentului în ședință plenară se va efectua, la propunerea Biroului permanent al Parlamentului, după pregătirea proiectului ordinii de zi.

Vă doresc activitate rodnică.

Ședința s-a încheiat la ora 15.59.

Stenograma a fost pregătită spre publicare în Direcția pentru lucrările plenului Parlamentului din cadrul Direcției generale documentare parlamentară a Secretariatului Parlamentului.